



OCENA EFEKTÓW WDRAŻANIA PROGRAMU

ORAZ WPŁYWU RPO-L2020 NA OSIĄGANIE CELÓW STRATEGII EUROPA 2020

RAPORT KOŃCOWY



Zamawiający

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego

ul. Podgórna 7

65-057 Zielona Góra



Wykonawca

EU-CONSULT sp. z o.o.

ul. Toruńska 18 C, lokal D

80-747 Gdańsk



Gdańsk 2022 r.

1. Streszczenie

Analiza wykazała, że **interwencja spełniła swoje założenia i pozwoliła osiągnąć oczekiwane efekty**, odzwierciedlone osiągniętymi wartościami wskaźników. Wszystkie założenia są systematycznie realizowane i na etapie dokonywania ewaluacji znajdowały się na satysfakcjonującym poziomie. Uznać należy, że **poziom środków zaangażowanych w ramach interwencji był adekwatny do uzyskanych efektów**, co wynikało przede wszystkim z dużej dokładności stworzonej metodologii wskaźników. Przeprowadzone badania wykazały jednocześnie, że podobnych efektów nie można byłoby uzyskać przy zaangażowaniu mniejszych nakładów finansowych i organizacyjnych.

Program stanowił **odpowiedź na cele i potrzeby zawarte w dokumentach strategicznych**, nie tylko na poziomie wojewódzkim czy krajowym, ale także wykazywał się wysoką spójnością z zapisami Strategii Europa 2020 oraz Umowy Partnerstwa. W związku z powyższym środki udostępnione w ramach wszystkich obszarów wsparcia zaplanowano zgodnie z celami w nich określonymi. Interwencja oddziałuje na nie głównie poprzez wsparcie w obszarze przedsiębiorczości i rozwoju konkurencyjności sektora MŚP, cyfryzacji, OZE, efektywności energetycznej, transportu, aktywizacji społecznej i zawodowej, ekonomii społecznej oraz edukacji. Stosunkowo najniższy poziom wpływu (ze względu na charakter celów ww. dokumentów) upatrywać należy w zakresie badań i rozwoju.

Stan realizacji wskaźników ocenić należy pozytywnie. Zdecydowana większość z nich została już osiągnięta, bądź zostanie osiągnięta na podstawie zawartych umów (w tym również w odniesieniu do wskaźników ram wykonania). Warto jednak zauważyć, że obecnie obowiązuje siódma wersja Programu. Powyższe spowodowane było m.in. zmianami społeczno-gospodarczymi, koniecznością przeciwdziałania negatywnemu wpływowi pandemii COVID-19 czy brakiem aktywności podmiotów skłonnych do składania ofert w ramach ogłoszonych przez BGK postępowań przetargowych i zawarcia umów na pośredniczenie w udzielaniu pożyczek w regionie (obszar efektywności energetycznej). Ich konsekwencją była potrzeba relokacji części środków oraz korekty wartości docelowych wskaźników. Należy również wziąć pod uwagę początkowe wstrzymanie procesu realizacji RPO-L2020 w wielu obszarach z powodu opóźnień w przyjmowaniu dokumentów na szczeblu krajowym i regionalnym, które tworzyć miały ramy prawno-formalne dla regionalnego programu operacyjnego.

Biorąc pod uwagę dotychczas osiągnięte wartości wskaźników, ewentualne zagrożenie realizacji wartości docelowych wystąpić może w przypadku 4 z nich (osiągnięte dotychczas wartości wahały się w granicach 26-59% wartości docelowej –dane na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność):

- Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu (OP 6, PI 8iv);
- Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS (OP 6, PI 8vi);
- Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne (OP 6, PI 8vi);
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (OP 7, PI 9i).

Problemy w realizacji zakładanych wartości docelowych wskaźników wynikają m.in. z negatywnego wpływu pandemii COVID-19 (ograniczającej m.in. możliwość sprawnej realizacji programów zdrowotnych) oraz niskiego poziomu zainteresowania wnioskodawców realizacją projektów (przede wszystkim w obszarze zdrowia np. w zakresie RPZ związanego z cukrzycą oraz opieki dla dzieci do lat 3 –szczególnie na początkowym etapie wdrażania interwencji). Również przedstawiciele IZ zwrócili uwagę w ramach przeprowadzanych wywiadów pogłębionych na przyczyny takiego stanu – wskazywano na istotny wpływ czynników zewnętrznych (pandemii, wojny), które doprowadziły do wstrzymania części projektów, zmiany ich zakresów lub celów (np. w związku z koniecznością ponoszenia kosztów związanych ze środkami ochrony osobistej, dezynfekcji, z ograniczeniami dotyczącymi realizacji zadań w formule bezpośredniej, itd.). Najbardziej widoczny wpływ ww. czynników (tj. powyżej średniego poziomu zidentyfikowanego dla ogółu interwencji) przypadł na projekty wsparte w ramach EFS. Zdarzały się również konkursy, w których nie zgłaszano żadnych wniosków, a także te, w których zgłaszał się jeden czy dwóch wnioskodawców, jednak po podpisaniu umowy, podejmowali oni decyzję o jej rozwiązaniu.

Z kolei wśród przyczyn przekroczenia zakładanych wartości wskaźników znalazły się przede wszystkim wyższa od zakładanej liczba uczestników projektów (EFS), co wynikało głównie z wysokiej skali zapotrzebowania na działania oferowane w ramach interwencji oraz promocji i współpracy z innymi podmiotami na etapie rekrutacji do udziału w projektach.

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego z beneficjentami uzyskano m.in. **ocenę aspektu administracyjnego** związanego z korzystaniem ze wsparcia. **Najwyższą średnią ocen** (w skali 5 stopniowej, gdzie 5 oznacza ocenę bardzo dobrą) przypadła na **kontakt z IZ/IP**, w tym z opiekunem projektu (średnia 4,61). Stosunkowo wysoka średnia ocen przypadła również na samą **procedurę ubiegania się o wsparcie** (4,18). Nieco gorzej oceniono natomiast zakres wymaganej dokumentacji (3,94). Jednocześnie, **stosunkowo najgorzej oceniono stopień trudności języka stosowanego w dokumentach** (3,82).

Wśród **wymaganych zmian** najczęściej wskazywano na konieczność uproszczenia procedur i zmniejszenie zakresu wymaganej dokumentacji.

W ramach przeprowadzonej analizy desk research ustalono, że na **poziom konkurencyjności województwa** wpływ w szczególności miała realizacja projektów w ramach 1 i 6 osi

priorytetowej. Jak jednocześnie wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, blisko połowa badanych beneficjentów potwierdziła, że realizowany projekt wpłynął na rozwój gospodarczy województwa. Co istotne jednak, blisko 45% badanych nie miało zdania na ten temat, poprzez co jedynie niecałe 6% badanych było zdania, że ich projekt nie cechował się tego typu wpływem. Jak podkreślano również podczas wywiadów z przedstawicielami IZ, **interwencję opracowano w taki sposób, aby odpowiadała na potrzeby regionu**, uwzględnione w dokumentach strategicznych, a dofinansowane projekty musiały być powiązane ze zdiagnozowanymi potrzebami. Z tego względu wsparcie udzielone w ramach RPO-L2020 **miało znaczący wpływ na rozwój województwa**, w tym na wzrost konkurencyjności czy rozwój potencjałów. Badani podkreślili jednak, że mimo znaczącego wpływu interwencji na sytuację regionu w dalszym ciągu istnieją duże potrzeby, a tym samym zapotrzebowanie na zewnętrzne środki.

Należy zauważyć, że Program stanowił odpowiedź na cele i potrzeby zawarte w dokumentach strategicznych, w tym Strategii Europa 2020. Każda z realizowanych OP odpowiadała poszczególnym celom ww. Strategii, a wskaźniki określone dla poszczególnych Działań pozwalają odzwierciedlić poziom tego oddziaływania. Analiza wykazała jednocześnie, że **opracowane mierniki, zarówno EFS, jak i EFRR są bardzo dobrze powiązane z celami ww. dokumentu i nie wymagają zmian**, ponieważ stworzony system monitoringu charakteryzował się dużą skutecznością i efektywnością.

Należy zaznaczyć, że mimo iż zdaniem badanych dotychczasowe indykatory były dobrze skorelowane z celami Strategii Europa 2020, system wskaźników w dotychczasowej perspektywie finansowania był rozbudowany. Jednakże biorąc już pod uwagę zakres wskaźników zaplanowanych do monitorowania w ramach FEWL 2021-2027 można zauważyć, iż propozycje mierników są dobrze dobrane do zaplanowanej interwencji i odpowiadają skali planowanych inwestycji .

Jak wynika z przeprowadzonych badań, blisko 90% badanych beneficjentów przyznało, że **wsparcie z którego skorzystali powinno być dostępne również w przyszłości**. Badani zwracali także uwagę na potrzebę zwiększenia **maksymalnych wartości projektów oraz uproszczenie procedur i zakresu wymaganej dokumentacji**, zarówno w odniesieniu do aplikowania o wsparcie, jak i składania wniosków o płatność.

Również według przedstawicieli IZ biorących udział w wywiadach pogłębionych, **założenia i logika interwencji pozostają aktualne w obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej**. Chociaż wdrożone przedsięwzięcia odpowiadały na istniejące potrzeby, to sytuacja geopolityczna i rosnąca inflacja osłabiły skalę osiągniętych rezultatów, w związku z czym **konieczne jest podejmowanie dalszych działań w wielu dotychczasowych obszarach**. Przeprowadzone wywiady pozwalają na stwierdzenie, że większość już realizowanych interwencji mogłaby być realizowana także w okresie programowania 2021-2027. Podkreślono również (tak jak w przypadku beneficjentów), że **dotychczasowe środki były niewystarczające, biorąc pod**

uwagę poziom zainteresowania wnioskodawców (głównie w zakresie RPZ związanego z rehabilitacją oraz opieki dla dzieci do lat 3 (szczególnie w drugiej połowie okresu wdrażania interwencji). Należy jednak zaznaczyć, że część z ww. wsparcia nie będzie już możliwa do wdrażania na poziomie regionalnym (np. działania z zakresu opieki nad dziećmi realizowane będą w ramach Programów krajowych).

Również w opinii badanych zidentyfikowane **potrzeby MOF** zostały w dużej części zaspokojone, jednak wciąż konieczne jest wspieranie tych samych obszarów, m.in. ze względu na zwiększenie liczby gmin w MOF w nowej perspektywie finansowania (w perspektywie 2021-2027 zwiększeniu ulegnie także liczba ZIT oraz partnerstw). Jak wskazywano, szczególnie istotne pozostają potrzeby związane z gospodarką niskoemisyjną, obszarem Smart City czy rewitalizacją. Należy przy tym zaznaczyć, że aktualny projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 uwzględnia szerokie wsparcie wymiaru terytorialnego, , również w obszarach, w których zidentyfikowano w badaniu potrzebę kontynuacji interwencji.

Zgodnie z przeprowadzoną analizą desk research oraz z wypowiedziami respondentów biorących udział w wywiadach pogłębionych **wsparcie udzielone w ramach RPO-L2020 w formie instrumentów finansowych było spójne oraz komplementarne** z pozostałymi formami wsparcia oferowanymi w ramach Programu. Pomimo pewnych trudności w zakresie wykorzystania IF (w związku ze zbyt niskim poziomem alokacji), wsparcie oceniono pozytywnie i podkreślono, że w nowej perspektywie finansowania instrumenty zwrotne będą wykorzystywane na większą skalę, niż w latach 2014-2020.

Przeprowadzona analiza desk research oraz wyniki przeprowadzonych badań wskazują ponadto, że alokacja przeznaczona na instrumenty finansowe w obszarze termomodernizacji budynków wielorodzinnych (Poddziałanie 3.2.4) była zbyt niska dla potencjalnych pośredników finansowych, w wyniku czego nikt nie zgłosił się do postępowań przetargowych przeprowadzonych przez BGK. W związku z powyższym, biorąc pod uwagę wyniki badania rekomendowane jest w nowym okresie programowania **wydzielenie większej alokacji na IF oraz stworzenie strategii inwestycyjnej**, na podstawie której przygotowane zostaną odpowiednie modyfikacje w odniesieniu do tego rodzaju wsparcia. Warto zaznaczyć, że aktualne zapisy projektu FEWL 2021-2027 potwierdzają większe zaangażowanie IF w zakresie planowanych działań (wsparcie B+R, rozwój TIK, wsparcie rozwoju i konkurencyjności MŚP oraz indywidualnej internacjonalizacji MŚP, poprawa efektywności energetycznej (poza budynkami komunalnymi i historycznymi {w tym zabytkowymi} oraz budynkami użyteczności publicznej spełniającymi kryteria warunkujące wsparcie dotacyjne), budowa i rozbudowa OZE.

Jak wynika również z przeprowadzonych badań, w nowym okresie programowania należałoby rozważyć możliwość wprowadzenia **bardziej elastycznego podejścia do instrumentów finansowych**, czyli tzw. podejścia mieszanego – z częścią umorzenia (przy

czym warto wskazać, że zgodnie z projektem Programu FEWL 2021-2027 przewiduje się możliwość stosowania dotacji warunkowej w ramach inwestycji w efektywność energetyczną budynków publicznych). Przy wykorzystaniu tego rodzaju narzędzia z jednoczesnym uwzględnieniem zwiększenia alokacji, zainteresowanie beneficjentów możliwością skorzystania ze wsparcia mogłoby być dużo większe.

Badaniu podlegało również **wsparcie oferowane w formule ZIT**. Tego typu inwestycje wdrażane były w 23 Poddziałaniach, przy czym łącznie podpisano 97 umów o dofinansowanie projektów. Respondenci wywiadów pogłębionych **bardzo dobrze ocenili poziom zaangażowanych środków względem uzyskanych efektów** w ramach instrumentu terytorialnego. W ich opinii był on wystarczający do realizacji najistotniejszych potrzeb, jakie zdiagnozowano w perspektywie finansowania na lata 2014-2020 (określonych w strategiach ZIT). Nie występowało żadne poddziałanie, które nie cieszyłoby się zainteresowaniem wnioskodawców. Widoczne były jedynie różnice w obszarach, które cieszyły się szczególnym zainteresowaniem poszczególnych JST, a dokładniej dysproporcje pomiędzy terenami wiejskimi i miejskimi (ze względu na zainteresowanie różnymi typami wsparcia).

Blisko 29% beneficjentów (realizujących projekt w ramach ZIT) potwierdziło, że poprzez realizację projektu **udało im się nawiązać partnerstwo** z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (w obrębie MOF). Zdecydowana większość nawiązanych w ten sposób partnerstw okazała się być trwała (niemal 85%). Warto jednocześnie zauważyć, że w przypadku połowy utworzonych partnerstw beneficjenci **planują podejmowanie kolejnych, wspólnych inicjatyw**. Respondenci wskazywali również, że możliwość uzyskania podobnego wsparcia w przyszłości niewątpliwie wpłynęłaby na pogłębienie zawartych partnerstw, podkreślając jednocześnie, że aktualne (pozytywne) doświadczenia z realizacji wspólnych projektów skutkować będzie trwałością zawartych już partnerstw.

Posiłkując się opiniami beneficjentów biorących udział w badaniu ankietowym, stwierdzić należy, że **zakres tematyczny wsparcia możliwego do uzyskania w ramach instrumentu ZIT był wystarczający**. Pozytywne oceny w tym zakresie stanowiły 80% ogółu wskazań. Również w ramach prowadzonych wywiadów pogłębionych potwierdzono, że zakres tematyczny wsparcia w ramach ZIT był wystarczająco szeroki. Oceniono go jako bardzo dobrze dopasowany do zidentyfikowanych potrzeb całego obszaru. Zgodnie z wypowiedziami badanych w nowym okresie programowania należałoby wdrożyć kolejne inwestycje z zakresu Smart City (np. inteligentnych systemów zarządzania transportem, tworzenia baz danych, podnoszenia jakości obsługi mieszkańców oraz reagowania na sytuacje kryzysowe). Wciąż istnieje także duże zapotrzebowanie na działania związane z podnoszeniem efektywności energetycznej czy rewitalizacją.

Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano następujące rekomendacje:

- Realizacja przyszłego wsparcia w oparciu o zakres wskazany w aktualnym projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 przy jednoczesnym

podjęciu działań w zakresie uproszczenia stosowanych procedur (w zakresie aplikowania oraz rozliczania projektu);

- Uproszczenie języka stosowanego w dokumentacji konkursowej (w szczególności zakres załączników do wniosku o dofinansowanie) oraz kontynuacja realizacji szkoleń dla wnioskodawców z zakresu właściwego wypełnienia wymaganej dokumentacji;
- Stworzenie nowej strategii inwestycyjnej, na podstawie której przygotowane zostaną założenia dotyczące dystrybucji instrumentów finansowych. W konstruowaniu oferty powinny zostać wykorzystane doświadczenia mijającej perspektywy finansowej (wysokość alokacji na IF w zakresie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym). Należy również podjąć próbę zapewnienia większej elastyczności planowanych produktów.

2. Summary

Conducted analysis reflected the fact that the **intervention reached its objectives and achieved expected effects**, assessed by achieved values of indicator. All assumptions are systematically implemented, at the evaluation stage remaining at a satisfactory level. It should be recognized that **the level of resources involved in the intervention was adequate to achieved effects**, which resulted primarily from the high accuracy of developed indicator methodology. At the same time, conducted research showed that similar effects could not be achieved with less financial and organizational outlays.

The Programme constituted a **response to objectives and needs contained in strategic documents** at the voivodeship and national level, it also showed high coherence with the provisions of the Europe 2020 Strategy and the Partnership Agreement. In connection with the above, the funds available under all support areas have been planned in accordance with set objectives of documents. The intervention affects them mainly through support in the area of entrepreneurship and the development of competitiveness of the SME sector, digitization, RES, energy efficiency, transport, social and professional activation, social economy and education. The relatively lowest level of impact (given the nature of objectives of abovementioned documents) should be seen in the field of research and development.

Status of indicators implementation should be assessed positively. The majority of them have already been achieved or will be achieved on the basis of concluded contracts (including in relation to performance framework indicators). It is worth noting, however, that the seventh version of the Programme is currently in force. It was caused, among others, by socio-economic changes, the negative impact of the COVID-19 pandemic, inactivity of entities willing to submit offers under tender procedures announced by BGK, concluded agreements for intermediation in granting loans in the region (energy efficiency area). As the consequence, the need to reallocate part of funds occurred. The initial suspension of the implementation of ROP-L2020 in numerous areas should also be taken into account due to delays in the adoption of documents at the national and regional level, which were to create the legal and formal framework for the Regional Operational Programme.

Taking into account values of achieved indicators, a possible threat of failure to meet the target values may occur in the scope of 4 indicators (for which the values achieved so far ranged from 26% to 59% (data based on approved payment applications):

- Number of people who returned to the labour market after a break related to childbirth/raising a child or maintained employment after leaving the Programme (PA 6, IP 8iv);
- Number of people covered by the health program under the ESF (PA 6, IP 8vi);

- Number of people who underwent preventive medical examination under ESF intervention (PA 6, IP 8vi);
- Number of people at risk of poverty or social exclusion looking for work after leaving the Programme (PA 7, IP 9i).

Problems in the implementation of assumed target values of indicators result, among others, from the negative impact of the COVID-19 pandemic (limiting, among others, the possibility of efficient implementation of health programs) and the low level of interest of applicants in the implementation of projects primarily in the area of health regarding PRP related to diabetes and care for children up to 3 years old, especially in initial stage of intervention implementation). Representatives of the MA also indicated reasons for this in the course of in-depth interviews – including the significant impact of external factors (pandemic, war), which led to the suspension of some projects or changes in the scope or some project objectives (e.g. in connection with the need to incur costs of personal protective equipment, disinfection, with restrictions on the implementation of tasks in the direct formula, etc.). The most visible impact of abovementioned factors (i.e. above the average level identified for all interventions) concerned projects supported under the ESF. There were also competitions where no applications were submitted, as well as those in which one or two applicants applied, but after signing the contract, they decided to terminate it.

Reasons for exceeding assumed values of indicators included, above all, a higher than foreseen number of project participants (ESF), which resulted mainly from the high scale of needs for activities offered under the intervention, a well-adjusted scope of support (based on analysis of current needs), and promotion and cooperation with other entities at the stage of recruitment to participate in projects.

Beneficiaries of conducted survey **assessed the administrative aspect** related to the use of support. **The highest average rating** (on a 5-point scale, where 5 means a very high rating) was assigned to **contact with the MA/IB**, including the project supervisor (average 4.61). The **procedure of applying for support** was also relatively high (4.18). However, the scope of the required documentation was rated slightly worse (3.94). Moreover, the **level of difficulty of the language used in documents** was rated relatively the worst (3.82).

Among **required changes**, the most frequently answer concerned the need to simplify procedures and reduce the scope of the required documentation.

According to result of the desk research analysis, **the level of competitiveness of the voivodeship** was influenced in particular by the implementation of projects under Priority Axes 1 and 6. At the same time, as it results from conducted survey, nearly half of surveyed beneficiaries confirmed that the implemented project had an impact on the economic development of the voivodeship. Importantly, nearly 45% of the respondents had no opinion on this subject, which means that only less than 6% of the respondents believed that their

project was not characterized by this type of influence. Concluded by interviews with representatives of the MA, **the intervention was designed in a manner which would respond to needs of the region**, including the strategic documents, with co-financed projects related to diagnosed needs. For this reason, the support provided under ROP-L2020 **had a significant impact on the development of the voivodeship**, including the increase in competitiveness, development of potentials and intra-regional differences. However, respondents emphasized that despite the significant impact of the intervention on the situation of the region, there are still great needs, identifying, therefore, a need for external funds.

It should be noted that the Programme was a response to the objectives and needs contained in strategic documents, including the Europe 2020 Strategy. The indicators defined for individual Measures allow to reflect the level of this impact. At the same time, the analysis showed that **developed measures, both ESF and ERDF, are coherent with objectives of the abovementioned document and do not require changes**, because created monitoring system was characterized by high efficiency and effectiveness.

According to respondents, even though existing indicators were well correlated with the objectives of the Europe 2020 Strategy and the system of indicators in the current financing perspective was extensive. However, taking into account the range of indicators planned to be monitored under the European Funds for the Lubuskie Voivodeship, it should be noted that proposed indicators are coherent to planned intervention and its scope.

As the research shows, nearly 90% of the surveyed beneficiaries admitted that the **support they used should also be available in the future**. The respondents also pointed to **the need to increase the maximum value of projects and to simplify procedures and the scope of required documentation**, both in relation to applying for support and submitting applications for payment.

Also, according to the MA representatives participating in the in-depth interviews, **the assumptions and intervention logic remain valid in the current socio-economic situation**. Although implemented projects responded to existing needs, the geopolitical situation and rising inflation weakened the scale of the results achieved, therefore **it is necessary to take further actions in numerous existing areas**. Conducted interviews lead to the conclusion that most of previously adopted objectives should be included in the 2021-2027 programming period. It was also emphasized (as in the case of the beneficiaries) that **the funds so far were insufficient, taking into account the level of interest of the applicants** (mainly in the scope related to rehabilitation), care for children under 3 (especially in the second half of the intervention implementation period) and the number of people interested in non-repayable support for starting a business. It should be noted, however, that some of these support will no longer be eligible for intervention at the regional level (e.g. actions in

the field of supporting self-employment and childcare will be implemented under national programmes).

Also in the opinion of respondents, the identified **needs of urban functional area** have been largely satisfied, but it is still necessary to support the same areas, e.g. due to the increase in the number of municipalities in the new financing perspective (in the 2021-2027 perspective, the number of ITI and partnerships will increase). As it was pointed out, the needs related to the low-emission economy, the Smart City area and revitalization remain particularly important. It should be noted that the current draft of the European Funds for Lubuskie 2021-2027 programme includes extensive support in the spatial scope, including in areas where current needs have already been identified by conducted research.

According to the analysis of desk research and with the statements of respondents participating in in-depth interviews, the **support provided under RPO-L2020 in the form of financial instruments was consistent and complementary** with other forms of support offered under the Programme. Despite some difficulties in the use of FI (due to the too low level of allocation), the support was assessed positively and it was emphasized that in the new financing perspective repayable instruments will be used on a larger scale than in 2014-2020.

Desk research and the results of surveys also indicate that the allocation for financial instruments in the area of thermal modernization of multi-family buildings (Sub-measure 3.2.4) was too low for potential financial intermediaries, as a result of which no one applied for tender procedures conducted by BGK. Therefore, taking into account the results of the study, it is recommended in the new programming period to **allocate a larger pool of funds for FI and to develop an investment strategy**, on the basis of which appropriate modifications will be prepared with regard to this type of support. It is worth noting that the current provisions of the draft of the programme for 2014-2020 confirm the greater involvement of FI in the planned activities (R&D support, ICT development, support for the development and competitiveness of SMEs and individual internationalization of SMEs, improvement of energy efficiency (except for municipal and historical buildings (in including historic ones) and public utility buildings that meet the criteria for grant support), construction and expansion of RES).

According to conducted research, in the new programming period the possibility of introducing a **more flexible approach to financial instruments**, i.e. the so-called mixed approach - with a part of redemption (however, it is worth pointing out that in accordance with the draft FEWL Program 2021-2027, it is possible to apply a conditional subsidy as part of investments in energy efficiency of public buildings). With the use of this type of tool while increasing the allocation, beneficiaries' interest in the possibility of taking advantage of the support would be much greater than it has been so far.

Support in the ZIT formula was also examined. Investments of this type were implemented in 23 Sub-measures, with a total of 97 contracts for co-financing projects signed. Respondents of in-depth interviews **assessed the level of resources involved in relation to the effects achieved under the territorial instrument considerably positively**. In their opinion, it was sufficient to meet the most important needs diagnosed in the 2014-2020 financing perspective (defined in the ITI strategies). There was no sub-measure which would not be of interest to the applicants. Differences were visible only in the areas that were of particular interest to individual LGUs, and more precisely, the disproportions between rural and urban areas (due to the interest in various types of support).

Nearly 29% of beneficiaries (implementing the project under ITI) confirmed that by implementing the project **they managed to establish a partnership** with other local government units (within MOF). The vast majority of partnerships established in this way turned out to be permanent (almost 85%). At the same time, it is worth noting that in the case of half of the established partnerships, the beneficiaries **are planning undertaking further joint initiatives**. Respondents also pointed out that the possibility of obtaining similar support in the future would undoubtedly deepen the concluded partnerships, emphasizing at the same time that the current (positive) experience from the implementation of joint projects will result in the durability of already concluded partnerships.

Based on opinions of beneficiaries participating in the survey, it should be stated that **the thematic scope of support possible to obtain under the ITI instrument was sufficient**. Positive assessments in this regard accounted for 80% of all indications. In-depth interviews also confirmed that the thematic scope of support under ITI was sufficiently broad. It was assessed as very well suited to the identified needs of the entire area. According to the respondents, further investments in the field of Smart City should be implemented in the new programming period (e.g. intelligent transport management systems, creating databases, improving the quality of service for residents and responding to crisis situations). There is still a great demand for activities related to increasing energy efficiency or revitalization.

Following recommendations were formulated based on conducted research:

- Implementation of future support based on the scope indicated in the current draft of the European Funds for Lubuskie 2021-2027 Programme, while undertaking measures to simplify applied procedures (in terms of applying for and settling the project);
- Simplification of the language used in the competition documentation (in particular the scope of appendices to the application for funding) and continuation of training for applicants on the proper completion of the required documentation;

- Developing a new investment strategy, that will define the objectives regarding the distribution of financial instruments. When constructing the offer, experience of the previous financial perspective should be adopted (the amount of allocations for FI in the field of energy efficiency in the housing sector). An attempt should also be made to ensure more considerable flexibility in the planned products.

Spis treści

1. Streszczenie	3
2. Summary.....	9
Spis treści	15
3. Wykaz skrótów wykorzystanych w dokumencie	17
4. Wprowadzenie	18
5. Opis wybranej i zastosowanej metodologii badania oraz źródła informacji wykorzystywane w badaniu.....	19
5.1.1. Analiza danych źródłowych (Desk Research)	19
5.1.2. Ewaluacja oparta na teorii (TBE)	19
5.1.3. Wywiady CAWI/CATI z Beneficjentami RPO-L2020	19
5.1.4. Wywiady w formie telefonicznych wywiadów indywidualnych (TDI).....	22
5.1.5. Benchmarking.....	23
6. Opis wyników ewaluacji.....	25
6.1. Obszar I: Ocena efektów wdrażania Programu, a także wpływu RPO-L2020 na osiągnięcie celów strategii Europa 2020	25
6.1.1. Jaka jest skuteczność i efektywność interwencji w zakresie osiągnięcia założonych w programie celów i oczekiwań?	25
6.1.2. Czy i w jakim zakresie wsparcie świadczone w ramach Programu/Osi priorytetowej przyczynia się do osiągnięcia celów zawartych w Strategii Europa 2020 i Umowie Partnerstwa?.....	33
6.1.3. Jak realizacja RPO-L2020 wpłynęła m.in. na poziom konkurencyjności województwa, rozwój jego potencjałów endogenicznych, inteligentnych specjalizacji regionalnych, zróżnicowania wewnątrzregionalne?	40
6.1.4. Jaki jest obecny stan realizacji wskaźników (produktu i rezultatu bezpośredniego i długoterminowego), w tym wskaźników ram wykonania, w kontekście osiągnięcia wartości docelowych? Czy aktualny stan wdrażania zapewnia realizację wartości docelowych wskaźników określonych na rok 2023?	45
6.1.5. Jakie są podstawowe przyczyny przekroczenia i/lub zagrożenia nieosiągnięcia zakładanych wielkości wskaźników ram wykonania, wskaźników rezultatu i pozostałych wskaźników produktu założonych na etapie programowania interwencji?	61

6.1.6.	Czy i w jakim stopniu system instytucjonalny skutecznie wspiera realizację interwencji, czy potrzebne są dostosowania w zakresie wsparcia instytucjonalnego? ..	73
6.1.7.	W jakim stopniu formy wsparcia (dotacja/pożyczka) w ramach RPO-L2020 odpowiadały celom Strategii Europa 2020?	75
6.1.8.	Czy funkcjonujący system wskaźników w trafny sposób odzwierciedla wsparcie w ramach RPO-L2020? Czy przyjęte wskaźniki są skorelowane z celami Strategii Europa 2020? Jakie zagadnienia (biorąc pod uwagę m.in. definicję wskaźników, sposób pomiaru, trafność wskaźników) należy wziąć pod uwagę przy realizacji systemu monitorowania przedmiotowego wsparcia w perspektywie 2021-2027?	76
6.1.9.	Jakie rozwiązania stosowane są w ramach programów regionalnych innych województw celem zapewnienia wpływu projektów na realizację celów Strategii Europa 2020? Czy któreś z tych rozwiązań można byłoby przyjąć jako dobre praktyki dla lubuskiego?.....	77
6.1.10.	W jaki sposób przedstawione w wyniku badania wnioski należy uwzględnić na etapie wdrażania nowego programu w perspektywie finansowej UE 2021-2027? ...	79
6.2.	Obszar II: Ocena efektów wdrażania inwestycji zintegrowanych oraz instrumentów finansowych.....	82
6.2.1.	Czy wdrażane instrumenty finansowe były spójne/ komplementarne z pozostałymi formami interwencji publicznej dla tego samego rynku? Czy wystąpiły, a jeśli tak, to jakie były najważniejsze bariery w korzystaniu z różnych instrumentów finansowych?.....	82
6.2.2.	Jak zastosowanie instrumentu terytorialnego wpłynęło na realizację celów szczegółowych RPO-L2020?	83
6.2.3.	Czy dzięki realizacji ZIT udało się stworzyć trwałe partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego w miejskich obszarach funkcjonalnych? Jak pogłębiać współpracę w obrębie MOF w perspektywie 2021-2027 z wykorzystaniem ZIT?.....	86
6.2.4.	Czy zdefiniowany zakres tematyczny wsparcia w ramach ZIT był odpowiedni? Dla jakich typów projektów instrument ZIT (lub podobne instrumenty terytorialne) stanowił najbardziej efektywny sposób wdrażania interwencji publicznej?	88
7.	Tabelaryczne zestawienie syntetycznych odpowiedzi na pytania badawcze	90
8.	Tabelaryczne zestawienie wniosków i rekomendacji	98
9.	Spis tabel, rysunków i wykresów.....	102
10.	Bibliografia.....	104
11.	Załączniki - Benchmarking.....	107

3. Wykaz skrótów wykorzystanych w dokumencie

Tabela 1. Spis wykorzystanych skrótów

Skrót	Rozwinięcie skrótu
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
IF	Instrument finansowy/ instrumenty finansowe
IP RPO-L2020	Instytucja Pośrednicząca Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020
IZ RPO-L2020	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym – Lubuskie 2020
KE	Komisja Europejska
OP	Oś Priorytetowa
PO KL 2007-2013	Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007-2013
PO WER 2014-2020	Program Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020
POIiŚ 2014-2020	Program Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020
RPO-L2020	Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020
RPO WM 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
RPO WZ 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020
RPZ	Regionalny Program Zdrowotny
ZIT MOF	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: opracowanie własne.

4. Wprowadzenie

Celem głównym badania była ocena systemu realizacji RPO-L2020, dotychczasowych efektów wdrażania Programu, a także wpływu RPO-L2020 na osiągnięcie celów Strategii Europa 2020.

Cel główny zrealizowany został poprzez następujące cele szczegółowe:

1. Ocena wkładu interwencji realizowanych w ramach RPO-L2020 w osiągnięcie celów Strategii Europa 2020.
2. Ocena efektów wdrażania RPO-L2020 na poziomie osi i priorytetów inwestycyjnych poprzez ocenę realizacji założonych wartości docelowych wskaźników.
3. Ocena systemu realizacji RPO-L2020, w tym przyjętych na potrzeby jego wdrażania instrumentów terytorialnych i instrumentów zwrotnych.
4. Wypracowanie rekomendacji w zakresie procesu wdrażania interwencji w perspektywie 2021-2027.

Badanie objęło okres od początku wdrażania RPO-L2020 do dnia podpisania umowy na realizację badania (tj. 02.09.2022 r.).

W badaniu uwzględnione zostały następujące kryteria ewaluacyjne:

- Skuteczność – rozumiana jako ocena, czy założone cele wsparcia zdefiniowane na etapie programowania RPO-L2020 zostały osiągnięte dzięki realizowanym projektom wraz z określeniem wpływu czynników zewnętrznych na ostateczne efekty;
- Trwałość – pozwalająca na określenie, na ile efekty uzyskane w wyniku udzielonego wsparcia są trwałe i pozostają zauważalne po zakończeniu projektu;
- Użyteczność – rozumiana jako ocena całości rzeczywistych efektów wywołanych przez interwencję ze środków Programu (zarówno tych planowanych, jak i nieplanowanych), z odniesieniem ich do wyzwań społeczno-ekonomicznych;
- Efektywność – pozwoliła ocenić „ekonomiczność” Programu, czyli relację pomiędzy nakładami (zasobami finansowymi, ludzkimi) a osiągniętymi efektami interwencji (uzyskane produkty, rezultaty, oddziaływania).

Odbiorcami wyników ewaluacji są:

- Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym – Lubuskie 2020.
- Instytucje Pośredniczące Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020.
- Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020.
- Krajowa Jednostka Ewaluacji.
- Komisja Europejska.

5. Opis wybranej i zastosowanej metodologii badania oraz źródła informacji wykorzystywane w badaniu

5.1.1. Analiza danych źródłowych (Desk Research)¹

Opis techniki badawczej: Metoda polegała na zebraniu oraz analizie danych zastanych. Na etapie opracowywania niniejszego raportu, zebrano i przeanalizowano dane oraz informacje niezbędne do wykonania zadania.

Rzetelność prowadzonej analizy zapewniła odpowiedni dobór dokumentów źródłowych. W ramach badania analizowane były najbardziej aktualne wersje dokumentów.

Zakres poddanych analizie dokumentów umieszczony został w bibliografii, znajdującej się w końcowej części niniejszego dokumentu.

5.1.2. Ewaluacja oparta na teorii (TBE)²

Koncepcja TBE stanowi istotne narzędzie, służące usystematyzowaniu zgromadzonej wiedzy o samej interwencji, ale także o innych czynnikach, które mogły mieć na nią wpływ. Schemat badawczy składa się z dwóch komponentów: konceptualnego, w ramach którego odtworzona została logika interwencji oraz empirycznego, służącego testowaniu przyjętej teorii programu. Stosując tę metodę, Wykonawca opiera się na konstrukcji modelu logicznego. Ponadto, model logiczny zawiera kontekst wdrażania interwencji, reakcje odbiorców oraz inne czynniki wpływające na podejmowanie decyzji i partycypację w interwencji.

Wykonawca na podstawie wstępnej analizy desk research odtworzył logikę interwencji dla RPO –L2020, w tym w kontekście osiągnięcia celów strategii Europa 2020.

5.1.3. Wywiady CAWI/CATI z Beneficjentami RPO-L2020³

CATI to wywiad kwestionariuszowy telefoniczny wspomagany komputerowo, podczas którego ankieter zadaje pytania ankietowanemu i wpisuje jego odpowiedzi do komputera,

¹ Z. Bednarska, Desk research – wykorzystanie potencjału danych zastanych w prowadzeniu badań marketingowych i społecznych, Marketing i Rynek 7/2015, s. 19, <https://core.ac.uk/reader/53136020>, dostęp 18.07.2022.

² Ewaluacja oparta na teorii w złożonym otoczeniu społeczno-ekonomicznym, <https://www.parp.gov.pl/publikacje/publication/ewaluacja-oparta-na-teorii-w-zlozonym-otoczeniu-spoeczno-ekonomicznym>, dostęp 18.07.2022.

³ Ewaluacja – Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 94, https://www.ewaluacja.gov.pl/media/84042/Ewaluacja_Poradnik_ewaluacji.pdf, dostęp 18.07.2022.

zaś CAWI to ankieta internetowa, przeprowadzana za pomocą Internetu i wypełniania bezpośrednio przez respondenta.

W przypadku techniki CAWI wspierane CATI (tzw. mixed-mode) do potencjalnych respondentów wysyłane są e-maile, zawierające: informację o badaniu, list polecający oraz link do ankiety. Osoby, które nie zareagują na e-maila, otrzymują e-maile przypominające o badaniu, następnie zaś miejsce ma kontakt telefoniczny, służący realizacji badania CATI.

Populacja badana: Beneficjenci RPO-L2020.

Liczebność próby: Na etapie raportu metodologicznego zakładano minimalny poziom realizacji na poziomie 306 ankiet⁴. Ostatecznie udało się zrealizować aż 484 ankiety, znacznie przekraczając wymagane minimum (zaproszenia do badania skierowane zostały do większej niż zakładanej liczby beneficjentów, ze względu na potrzebę zapewnienia odpowiedniej liczby respondentów w ramach poszczególnych warstw).

W poniższej tabeli przedstawiona została struktura próby badawczej:

Tabela 2. Struktura próby badawczej

Poddziałanie	Liczebność populacji	Udział % w ogóle populacji	Zakładana liczebność próby badawczej	Osiągnięta liczebność próby badawczej
01.01.00	58	4,34%	13	21
01.02.00	17	1,27%	4	7
01.03.01	4	0,30%	1	1
01.03.02	1	0,07%	1	1
01.03.03	1	0,07%	1	1
01.04.01	66	4,94%	15	19
01.04.02	2	0,15%	1	2
01.05.01	89	6,66%	20	23
01.05.02	1	0,07%	1	1
02.01.01	37	2,77%	8	21
02.01.02	1	0,07%	1	1
03.01.00	43	3,22%	10	10
03.02.01	55	4,11%	12	14
03.02.02	10	0,75%	2	2

⁴ Minimalna wielkość próby odpowiadająca warunkom reprezentatywności wyniosłaby 298 ankiet. Jednak ze względu na potrzebę uwzględnienia w badaniu podziału na Poddziałania ostateczna liczba planowanych do zrealizowania ankiet jest wyższa i wynosi 306 (dodano realizację ankiet w Poddziałaniach, w których występuje zaledwie 1 bądź 2 beneficjentów – przy podziale proporcjonalnym próby w tego typu przypadkach bowiem liczba ankiet wyniosłaby 0, stąd decyzja o uzupełnieniu próby o dodatkowe ankiety).

Poddziałanie	Liczebność populacji	Udział % w ogóle populacji	Zakładana liczebność próby badawczej	Osiągnięta liczebność próby badawczej
03.02.03	15	1,12%	3	8
03.02.05	7	0,52%	2	2
03.03.01	11	0,82%	2	5
03.03.02	10	0,75%	2	2
03.03.03	7	0,52%	2	3
03.04.00	5	0,37%	1	3
04.01.00	10	0,75%	2	4
04.02.00	5	0,37%	1	1
04.03.00	29	2,17%	6	15
04.04.01	15	1,12%	3	4
04.04.02	4	0,30%	1	1
04.04.03	2	0,15%	1	1
04.05.01	10	0,75%	2	2
04.05.02	6	0,45%	1	3
05.01.01	35	2,62%	8	10
05.01.02	1	0,07%	1	1
05.01.03	1	0,07%	1	1
05.02.00	3	0,22%	1	1
06.01.00	96	7,18%	21	63 ⁵
06.02.00	27	2,02%	6	9
06.03.01	22	1,65%	5	6
06.03.02	1	0,07%	1	1
06.04.00	46	3,44%	10	12
06.05.00	4	0,30%	1	4
06.06.00	6	0,45%	1	1
06.07.00	33	2,47%	7	17
07.01.00	38	2,84%	8	10
07.02.00	24	1,80%	5	5
07.03.00	51	3,81%	11	16
07.04.01	14	1,05%	3	4
07.04.02	3	0,22%	1	1
07.05.00	55	4,11%	12	15

⁵ Badane powiatowe urzędy pracy udzielały odpowiedzi na każdy projekt osobno, tzn. każda ankieta była personalizowana, tj. w każdej z nich w tekście powitalnym znajdowała się informacja do którego konkretnie projektu odnosi się dana ankieta.

Poddziałanie	Liczebność populacji	Udział % w ogóle populacji	Zakładana liczebność próby badawczej	Osiągnięta liczebność próby badawczej
07.06.01	4	0,30%	1	2
07.06.02	2	0,15%	1	1
08.01.01	134	10,02%	30	40
08.01.02	5	0,37%	1	1
08.01.03	4	0,30%	1	1
08.02.01	63	4,71%	14	25
08.02.02	4	0,30%	1	3
08.02.03	1	0,07%	1	1
08.03.00	16	1,20%	4	5
08.04.01	27	2,02%	6	8
08.04.02	2	0,15%	1	2
08.05.00	7	0,52%	2	3
09.01.01	10	0,75%	2	6
09.01.02	2	0,15%	1	1
09.02.01	13	0,97%	3	5
09.02.02	13	0,97%	3	6
09.02.03	1	0,07%	1	1
09.03.01	47	3,52%	10	17
09.03.02	1	0,07%	1	1
Razem	1 337	100,00%	306	484

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji przekazanych przez Zamawiającego

5.1.4. Wywiady w formie telefonicznych wywiadów indywidualnych (TDI)⁶

TDI polega na przeprowadzeniu z daną osobą ustrukturyzowanej rozmowy telefonicznej. Rozmowa ta ma na celu uzyskanie konkretnych informacji w sposób planowy i metodyczny według określonego schematu, zwanego scenariuszem wywiadu. W trakcie wywiadu moderator dopytuje respondenta o szczegóły istotne w kontekście badania.

Populacja badana: Przedstawiciele instytucji odpowiedzialnych za zarządzanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie, kontrolę (IZ RPO-L2020 i IP RPO-L2020).

⁶ Ewaluacja – Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 99, https://www.ewaluacja.gov.pl/media/84042/Ewaluacja_Poradnik_ewaluacji.pdf, dostęp 18.07.2022. oraz I. Mościchowska, B. Rogoś-Turek, Badania jako podstawa projektowania User Experience, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa 2015, s. 88.

Liczebność próby: 15.

Do badania zostały zaproszone osoby posiadające najbogatszą wiedzę w zakresie zagadnień objętych ewaluacją. Dobór respondentów został uzgodniony z Zamawiającym (pracownicy oraz osoby zajmujące stanowiska kierownicze w ramach komórek organizacyjnych uczestniczących we wdrażaniu RPO-L2020 w poszczególnych, wymienionych poniżej podmiotach).

Wywiady zostały zrealizowane w oparciu o poniższą strukturę:

- 9 wywiadów z przedstawicielami IZ RPO-L2020:
 - 3 przedstawicieli Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym;
 - 3 przedstawicieli Departamentu Programów Regionalnych;
 - 3 przedstawicieli Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego;
- 2 wywiady z przedstawicielami ZIT MOF Zielona Góra;
- 2 wywiady z przedstawicielami ZIT MOF Gorzów Wlkp.;
- 2 wywiady z przedstawicielami Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

5.1.5. Benchmarking⁷

Benchmarking jest metodą analizy porównawczej, której celem jest poszukiwanie wzorcowych sposobów postępowania, umożliwiających osiągnięcie najlepszych wyników przez uczenie się od innych i wykorzystywanie ich doświadczenia. Jest to proces, który zapewnia wykorzystanie wiedzy i doświadczenia innych instytucji i spożytkowanie ich na stworzenie nowych pomysłów, które zapewnią lepsze funkcjonowanie danego podmiotu.

Benchmarking przebiegał zgodnie z następującymi fazami:

- Faza 1: Opracowanie matrycy analizy porównawczej - polegało na określeniu wskaźników benchmarkingu;
- Faza 2: Zbieranie danych;

⁷ Lankford, W., *BENCHMARKING: UNDERSTANDING THE BASICS*, The Coastal Business Journal, s. 57–62, http://sgpwe.izt.uam.mx/files/users/uami/sppc/Gestion_del_Conocimiento/Material_de_apoyo_Benchmarking/Lankford_William_Benchmarking_Understanding_the_Basics.pdf

Balicka A., Benchmarking a konkurencyjność przedsiębiorstwa, Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 343/2014, <http://wir.bg.ue.wroc.pl/docstore/download.seam?fileId=WUT035c1acd8970490e85f2053f8534e4a0>

- Faza 3: Porównanie danych i wyłonienie modelowych rozwiązań – porównywanie danych jest procesem analitycznym, który polega na zestawieniu ze sobą zebranych danych i formułowaniu rekomendacji.

Benchmarking przeprowadzony został w oparciu o:

- Dane zastane;
- Telefoniczne wywiady pogłębione z przedstawicielami IZ i IP wybranych do analizy programów operacyjnych (w przypadku każdego programu operacyjnego wybranego do benchmarkingu Wykonawca zrealizuje co najmniej 3 wywiady pogłębione).

Struktura próby:

- RPO województwa mazowieckiego na lata 2014-2020;
- RPO województwa zachodniopomorskiego na lata 2014-2020⁸;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020;
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

⁸ W uzgodnieniu z Zamawiającym, ze względu na odmowę udziału w badaniu jednego z pierwotnie wskazanych województw (względem raportu metodologicznego), struktura analizowanych programów została zmieniona.

6. Opis wyników ewaluacji

6.1. Obszar I: Ocena efektów wdrażania Programu, a także wpływu RPO-L2020 na osiągnięcie celów strategii Europa 2020

6.1.1. Jaka jest skuteczność i efektywność interwencji w zakresie osiągnięcia założonych w programie celów i oczekiwań?

Cel główny Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 opracowany został w oparciu o wyzwania rozwojowe i cele stawiane w dokumentach szczebla regionalnego, krajowego i unijnego, a także diagnozę wyzwań, potrzeb i potencjałów oraz wyniki analizy SWOT dla RPO-L2020. Jego treść brzmi następująco: *długofalowy, inteligentny i zrównoważony rozwój oraz wzrost jakości życia mieszkańców województwa lubuskiego poprzez wykorzystanie i wzmocnienie potencjałów regionu i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych*. Dalej, na szczeblu Osi Priorytetowych określone zostały cele szczegółowe, które uściślone zostały dzięki priorytetom inwestycyjnym. Wg stanu na dzień 02.09.2022 r. podpisano 1 337 umów o dofinansowanie⁹.

Tabela 3 Liczba podpisanych umów w ramach programu RPO L2020

Oś priorytetowa	Działanie	Poddziałanie	Liczba podpisanych umów	
Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje	1.1.	-	58	
	1.2.	-	17	
	1.3.	1.3.1.		4
		1.3.2.		1
		1.3.3.		1
	1.4.	1.4.1.		66
		1.4.2.		2
	1.5.	1.5.1.		89
		1.5.2.		1
	Razem dla Osi			239
Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy	2.1.	2.1.1.	37	
		2.1.2.	1	
Razem dla Osi			38	
	3.1.	-	43	

⁹ Dodatkowo, w ramach RPO-L2020 wdrażane były działania dot. Pomocy technicznej (OP 10 i OP 12), w ramach których podpisano łącznie 17 umów, a także OP 11, w ramach której wg stanu na dzień 02.09.2022 r. nie podpisano żadnej umowy. Należy jednocześnie zaznaczyć, że działania w ramach OP 11 i OP 12 realizowane są od 2021 r. w związku z instrumentem REACT-EU.

Oś priorytetowa	Działanie	Poddziałanie	Liczba podpisanych umów	
Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna	3.2.	3.2.1.	55	
		3.2.2.	10	
		3.2.3.	15	
		3.2.5.	7	
		3.3.1.	11	
	3.3.	3.3.2.	10	
		3.3.3.	7	
		3.4.	-	5
	Razem dla Osi			163
	Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura	4.1.	-	10
4.2.		-	5	
4.3.		-	29	
4.4.		4.4.1.	15	
		4.4.2.	4	
		4.4.3.	2	
4.5.		4.5.1.	10	
		4.5.2.	6	
Razem dla Osi			81	
Oś Priorytetowa 5. Transport	5.1.	5.1.1.	35	
		5.1.2.	1	
		5.1.3.	1	
	5.2.	-	3	
Razem dla Osi			40	
Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy	6.1.	-	96	
	6.2.	-	27	
	6.3.	6.3.1.	22	
		6.3.2.	1	
	6.4.	-	46	
	6.5.	-	4	
	6.6.	-	6	
	6.7.	-	33	
Razem dla Osi			235	
Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna	7.1.	-	38	
	7.2.	-	24	
	7.3.	-	51	
	7.4.	7.4.1.	14	

Oś priorytetowa	Działanie	Poddziałanie	Liczba podpisanych umów
		7.4.2.	3
	7.5.	-	55
	7.6.	7.6.1.	4
		7.6.2.	2
Razem dla Osi			191
Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja	8.1.	8.1.1.	134
		8.1.2.	5
		8.1.3.	4
	8.2.	8.2.1.	63
		8.2.2.	4
		8.2.3.	1
	8.3.	-	16
	8.4.	8.4.1.	27
		8.4.2.	2
	8.5.	-	7
Razem dla Osi			263
Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna	9.1.	9.1.1.	10
		9.1.2.	2
	9.2.	9.2.1.	13
		9.2.2.	13
		9.2.3.	1
	9.3.	9.3.1.	47
		9.3.2.	1
Razem dla Osi			87
Razem dla RPO-L2020			1337

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014 przekazanych przez Zamawiającego, stan na 02.09.2022

Wpływ realizowanych projektów na cele szczegółowe RPO-L2020 zbadany został m.in. w drodze badania ankietowego przeprowadzonego wśród beneficjentów interwencji. Zaznaczyć należy, że każdy respondent odnosił swą ocenę do spersonalizowanej kafeterii odpowiedzi, tj. oceniał wpływ projektu na realizację celu szczegółowego właściwego dla Działania, w ramach którego realizował projekt. **Większość celów szczegółowych uzyskała bardzo wysokie średnie ocen** (>4,5 w 5-stopniowej skali), co świadczy pozytywnie o skuteczności interwencji w zakresie osiągnięcia zakładanych w programie celów i oczekiwań. **Najwyższa średnia** (5) przypadła na takie cele, jak:

- Poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu;
- Zwiększenie umiejętności zawodowych osób dorosłych;
- Poprawiona dostępność wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej;
- Upowszechnienie aktywizacji zawodowej osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia;
- Zwiększona dostępność wysokiej jakości edukacji przedszkolnej.

Na przeciwnym biegunie znalazły się takie cele, jak zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z dóbr dziedzictwa kulturowego województwa lubuskiego oraz zmniejszony poziom odpadów komunalnych podlegających składowaniu na terenie województwa lubuskiego, które uzyskały najniższe średnie ocen (kolejno zaledwie 3,33 oraz 2,0).

Tabela 4. Proszę ocenić w jakim stopniu, w wyniku realizacji projektu, udało się zrealizować poniższy cel szczegółowy – przypisany Działaniu, w ramach którego projekt ten był realizowany (ocena w skali 1-5, gdzie 1 oznacza bardzo niski stopień, a 5 bardzo wysoki stopień)

Cel szczegółowy	Średnia ocena realizacji celu
Poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa	5,00
Zwiększenie umiejętności zawodowych osób dorosłych	5,00
Poprawiona dostępność wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej	5,00
Upowszechnienie aktywizacji zawodowej osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia	5,00
Zwiększona dostępność wysokiej jakości edukacji przedszkolnej	5,00
Poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu drogowym	4,92
Poprawa zdolności do samozatrudnienia osób pozostających bez pracy a także osób poszukujących alternatywy dla pracy w ramach etatu oraz osób ubogich pracujących, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych oraz pracujących na umowach cywilno-prawnych, a także imigrantów (w tym osób polskiego pochodzenia), reemigrantów, osób odchodzących z rolnictwa i ich rodzin, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą	4,86
Zwiększony poziom produkcji energii ze źródeł odnawialnych	4,80
Upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób dorosłych, w tym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	4,80
Zwiększone bezpieczeństwo powodziowe w regionie	4,75
Lepsza jakość infrastruktury edukacji ogólnej na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym	4,75
Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego	4,70
Zwiększony udział energii wytwarzanej w kogeneracji	4,67
Upowszechnienie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 jako instrumentu oddziałującego na sytuację zawodową opiekunów	4,67

Cel szczegółowy	Średnia ocena realizacji celu
Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w regionie, poprzez trwałą integrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poprawę jakości funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej	4,67
Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	4,59
Zwiększona dostępność oraz poprawa warunków kształcenia i szkolenia zawodowego	4,56
Zwiększone zastosowanie systemów teleinformatycznych w administracji publicznej	4,55
Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez pracy znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiet, osób starszych w wieku 50 lat i więcej, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach oraz poprawa sytuacji zawodowej osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy	4,52
Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń z sektora transportu	4,50
Zwiększenie aktywności badawczo – rozwojowej przedsiębiorstw	4,48
Zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z oczyszczalni ścieków	4,40
Zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	4,40
Zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP	4,38
Zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach	4,36
Lepsze warunki dla rozwoju MŚP	4,30
Zwiększenie mobilności na rynku pracy. Działanie będzie mogło być wdrażane przez wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych	4,22
Ochrona różnorodności biologicznej regionu	4,20
Wzrost możliwości zatrudnienia lub utrzymania zatrudnienia przez osoby zagrożone opuszczeniem rynku pracy ze względu na stan zdrowia, w szczególności osoby w wieku 50 lat i więcej	4,18
Niwelowanie negatywnych zjawisk związanych z problemami społecznymi, dotyczącymi danego obszaru i muszą mieć na celu przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych i/lub turystycznych	4,17
Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym	4,15
Wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	4,03
Dostosowanie przedsiębiorstw i ich pracowników do zmian zachodzących w gospodarce	4,00
Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP	3,76
Zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z dóbr dziedzictwa kulturowego województwa lubuskiego	3,33

Cel szczegółowy	Średnia ocena realizacji celu
Zmniejszony poziom odpadów komunalnych podlegających składowaniu na terenie województwa lubuskiego	2,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N=484)

Również w opinii badanych przedstawicieli IZ interwencja **spełniła swoje założenia i pozwoliła osiągnąć oczekiwane efekty Programu, odzwierciedlone wartościami wskaźników**. Jak podkreślali respondenci, wszystkie założenia są systematycznie realizowane i na etapie dokonywania niniejszej ewaluacji znajdowały się na satysfakcjonującym poziomie (analiza wartości wskaźników produktu i rezultatu przedstawiona została w kolejnych podrozdziałach). Ich zdaniem nie występowały działania, które nie cieszyłyby się zainteresowaniem wnioskodawców, chociaż poziom tego zainteresowania nie był jednakowy w przypadku każdego z nich. Zwracano również uwagę, że ze względu na specyfikę działalności przedsiębiorstw w województwie lubuskim oraz dużą liczbę podmiotów mikro i małych, mniejszym zainteresowaniem w mijającym okresie finansowania cieszyły się np. działania związane z obszarem badań i innowacyjności.

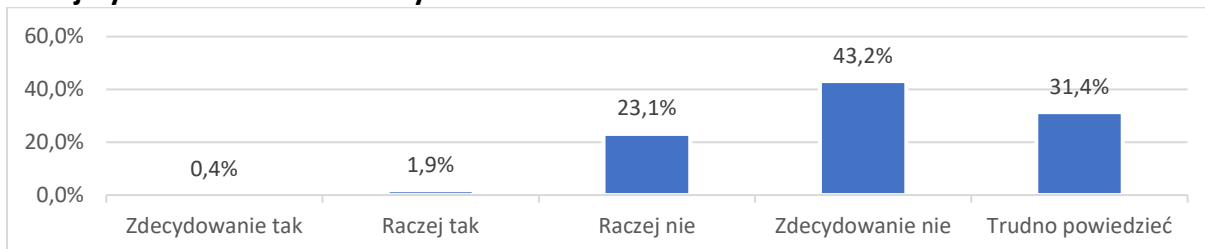
Podczas wywiadów indywidualnych przedstawiciele IZ ocenili również, że **poziom środków zaangażowanych w ramach interwencji był adekwatny do uzyskanych efektów**, co wynikało przede wszystkim z dużej dokładności stworzonej metodologii wskaźników. Zidentyfikowane potrzeby zostały dostosowane do zakładanych kosztów oraz oczekiwanych rezultatów i w dużej mierze efekty te są zgodne z pierwotnymi założeniami mimo, iż działania nie były realizowane w sposób systematyczny i równomierny, a bardziej skokowy (m.in. w związku z czynnikami zewnętrznymi, na które IZ nie miała wpływu).

Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego z beneficjentami świadczą również o **efektywności interwencji**. Zaledwie 2,3% ogółu badanych stwierdziło, że podobne efekty wsparcia udałoby się uzyskać przy **mniejszych zasobach finansowych** (odpowiedzi te stanowiły pojedyncze wskazania w ramach poszczególnych Działań, przy czym ograniczały się do OP I, III, VI, VII oraz VIII). Jednocześnie jednak, badani nie potrafili wskazać sposobu, w który byłoby to możliwe, bądź odpowiadali, że podobne efekty udałoby się co prawda w ten sposób uzyskać, lecz okres realizacji projektu znacznie by się wydłużył bądź byłiby zmuszeni posiłkować się dodatkowo wsparciem kredytowym (co również wydłużyłoby okres realizacji projektu). Jeden z badanych wskazał natomiast, że wykorzystanie niższych funduszy do uzyskania podobnych efektów byłoby możliwe tylko w sytuacji, w której nie wystąpiłby negatywny wpływ pandemii COVID-19, który powodował konieczność wydłużenia realizacji projektu i, poprzez to, wzrost ponoszonych kosztów (np. w ramach Działania 1.1).

Na podstawie przeprowadzonych ankiet, wywiadów i analizy desk research (w tym porównaniu wysokości środków zaangażowanych przez pozostałe RPO badane w ramach benchmarkingu) można więc wnioskować o **bardzo wysokiej efektywności kosztowej**

interwencji realizowanej w ramach RPO-L2020. Poziom uzyskanych efektów jest współmierny z zakresem zaangażowanych środków, przy czym uwagę zwrócić należy jedynie na Poddziałanie 3.2.4, w ramach którego zaplanowana alokacja (przeznaczona na instrumenty finansowe w obszarze termomodernizacji budynków wielorodzinnych) była zbyt niska dla potencjalnych pośredników finansowych, poprzez co środki te ostatecznie nie zostały zaangażowane w ramach planowanej pierwotnie interwencji.

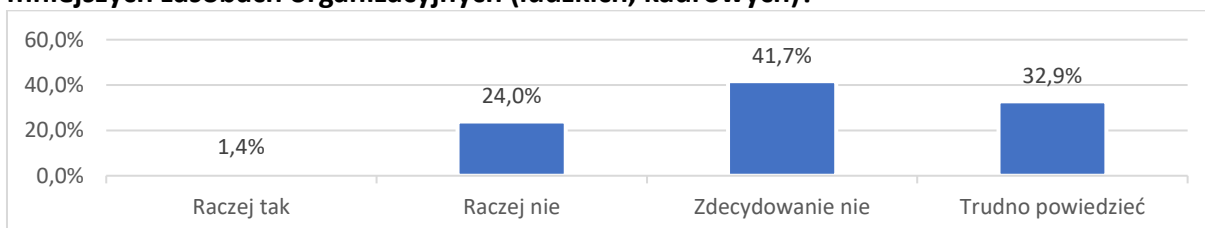
Wykres 1. Czy podobne efekty wsparcia udałoby się Pana/Pani zdaniem osiągnąć przy mniejszych zasobach finansowych?



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N=484)

Jeszcze niższy udział wskazań przypadł na beneficjentów, którzy byli zdania, że podobne efekty wsparcia udałoby się uzyskać przy **wykorzystaniu mniejszych zasobów organizacyjnych**. Respondenci argumentowali taką możliwość zmianą procedur w procesie ubiegania się o wsparcie i rozliczaniu projektu - zdaniem badanych bowiem ograniczenie biurokracji i długości procedur mogłoby pozwolić na mniejsze zaangażowanie organizacyjne po stronie beneficjentów. Należy jednak dodać, że wskazania te stanowiły pojedyncze odpowiedzi w ramach poszczególnych Działań, w ramach których badani realizowali projekty. Trudno wobec tego wnioskować o konieczności podejmowania tego typu zmian, a samą **efektywność interwencji w tym obszarze ocenić należy bardzo pozytywnie**.

Wykres 2. Czy podobne efekty wsparcia udałoby się Pana/Pani zdaniem osiągnąć przy mniejszych zasobach organizacyjnych (ludzkich, kadrowych)?

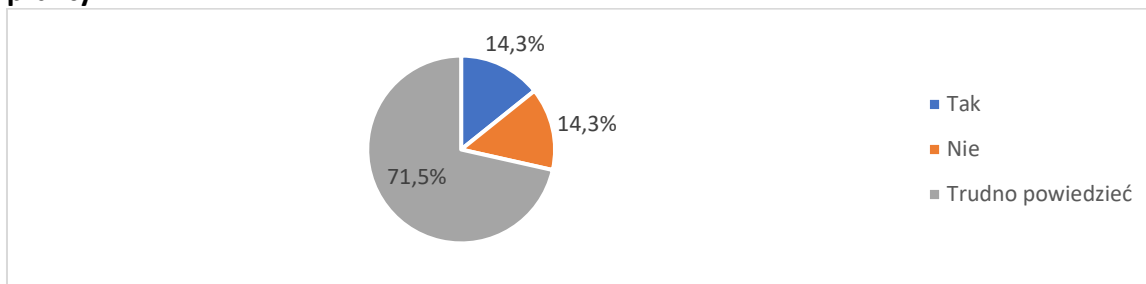


Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N= 484)

O skuteczności i efektywności interwencji świadczyć mogą również **dobre praktyki** stosowane w ramach projektów przez beneficjentów. Jak wynika z przeprowadzonej ankietyzacji, ponad 14% badanych beneficjentów stosowało rozwiązania, które zawierają w sobie pewien **potencjał innowacji**, przy czym są one na tyle powtarzalne, że potencjalnie istnieje możliwość wykorzystania ich w innych, podobnych projektach. Wymieniano w tym zakresie szeroki wachlarz rozwiązań, uwarunkowanych w dużej mierze od Działania, w ramach którego realizowany był projekt, w tym np.:

- zaangażowanie do realizacji projektu personelu, który pozyskał doświadczenie w zarządzaniu projektami w realizowanych wcześniej inwestycjach (dot. Działania 2.1);
- podział kosztów wymaganych do realizacji projektu - koszty ponoszone na etapie aplikowania ponosił beneficjent, a środki potrzebne na realizację inwestycji wnosili partnerzy (dot. Poddziałania 9.2.2);
- nowatorska procedura przyjęcia pacjenta uwzględniająca m.in. dostęp do lekarzy (w tym w ramach medycyny pracy) oraz psychologa w ramach projektów z zakresu profilaktyki i rehabilitacji zdrowotnej osób pracujących (dot. Działania 6.7);
- tworzenie grup eksperckich, łączących wiedzę inżynierską/bioinżynierską z medyczną (dot. Działania 1.1);
- stosowanie innowacyjnego rozwiązania mechanicznego szybkich połączeń w oprawach oświetleniowych (dot. Działania 1.1);
- korzystanie z mentoringu, jako narzędzia aktywizującego (dot. Działania 7.6);
- stosowanie mechanizmów szybkiego reagowania na sytuacje kryzysowe (szybka ścieżka wsparcia) oraz mechanizmów poprawiających płynność finansową (wsparcie dotacyjne) w sytuacjach kryzysowych (dot. Działania 1.2);
- stosowanie w ramach projektu mało licznych grup, zapewniając bardziej kompleksowe wsparcie dostosowane do uczestników (dot. Działania 8.2);
- dostosowanie godzin kursowania autobusu szkolnego do odbywających się zajęć projektowych, w celu zapewnienia udziału w projekcie przez uczniów dojeżdżających do szkoły (dot. Działania 8.2);
- cykliczne spotkania zespołu projektowego w celu omówienia aktualnych postępów i trudności (dot. Działania 8.2);
- wsparcie merytoryczne z firm zewnętrznych (dot. Działania 9.2);
- wsparcie procesu rekrutacyjnego uczestników przez lokalne organizacje (m.in. koła gospodyń wiejskich, uniwersytety III wieku, świetlice środowiskowe) i fundacje (dot. Działania 8.3);
- zastosowanie jednolitej platformy do zarządzania projektami wyposażonej w zabezpieczone rozwiązania służące do m.in. przechowywania plików, możliwości wspólnej pracy nad redagowaniem treści dokumentów, zestawiania połączeń wideokonferencyjnych (dot. Działania 2.1).

Wykres 3. Czy potrafi Pan/Pani wskazać, czy w Państwa projekcie wystąpiły jakieś dobre praktyki



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N= 484)

6.1.2. Czy i w jakim zakresie wsparcie świadczone w ramach Programu/Osi priorytetowej przyczynia się do osiągnięcia celów zawartych w Strategii Europa 2020 i Umowie Partnerstwa?

Strategia Europa 2020 określa trzy priorytety, które są ze sobą wzajemnie powiązane¹⁰:

1. Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W celu skutecznego osiągnięcia wskazanych powyżej priorytetów KE opracowała następujące cele:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%;
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii;
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki);
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Z kolei cele tematyczne wynikające z Umowy Partnerstwa na lata 2014-2020 to¹¹:

1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji;
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych;

¹⁰ Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020, Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Wydział Planowania Strategicznego, wersja z dnia 24 listopada 2020 r.

¹¹ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/umowa-partnerstwa/>

3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR);
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;
6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;
8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;
9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminację;
10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie;
11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

Każda z OP zawartych w Regionalnym Programie Operacyjnym opracowana była w odpowiedzi na założenia zawarte w dokumentach wyższego szczebla. Dlatego też Program w pełni wpisuje się w cele Strategii Europa 2020 i Umowy Partnerstwa. Każda z interwencji została zaplanowana w odpowiedzi na szczegółową diagnozę sytuacji w województwie i w zakresie wskazanych powyżej celów, co zostało przedstawione w poniższych zestawieniach. Ze względu na charakter wsparcia udzielanego w ramach Osi dot. pomocy technicznej, przypisane zostały one do wszystkich celów odnoszących się do Strategii Europa 2020.

Tabela 5 Powiązanie celów UP, Strategii Europa 2020 i OP RPO L2020

	STRATEGIA 2020		
	1	2	3
	Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;	Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;	Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.
Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje	X		
Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy	X		
Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna		X	
Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura		X	
Oś Priorytetowa 5. Transport			X
Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy			X
Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna			X
Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja			X
Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna			X
Oś Priorytetowa 10. Pomoc Techniczna	X	X	X
Oś Priorytetowa 11. REACT-EU wspiera Lubuskie		X	
Oś Priorytetowa 12. Pomoc Techniczna dla REACT-EU	X	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie RPO-L2020

Tabela 6 Powiązanie celów UP i OP RPO L2020

	UMOWA PARTNERSTWA										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji;	Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych;	Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR);	Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;	Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;	Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;	Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;	Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;	Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminację;	Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie;	Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej
Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje	X		X								
Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy		X									
Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna				X							

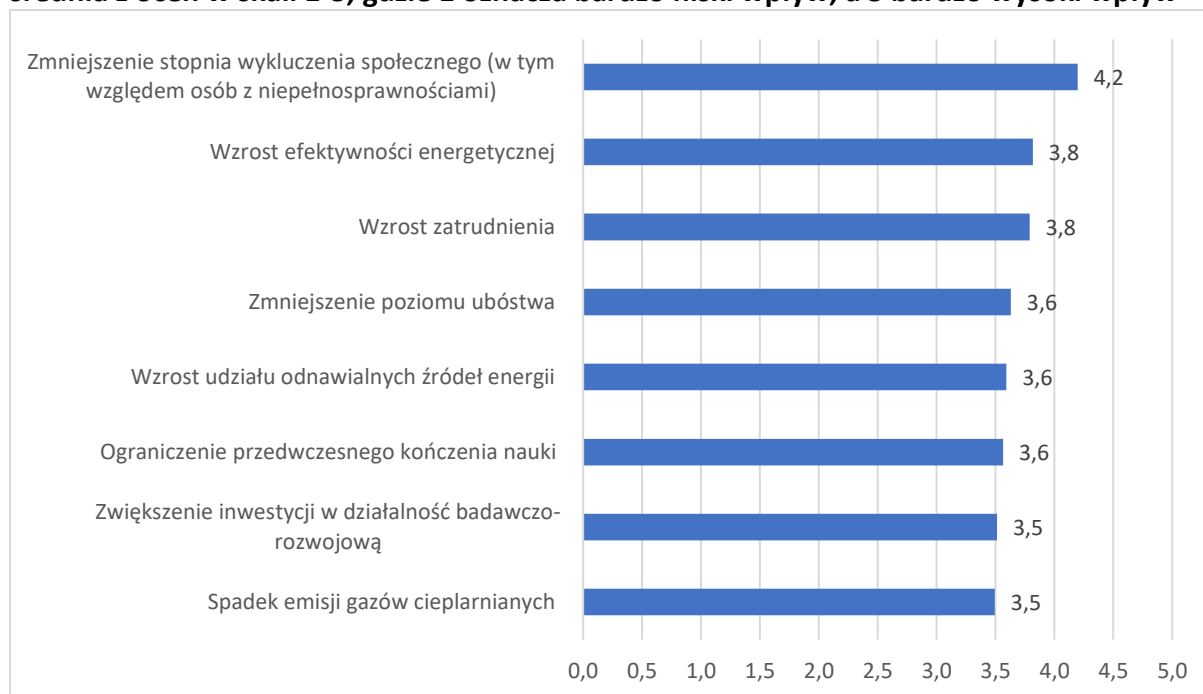
	UMOWA PARTNERSTWA										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji;	Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych;	Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR);	Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;	Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;	Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;	Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;	Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;	Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminację;	Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie;	Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej
Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura					X	X					
Oś Priorytetowa 5. Transport							X				
Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy								X			
Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna									X		
Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja										X	

	UMOWA PARTNERSTWA										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji;	Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych;	Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR);	Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;	Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;	Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;	Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;	Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;	Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminację;	Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie;	Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej
Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna									X	X	
Oś Priorytetowa 10. Pomoc Techniczna											X
Oś Priorytetowa 11. REACT-EU wspiera Lubuskie					X				X		
Oś Priorytetowa 12. Pomoc Techniczna dla REACT-EU											X

Źródło: opracowanie własne na podstawie RPO- L2020

Również w ramach prowadzonej ankietyzacji beneficjentów zbadano poziom wpływu realizowanych projektów na poszczególne aspekty związane z celami Strategii Europa 2020 (zaznaczyć należy, że każdy respondent odnosił swą ocenę do spersonalizowanej kafeterii odpowiedzi, tj. oceniał wpływ projektu na realizację aspektu właściwego dla Działania, w ramach którego realizował projekt, tj. w ramach którego potencjalnie mógł wystąpić tego rodzaju wpływ). W wyniku tak przeprowadzonego badania udowodniono, że **najwyższy wpływ interwencji przypadł na zmniejszenie stopnia wykluczenia społecznego** (w tym względem osób z niepełnosprawnościami). Średnia ocen dla tego aspektu wyniosła 4,20 (w skali 5 stopniowej, gdzie ocena 5 oznacza bardzo wysoki wpływ). Najwyższe oceny w tym zakresie odnotowano w przypadku Działań 7.2 oraz 7.4, tj. w ramach projektów z zakresu aktywnej integracji. Stosunkowo wysoka średnia przypadła również na takie warianty, jak **wzrost efektywności energetycznej oraz wzrost zatrudnienia** (średnie kolejno 3,82 oraz 3,79). Należy zaznaczyć, że w ramach wszystkich badanych aspektów uzyskano średnie ocen wskazujących na występowanie istotnego wpływu realizowanych projektów (stosunkowo najniższy wpływ odnotowano w przypadku spadku emisji gazów cieplarnianych, lecz i w tym przypadku średnia udzielonych ocen wyniosła 3,49). Można więc mówić o **istotnym i pozytywnym wpływie podjętej interwencji na realizację celów Strategii Europa 2020**.

Wykres 4. Proszę ocenić w jakim stopniu realizowany przez Państwa projekt wpływa/wpływał na następujące aspekty związane z celami Strategii Europa 2020? - średnia z ocen w skali 1-5, gdzie 1 oznacza bardzo niski wpływ, a 5 bardzo wysoki wpływ



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N= 484)

Jak podkreślano również podczas wywiadów z przedstawicielami IZ – **Program stanowi odpowiedź na cele i potrzeby zawarte w dokumentach strategicznych**, nie tylko na poziomie wojewódzkim czy krajowym, ale także wykazywał się wysoką spójnością z zapisami

Strategii Europa 2020 oraz Umowy Partnerstwa. W związku z powyższym **środki udostępnione w ramach wszystkich obszarów wsparcia zaplanowano zgodnie z celami tych dokumentów**. Podkreślano przede wszystkim obszar przedsiębiorczości i rozwoju konkurencyjności sektora MŚP, cyfryzacji, OZE, efektywności energetycznej, transportu, ale także aktywizacji społecznej i zawodowej, ekonomii społecznej oraz edukacji. Respondenci zadeklarowali, że realizacja RPO-L2020 w dużym stopniu przyczyniła się do osiągnięcia celów zawartych w Strategii Europa 2020 i Umowie Partnerstwa, wzmacniając jednocześnie potencjały regionu.

Nieco mniejszy wpływ widoczny był zdaniem badanych np. w przypadku projektów z zakresu badań i rozwoju. Jednak, jak zauważono podczas wywiadów, podział środków uzależniony był od zdiagnozowanego zapotrzebowania w regionie (przekładającego się na zainteresowanie potencjalnych beneficjentów), a na ostateczne efekty interwencji należy poczekać do końca 2023 roku, kiedy wszystkie przedsięwzięcia w ramach Programu zostaną zakończone.

Również przedstawiciele IP (ZIT) podzielili zdanie, że interwencja zrealizowana na ich obszarze w ramach RPO-L2020 była spójna ze Strategią Europa 2020 i Umową Partnerstwa, mając jednocześnie wpływ na zawarte w nich cele. W przypadku Strategii Europa 2020 były to cele pozwalające na: podniesienie poziomu zatrudnienia, zmniejszenie stopnia wykluczenia społecznego, wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w ogóle jej produkcji, spadek emisji gazów cieplarnianych, wzrost efektywności energetycznej, zmniejszenie poziomu ubóstwa, ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki, wzrost zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata. Jeśli zaś chodzi o Umowę Partnerstwa wskazano na: wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach, promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, wspieranie mobilności pracowników, inwestowanie w kształcenie, szkolenia oraz kursy zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.

6.1.3. Jak realizacja RPO-L2020 wpłynęła m.in. na poziom konkurencyjności województwa, rozwój jego potencjałów endogenicznych, inteligentnych specjalizacji regionalnych, zróżnicowania wewnątrzregionalne?

Jak wynika z przeprowadzonej analizy desk research, **na poziom konkurencyjności województwa wpływ w szczególności miała realizacja projektów w ramach 1 oraz 6 osi priorytetowej**.

Celem głównym OP 1 jest **podniesienie poziomu innowacyjności i konkurencyjności regionu poprzez wsparcie działalności B+R oraz sektora MŚP**. Interwencja w tym zakresie jest więc podstawowym instrumentem wzmocnienia aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw. Umożliwiła ona zacieśnienie współpracy pomiędzy sferą B+R i przedsiębiorcami (w szczególności MŚP), a także wzrost absorpcji innowacji przez gospodarkę, bezpośrednio

wpływając na poziom konkurencyjności województwa. Należy również wskazać, że działania w ramach analizowanej Osi miały za zadanie zrealizowanie takich celów szczegółowych, jak:

- zwiększona aktywność badawczo – rozwojowa przedsiębiorstw (Działanie 1.1 Badania i innowacje);
- lepsze warunki do rozwoju MŚP (Działanie 1.2 Rozwój przedsiębiorczości oraz Działanie 1.3 Tworzenie rozwój terenów inwestycyjnych);
- zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP (Działanie 1.4 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych);
- zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP (Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP).

Z kolei w ramach OP 6, Działanie 6.3 Wsparcie dla samozatrudnienia, Poddziałania 6.3.1 Wsparcie dla samozatrudnienia osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, jednym z kryterium realizacji interwencji była **konieczność rejestracji działalności gospodarczej do obszaru województwa lubuskiego**. Tworzenie nowych firm **korzystnie wpłynęło na rozwój regionu i podniesienie jego konkurencyjności**. Należy również zwrócić uwagę na Działanie 6.5. Usługi rozwojowe dla MMŚP które zakładało podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników, w celu poprawy jakości kadr w gospodarce regionalnej. Równie ważnym działaniem realizowanym w ramach omawianej Osi była aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia (Działanie 6.6).

Rozwój inteligentnych specjalizacji regionalnych wspierany był w szczególności poprzez realizację Działania 1.1 (w ramach którego projekty realizowane były wyłącznie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji), Działania 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 oraz 6.5 (w ramach których premiowane były projekty uwzględniające komponent z obszaru regionalnych inteligentnych specjalizacji). Podobnie, w przypadku realizacji projektów w Działaniu 8.4 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, gdzie jednym z kryterium była konieczność zagwarantowania przez beneficjenta, że CKZ, CKZiU lub inne zespoły realizujące zadania CKZ/CKZiU będą wspierane w pierwszej kolejności w branżach kluczowych z punktu widzenia rozwoju gospodarki regionalnej, a także w zawodach szybkiego wzrostu lub w ramach inteligentnych specjalizacji.

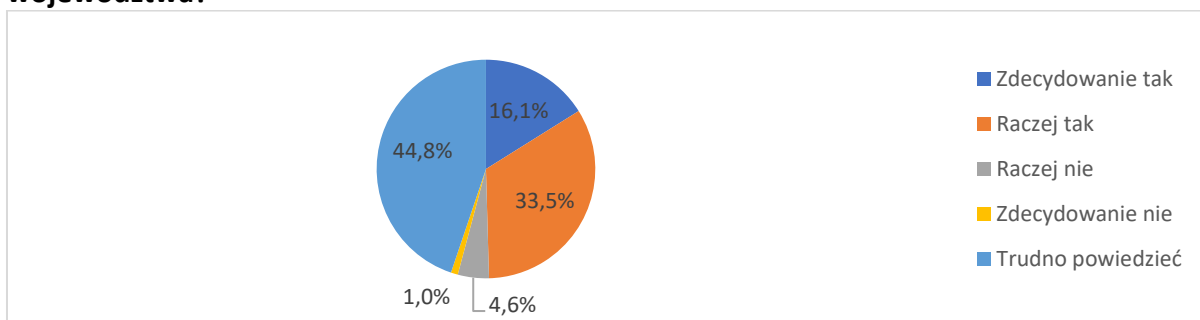
Jak jednocześnie wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, **blisko połowa badanych beneficjentów potwierdziła, że realizowany projekt wpłynął na rozwój gospodarczy województwa**. Jednocześnie 45% badanych nie miało zdania na ten temat, natomiast jedynie 6% badanych było zdania, że ich projekt nie cechował się tego typu wpływem. Warto również dodać, że w przypadku części Działań odnotowano aż 100% udział odpowiedzi świadczących o występowaniu tego rodzaju wpływu (Działania 1.3, 4.2, 5.1, 6.6, 8.3 oraz 8.5). Z kolei najniższy udział ww. wskazań przypadł na takie Działania, jak 5.2 oraz 7.5, w przypadku których uzyskano zerowy bądź bardzo niski odsetek ocen opowiadających się za wpływem realizowanych projektów na rozwój gospodarczy województwa. Warto

jednak zauważyć, że w przypadku ww. beneficjentów odnotowano niemal wyłącznie wskazania „trudno powiedzieć”. Biorąc natomiast pod uwagę wyłącznie wskazania „raczej nie” i „zdecydowanie nie”, najwyższy udział wskazań odnotowano w przypadku Działań 3.4 (33%), 7.6 (33%) oraz 1.4 (24%).

Analizując uzasadnienia wskazywane przez respondentów wymienić można **główne obszary oddziaływania**:

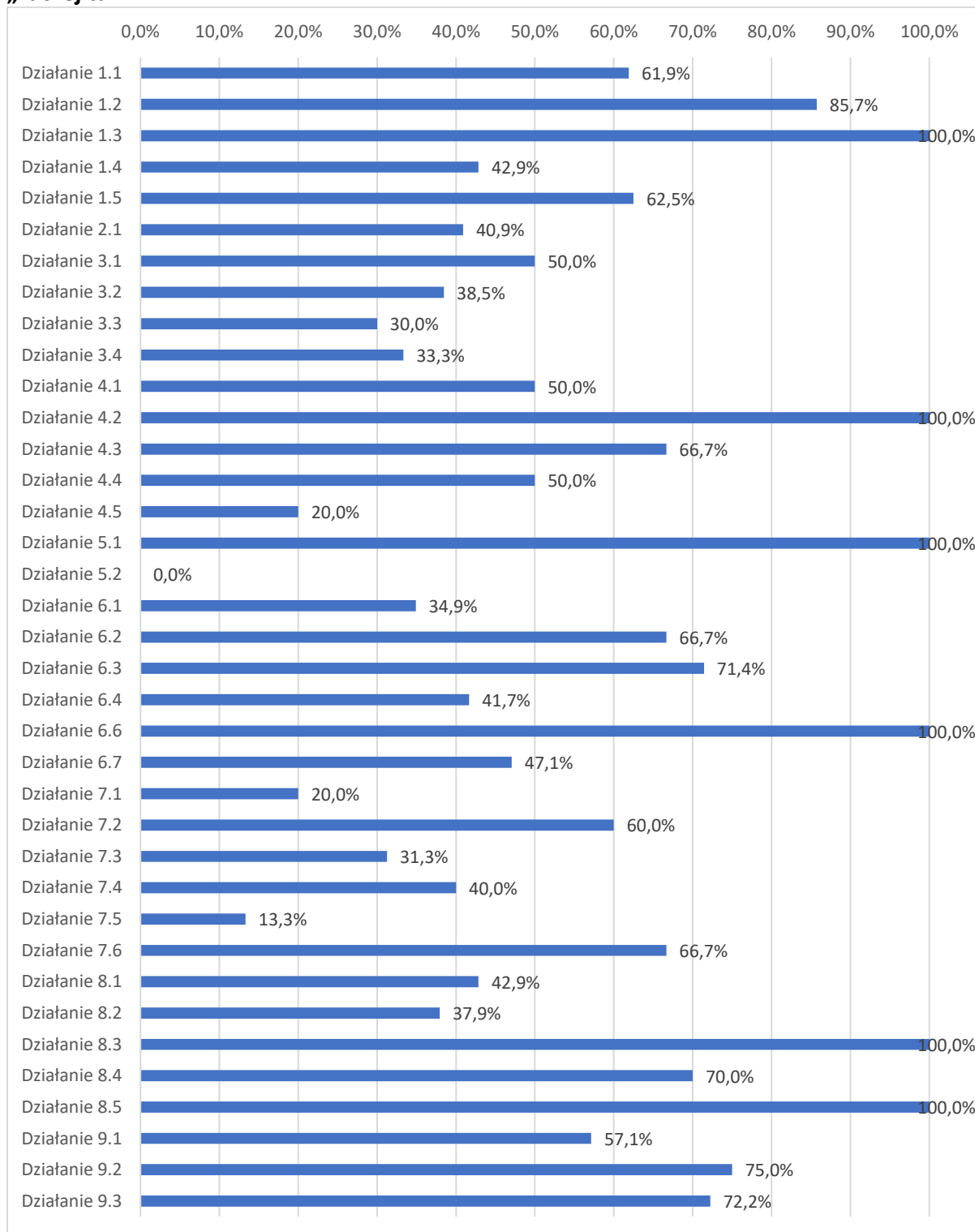
- poprawa zdrowia mieszkańców (zarówno poprzez bezpośrednie działania ukierunkowane na daną osobę, jak i dbałość o zdrowy styl życia społeczeństwa czy ograniczenie niskiej emisji), wpływająca na możliwość podejmowania pracy i rozwój przedsiębiorczości;
- zwiększenie dostępu do edukacji, wpływającego na rozwój kompetencji kluczowych uczniów i poszerzenie kwalifikacji pracowników;
- promocja gospodarcza podmiotów działających na obszarze województwa (w tym poprzez targi krajowe i zagraniczne);
- utworzenie nowych miejsc pracy;
- aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia (w tym dzięki utworzonym miejscom opieki nad dziećmi);
- wdrożenie innowacji i infrastruktury innowacyjnej, w tym w obszarze administracji publicznej;
- uzbrojenie terenów inwestycyjnych;
- rozwój przedsiębiorstw, w tym poziomu ich konkurencyjności (wprowadzenie nowych produktów i usług, rozwinięcie działalności eksportowej, rozwój posiadanej infrastruktury produkcyjno-magazynowej);
- wzrost przychodów wspartych przedsiębiorstw.

Wykres 5. Czy w Pana/Pani opinii zrealizowany projekt wpłynął na rozwój gospodarczy województwa?



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N=484)

Wykres 6. Czy w Pana/Pani opinii zrealizowany projekt wpłynął na rozwój gospodarczy województwa (w tym poziom konkurencyjności województwa, rozwój jego potencjałów endogenicznych, inteligentnych specjalizacji regionalnych, zróżnicowania wewnątrzregionalne)? – podział na Działania, suma dla wskazań „zdecydowanie tak” oraz „raczej tak”



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N= 484)

Jak podkreślano również podczas wywiadów z przedstawicielami IZ, **interwencję opracowano w taki sposób, aby odpowiadała na potrzeby regionu**, uwzględnione w dokumentach strategicznych, a dofinansowane projekty musiały być powiązane ze zdiagnozowanymi potrzebami. Z tego względu **wsparcie udzielone w ramach RPO-L2020 miało znaczący wpływ na rozwój województwa, w tym na wzrost konkurencyjności czy rozwój potencjałów..**

Badani podkreślili jednak, że mimo znaczącego wpływu interwencji na sytuację województwa w dalszym ciągu istnieją duże potrzeby w regionie, a tym samym zapotrzebowanie na zewnętrzne środki. Z przeprowadzonych rozmów wynika, że do przedsięwzięć mających największe znaczenie w tym zakresie należy zaliczyć inwestycje transportowe, a także przedsięwzięcia realizowane w ramach obszaru zdrowia i jakości życia. Podkreślano w tym zakresie również przykład firm, które dzięki uzyskanemu dofinansowaniu rozwinęły swoją działalność jednoosobową do poziomu średnich czy dużych przedsiębiorstw lub zmieniły formę prawną.

Należy zauważyć, że również przedstawiciele IP (ZIT) bardzo wysoko ocenili wpływ wsparcia udzielonego w ramach RPO-L2020 na rozwój MOF. Wśród poddziałań, które wskazano jako istotne w odniesieniu do możliwości podnoszenia poziomu konkurencyjności oraz rozwoju inteligentnych specjalizacji regionalnych, wpisują się w szczególności Poddziałanie 1.3.2 oraz 1.4.2, tj. uzbrajanie terenów inwestycyjnych i promocja gospodarcza, w tym działania związane z wyjazdami dla przedsiębiorców na targi krajowe i zagraniczne. Wskazywano również na istotny wpływ ograniczenia transportu spalinowego (poprzez budowę dróg rowerowych) oraz poprawę jakości kształcenia.

6.1.4. Jaki jest obecny stan realizacji wskaźników (produktu i rezultatu bezpośredniego i długoterminowego), w tym wskaźników ram wykonania, w kontekście osiągnięcia wartości docelowych? Czy aktualny stan wdrażania zapewnia realizację wartości docelowych wskaźników określonych na rok 2023?

Obecny **stan realizacji wskaźników ocenić należy pozytywnie**. W poniższym zestawieniu zaprezentowane zostały wartości aktualnie osiągnięte, szacowane na podstawie zawartych umów oraz docelowe wg stanu na koniec II kwartału 2022 r. **Zdecydowana większość wskaźników została już osiągnięta, bądź powinna zostać osiągnięta zgodnie z informacjami wynikającymi z zawartych umów** (w tym również w odniesieniu do wskaźników ram wykonania). Zdanie to podzielili uczestnicy wywiadów pogłębionych – podkreślono, że zarówno w przypadku wskaźników monitorowanych w ramach EFS, jak i EFRR, nie zauważono większych trudności na etapie wdrażania projektów, a te które wystąpiły (np. ze względu na COVID-19, wojnę w Ukrainie, inflację) powodowały przede wszystkim czasowe wstrzymanie działań i/lub wydłużenie realizacji projektów, ewentualnie pewne zmiany zakresu projektów, ale w większości nie przyczyniało się to do braku osiągnięcia zakładanych rezultatów.

Biorąc pod uwagę dotychczas osiągnięte wartości wskaźników, ewentualne zagrożenie w zakresie niezrealizowania wartości docelowych wystąpić może w przypadku 4 wskaźników, tj.:

- Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu (OP 6, PI 8iv);
- Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS (OP 6, PI 8vi);
- Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne (OP 6, PI 8vi);
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (OP 7, PI 9i).

W przypadku ww. wskaźników osiągnięte dotychczas wartości wahały się w granicach 26-59% (dane na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność).

Tabela 7. Wskaźniki produktu i rezultatu bezpośredniego – wartości aktualne, szacowane oraz docelowe wg stanu za II kwartał 2022 r. w podziale na PI

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
01b	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	75	48	34	220,59	141,18
01b	OP I	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi (CI 26)	46	32	20	230,00	160,00
01b	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	73	46	34	214,71	135,29
01b	OP I	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)	108 338 137,51	69 551 252,82	88 921 678,01	121,84	78,22
03a	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	729	353	250	291,60	141,20
03a	OP I	Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu	182	44	15	1213,33	293,33
03a	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	633	274	150	422,00	182,67
03a	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4)	122	133	100	122,00	133,00
03a	OP I	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)	23 574 266,81	11 320 882,79	5 331 221,17	442,19	212,35
03a	OP I	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	200,47	157,52	86	233,10	183,16
03a	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje w związku z pandemią COVID-19 (CV26)	369,00	147	190	194,21	77,37
03b	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	461	170	160	288,13	106,25
03b	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	182	60	60	303,33	100,00
03b	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4)	1220	117	100	1220,00	117,00

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
03b	OP I	Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe	59	34	40	147,50	85,00
03b	OP I	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)	6 030 290,15	4 719 973,69	1 977 871,80	304,89	238,64
03c	OP I	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)	415,42	210,62	150	276,95	140,41
03c	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	790	740	279	283,15	265,23
03c	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	89	65	55	161,82	118,18
03c	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3)	701	675	224	312,95	301,34
03c	OP I	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)	305 110 533,12	209 413 453,63	113 686 857,16	268,38	184,20
03c	OP I	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7)	11 629 011,65	34 540 354,51	9 600 224,14	121,13	359,79
03c	OP I	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 28)	86	63	55	156,36	114,55
03c	OP I	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 29)	412	302	340	121,18	88,82
03c	OP I	Liczba MŚP objętych wsparciem innym niż bezzwrotnym (instrumenty finansowe) finansującym kapitał obrotowy w związku z COVID-19 (CV23)	77	77	40	192,50	192,50
03c	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje w związku z pandemią COVID-19 (CV27)	77	77	40	192,50	192,50
02c	OP II	Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne	110	69	30	366,67	230,00
02c	OP II	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 - transakcja	189	155	112	168,75	138,39

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
02c	OP II	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	129	80	45	286,67	177,78
04a	OP III	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	99 616,86	864,34	4536	2196,14	19,06
04a	OP III	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	256	43	24	1066,67	179,17
04a	OP III	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI 30)	65,09	12,63	16	406,81	78,94
04a	OP III	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	53	18	16	331,25	112,50
04a	OP III	Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii	159,14	0,17	144	110,51	0,12
04c	OP III	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	31 055,34	9 162,82	17 106	181,55	53,56
04c	OP III	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	98 136 104,52	34 643 326,56	23 194 578	423,10	149,36
04c	OP III	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	158	101	120	131,67	84,17
04c	OP III	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI 31)	802	62	560	143,21	11,07
04e	OP III	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	39	39	35	111,43	111,43
04e	OP III	Długość wspartej infrastruktury rowerowej	181,06	154,86	44,8	404,15	345,67
04g	OP III	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji	5	1	2	250,00	50,00
04g	OP III	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	4	1	2	200,00	50,00

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
05b	OP IV	Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI 20)	1 009 825	1 009 825	1 009 825	100,00	100,00
05b	OP IV	Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	5	5	5	100,00	100,00
05b	OP IV	Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	63,00	42,00	20	315,00	210,00
06a	OP IV	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (CI 17)	1 030,86	0,00	1 000	103,09	0,00
06a	OP IV	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	12	1	2	600,00	50,00
06b	OP IV	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (CI 19)	16 580	11 855	15 000	110,53	79,03
06b	OP IV	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę (CI 18)	3 477	600	1 000	347,70	60,00
06b	OP IV	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	58,76	44,96	50	117,52	89,92
06c	OP IV	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9)	138 079,00	39 454,00	127 000	108,72	31,07
06c	OP IV	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	34	12	30	113,33	40,00
06d	OP IV	Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	37	19	22	168,18	86,36
06d	OP IV	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)	39 849,41	77,63	47	84785,98	165,17
07b	OP V	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)	97,29	86,62	86,89	111,97	99,69
07b	OP V	Całkowita długość nowych dróg (CI 13)	22,43	5,93	15	149,53	39,53

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
07d	OP V	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych (CI 12)	41,16	13,06	41	100,39	31,85
07d	OP V	Liczba zakupionych jednostek taboru kolejowego	2	2	3	66,67	66,67
08(i)	OP VI	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	nd	11 580	11443	nd	101,20
08(i)	OP VI	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	nd	1 475	1386	nd	106,42
08(i)	OP VI	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	nd	4 543	3101	nd	146,50
08(i)	OP VI	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	nd	15 543	11459	nd	135,64
08(i)	OP VI	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	nd	9 057	7039	nd	128,67
08(i)	OP VI	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	nd	5 231	4008	nd	130,51
08(i)	OP VI	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	nd	1 538	1328	nd	115,81
08(i)	OP VI	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	nd	2 183	1296	nd	168,44
08(i)	OP VI	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	nd	2 783	2472	nd	112,58
08(i)	OP VI	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	nd	2 186	1296	nd	168,67
08(i)	OP VI	Wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią COVID-19 (CV30)	nd	6 130 728,28	6 144 955,83	nd	99,77
08(i)	OP VI	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 (CV31)	nd	6 334	5191	nd	122,02

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
08(iii)	OP VI	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	nd	541	328	nd	164,94
08(iii)	OP VI	Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie	nd	78	83	nd	93,98
08(iii)	OP VI	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	nd	749	411	nd	182,24
08(iv)	OP VI	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu	nd	275	476	nd	57,77
08(iv)	OP VI	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	nd	161	119	nd	135,29
08(iv)	OP VI	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	nd	1 426	1063	nd	134,15
08(iv)	OP VI	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	nd	1 008	962	nd	104,78
08(v)	OP VI	Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	nd	3 661	3083	nd	118,75
08(v)	OP VI	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	nd	6 786	5140	nd	132,02
08(v)	OP VI	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	nd	1 236	1121	nd	110,26
08(v)	OP VI	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	nd	5 028	1076	nd	467,29

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
08(v)	OP VI	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie	nd	2 403	497	nd	483,50
08(v)	OP VI	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	nd	179	92	nd	194,57
08(v)	OP VI	Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie	nd	401	276	nd	145,29
08(v)	OP VI	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie	nd	2 556	994	nd	257,14
08(vi)	OP VI	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	nd	17 400	29 318	nd	59,35
08(vi)	OP VI	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	nd	4 725	4 910	nd	96,23
08(vi)	OP VI	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	nd	7 690	29 318	nd	26,23
08(vi)	OP VI	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	nd	2	2	nd	100,00
08(vi)	OP VI	Liczba podmiotów objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 (CV33)	nd	2	2	nd	100,00
08(vi)	OP VI	Wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią COVID-19 (CV30)	nd	1 398 197,35	1 235 001,98	nd	113,21
09(i)	OP VII	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	nd	4 301	1676	nd	256,62

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
09(i)	OP VII	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby]	nd	14 618	11174	nd	130,82
09(i)	OP VII	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	nd	2 016	4749	nd	42,45
09(i)	OP VII	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	nd	1 540	1564	nd	98,47
09(i)	OP VII	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	nd	3 806	3352	nd	113,54
09(iv)	OP VII	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	nd	5 044	2878	nd	175,26
09(iv)	OP VII	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	nd	425	400	nd	106,25
09(iv)	OP VII	Liczba podmiotów objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 (CV33)	nd	48	43	nd	111,63
09(iv)	OP VII	Wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią COVID-19 (CV30)	nd	1 254 028,04	1 049 611,64	nd	119,48
09(v)	OP VII	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych (szt.)	nd	660	700	nd	94,29
09(v)	OP VII	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby]	nd	2 102	1872	nd	112,29
09(v)	OP VII	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	nd	465	700	nd	66,43

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
09(v)	OP VII	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem [szt.]	nd	586	154	nd	380,52
10(i)	OP VIII	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej [osoby]	nd	8 893	6399	nd	138,97
10(i)	OP VIII	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie [szt.]	nd	3 536	2 836	nd	124,68
10(i)	OP VIII	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [osoby]	nd	2 661	824	nd	322,94
10(i)	OP VIII	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie [osoby]	nd	1 106	270	nd	409,63
10(i)	OP VIII	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby]	nd	2 198	762	nd	288,45
10(i)	OP VIII	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych [szt.]	nd	156	38	nd	410,53
10(i)	OP VIII	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie [szt.]	nd	90	38	nd	236,84
10(i)	OP VIII	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych [szt.]	nd	116	38	nd	305,26
10(i)	OP VIII	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych w programie	nd	45 770	21200	nd	215,90
10(i)	OP VIII	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu	nd	16 284	15900	nd	102,42

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
10(i)	OP VIII	Liczba podmiotów objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 (CV33)	nd	26	40	nd	65,00
10(i)	OP VIII	Wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią COVID-19 (CV30)	nd	980 087,18	1 247 129,44	nd	78,59
10(iii)	OP VIII	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie [osoby]	nd	8 587	895	nd	959,44
10(iii)	OP VIII	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu [osoby]	nd	8 332	806	nd	1033,75
10(iii)	OP VIII	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu [osoby]	nd	10 219	761	nd	1342,84
10(iii)	OP VIII	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	nd	3 703	358	nd	1034,36
10(iii)	OP VIII	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu [osoby]	nd	3 573	251	nd	1423,51
10(iii)	OP VIII	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	nd	10 534	895	nd	1176,98
10(iv)	OP VIII	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie [osoby]	nd	902	42	nd	2147,62
10(iv)	OP VIII	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby]	nd	359	42	nd	854,76

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
10(iv)	OP VIII	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie [osoby]	nd	2 329	506	nd	460,28
10(iv)	OP VIII	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia [osoby]	nd	2 142	400	nd	535,50
10(iv)	OP VIII	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego [szt.]	nd	74	35	nd	211,43
10(iv)	OP VIII	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS [szt.]	nd	65	35	nd	185,71
10(iv)	OP VIII	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy [osoby]	nd	7 262	4446	nd	163,34
09a	OP IX	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI 36)	1 009 825	1 009 825	1 009 825	100,00	100,00
09a	OP IX	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	18	17	14	128,57	121,43
09a	OP IX	Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	1	0	1	100,00	0,00
09a	OP IX	Liczba wspartych podmiotów leczniczych w związku z pandemią COVID-19 (CV12)	15	15	11	136,36	136,36
09a	OP IX	Liczba zakupionych środków ochrony indywidualnej (CV6)	1 293 072,00	1 293 072,00	1 150 500	112,39	112,39
09a	OP IX	Liczba zakupionych respiratorów w celu wsparcia leczenia COVID-19 (CV7)	93,00	93,00	80	116,25	116,25
09a	OP IX	Liczba karetek pogotowia i pojazdów zakupionych na potrzeby reagowania kryzysowego (CV11)	4,00	4,00	4	100,00	100,00
09a	OP IX	Liczba zakupionego sprzętu medycznego, innego niż aparaty do oznaczania koronawirusa i respiratory (CV15)	1 602,00	1 553,00	327	489,91	474,92
09b	OP IX	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	94,91	41,50	50	189,82	83,00

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość szacowana na podstawie zawartych umów	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - na podstawie zawartych umów	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej - wartość aktualna
09b	OP IX	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI 38)	489 663,54	360 129,59	296 196	165,32	121,58
10a	OP IX	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35)	26 711,00	18 940,00	14 547	183,62	130,20
10a	OP IX	Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	81	63	35	231,43	180,00
13i	OP XI	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI) 32	0	0	1 440 000	0,00	0,00
13i	OP XI	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	0	0	340	0,00	0,00
13i	OP XI	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	0	0	5	0,00	0,00
13i	OP XI	Liczba podmiotów objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 (CV33)	0	0	4	0,00	0,00
13i	OP XI	Liczba zakupionego sprzętu medycznego, innego niż aparaty do oznaczenia koronawirusa i respiratory (CV15)	0	0	25	0,00	0,00

Źródło: Informacja kwartalna z realizacji RPO-L2020 za II kwartał 2022 r.

Tabela 8. Realizacja ram wykonania – wartości aktualne, szacowane oraz docelowe wg stanu za II kwartał 2022 r. w podziale na PI

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość kumulatywna	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej
01b, 03a, 03b, 03c	OP I	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	1 261	723	174,41
01b,03a, 03b, 03c	OP I	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	163 169 110,87	204 122 528,00	79,94
02c	OP II	Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne	69	30	230,00
02c	OP II	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	25 693 644,63	51 563 288,00	49,83
04c	OP III	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	101	120	84,17
04e	OP III	Długość wspartej infrastruktury rowerowej	154,86	44,8	345,67
04a, 04c, 04e, 04g	OP III	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	91 699 778,83	142 726 972,00	64,25
05b	OP IV	Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	5	5	100,00
06b	OP IV	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	44,96	50	89,92
05b, 06a,06b, 06c, 06d	OP IV	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	58 624 415,08	82 173 157,00	71,34
07b	OP V	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)	86,62	86,89	99,69
07d	OP V	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych (CI 12)	13,06	41	31,85
07d	OP V	Liczba podpisanych umów o dofinansowanie dot. projektów z zakresu przebudowy lub modernizacji linii kolejowych	2	2	100
07b, 07d	OP V	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	114 673 179,01	154 953 665,00	74,00
08(i)	OP VI	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	11 580	11 443	101,20
08(v)	OP VI	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	6 786	5 140	132,02
08i, 08iii,08iv, 08v, 08vi	OP VI	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	57 061 469,78	84 438 775,00	67,58

PI	OP	Nazwa wskaźnika	Wartość kumulatywna	Wartość docelowa	Poziom (%) osiągnięcia wartości docelowej
09i, 09v	OP VII	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	16 720	13 046	128,16
09i, 09iv, 09v	OP VII	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	52 742 248,85	76 087 996,00	69,32
10(iv)	OP VIII	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	7 262	4 446	163,34
10(i)	OP VIII	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych w programie	45 770	21 200	215,90
10(i)	OP VIII	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	3 536	2 836	124,68
10i, 10iii, 10iv,	OP VIII	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	63 734 003,12	90 494 695,00	70,43
09a	OP IX	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	17	14	121,43
09b	OP IX	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	41,50	50	83,00
09a, 09b, 10a	OP IX	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	108 404 962,57	137 946 804,00	78,58

Źródło: Informacja kwartalna z realizacji RPO-L2020 za II kwartał 2022 r.

Należy również zaznaczyć, że w okresie od X do XII 2021 r. zostało przeprowadzone badanie pn. „Ocena wpływu wsparcia EFS na uzyskane wartości wskaźników rezultatu długoterminowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 – II pomiar”. Głównym celem badania było dokonanie drugiego pomiaru wskaźnika rezultatu długoterminowego pn. *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*, w ramach 6, 7 i 8 Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020.

Wartość brutto wskaźnika *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*, w ramach 6, 7 i 8 Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 wyniosła 12,8%. Najwyższą wartość odnotowano w ramach PI 9iv (aż 18,5%), najniższą z kolei dla PI 8vi (6,3%). Zidentyfikowano również, że im starsze były osoby uczestniczące w projektach, tym rzadziej dochodziło do poprawy ich sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po zakończeniu projektu. W przypadku drugiego wskaźnika dot. liczby miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS, w ramach drugiego pomiaru odnotowano wartość 1 439. Wskazuje to, że 2 lata po zakończeniu finansowania funkcjonowało ponad 92% miejsc przedszkolnych w podmiotach biorących udział w badaniu. Łącznie w ramach dwóch pomiarów ww. wskaźnik osiągnął tym samym wartość 1 989 sztuk, tzn. ponad 137% wartości docelowej założonej na 2023 r.¹²

¹² Ocena wpływu wsparcia EFS na uzyskanie wartości wskaźników rezultatu długoterminowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020 – II pomiar, s. 3-4.

6.1.5. Jakie są podstawowe przyczyny przekroczenia i/lub zagrożenia nieosiągnięcia zakładanych wielkości wskaźników ram wykonania, wskaźników rezultatu i pozostałych wskaźników produktu założonych na etapie programowania interwencji?

Biorąc pod uwagę wskaźniki wskazane w poprzednim podrozdziale (tj. w odniesieniu do których mówić można o wystąpieniu ryzyka nieosiągnięcia ich wartości docelowej) należy wskazać, że problemy w możliwości ich zrealizowania mogą wynikać z **negatywnego wpływu pandemii COVID-19** (ograniczającej m.in. możliwość sprawnej realizacji programów zdrowotnych) oraz **niskiego poziomu zainteresowania wnioskodawców** realizacją projektów w tym zakresie (problem ten, odnoszący się do Działania 6.7, został wskazany już w badaniu mid-term¹³, przy czym trudności występowały w zakresie RPZ związanego z profilaktyką cukrzycy).

Również przedstawiciele IZ oraz IP (WUP) zwrócili uwagę w ramach przeprowadzanych wywiadów pogłębionych na **istotny wpływ czynników zewnętrznych na podjętą interwencję** (m.in. pandemia, wojna, wzrost cen), które doprowadziły do wstrzymania części projektów, zmiany ich zakresów lub celów (np. w związku z koniecznością ponoszenia kosztów związanych ze środkami ochrony osobistej, dezynfekcji, z ograniczeniami dotyczącymi realizacji zadań w formule bezpośredniej, itd.). Zdarzały się również konkursy, w których nie zgłaszano żadnych wniosków, a także te, w których zgłaszał się jeden czy dwóch wnioskodawców, jednak po podpisaniu umowy, podejmowali oni decyzję o jej rozwiązaniu.

Jak wynika z przeprowadzonych badań ankietowych wśród beneficjentów zakończonych projektów, w **przypadku zdecydowanej większości z nich wystąpiło osiągnięcie lub przekroczenie zakładanych wartości wskaźników**. Problem niezrealizowania wartości wskaźników odnotowano głównie w Działaniu 1.3 (67%), 6.1 (41%) oraz 3.4 (33%). Sytuacje te wynikały jednak wyłącznie z **negatywnego wpływu pandemii oraz problemów w rekrutacji odpowiedniej liczby uczestników** (w tym z niepełnosprawnościami).

Przyczyny przekroczenia pierwotnie zakładanych wartości wskaźników (zgodnie z opinią respondentów):

- Wysoka atrakcyjność zajęć projektowych wpływająca na wyższą (od przewidywanej) liczbę chętnych uczestników (Działanie 8.2);
- Duże zapotrzebowanie na działania projektowe (aktywizacja seniorów) i jednocześnie brak alternatywnych podmiotów świadczących tego typu wsparcie w okolicy (Działanie 7.5);

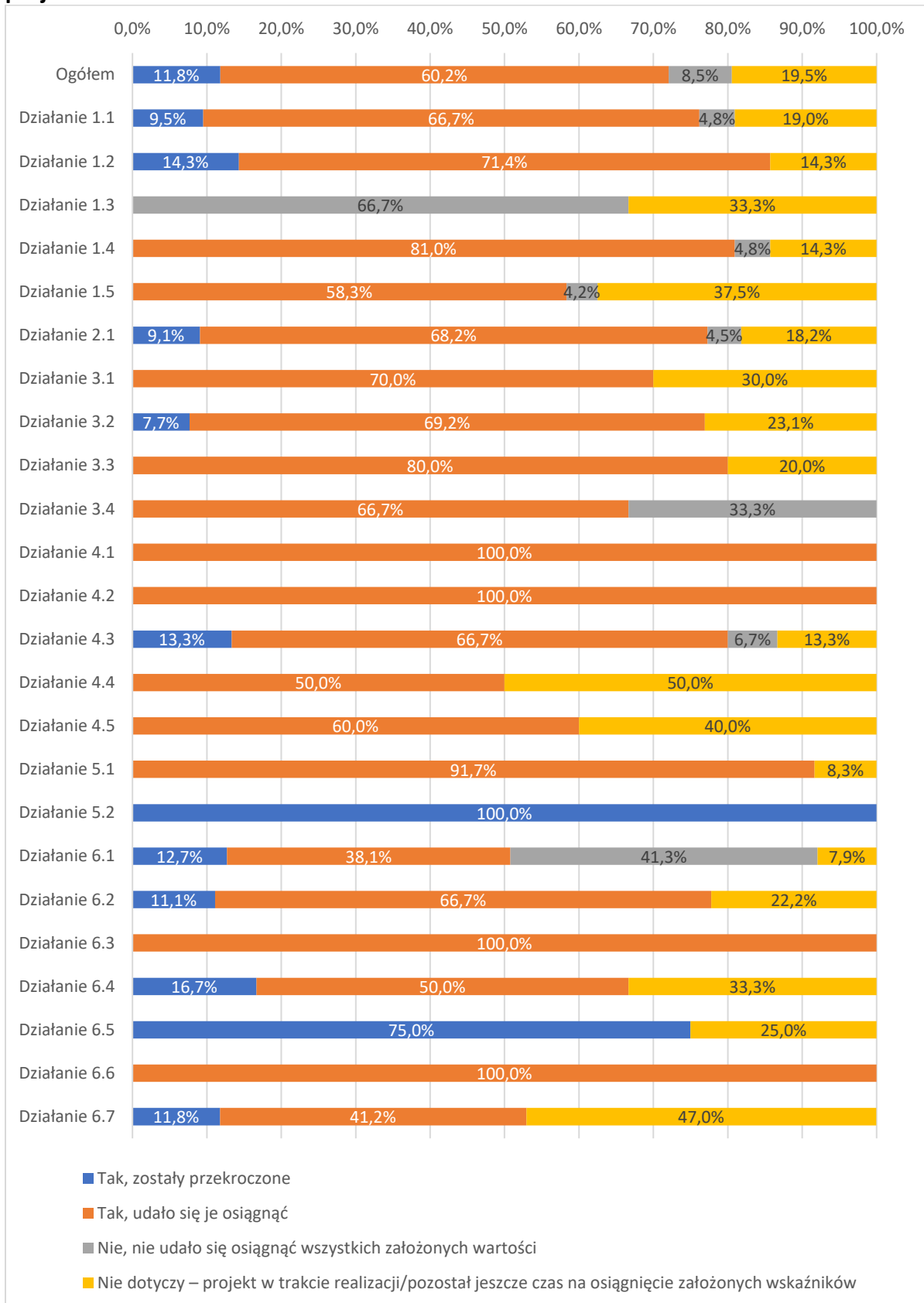
¹³ Ewaluacja mid-term dotycząca postępu rzeczowego i finansowego Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 dla potrzeb przeglądu śródk okresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania, s. 63.

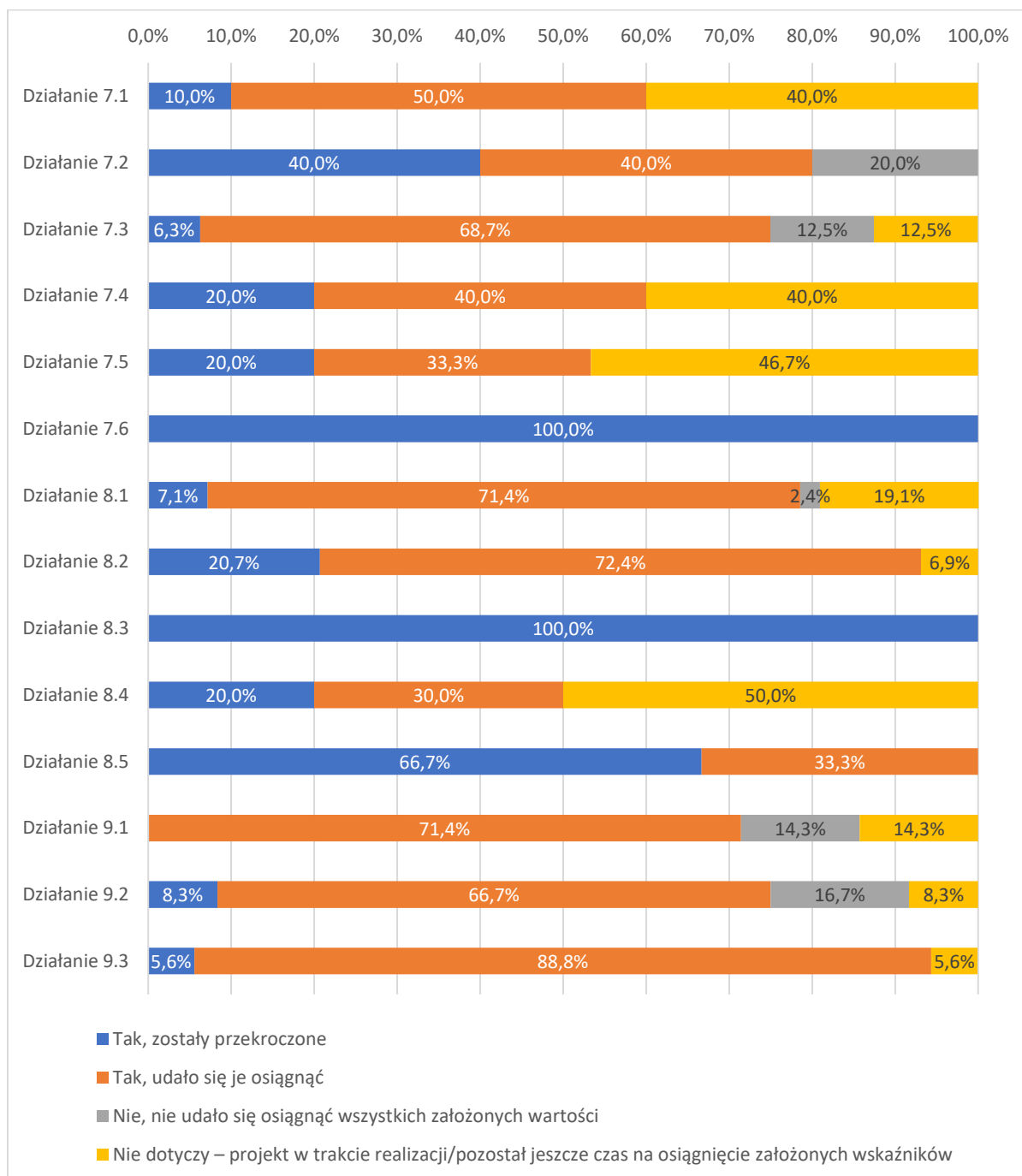
- Niedoszacowanie zakładanych wartości wskaźników na etapie aplikowania o wsparcie;
- Szeroka oferta szkoleniowa i wysoka jakość kursów skutkująca wysokim zainteresowaniem potencjalnych uczestników (Działanie 8.3);
- Intensywna i dobrze przemyślana promocja efektów projektu zwiększająca liczbę ostatecznych odbiorców (Działanie 2.1);
- Współpraca z urzędem pracy i partnerami działającymi na rynku pracy na etapie prowadzonej rekrutacji uczestników (Działanie 6.1);
- Wzrost liczby mieszkańców na obszarze objętym projektem wpływający na wzrost liczby osób korzystających z utworzonego w ramach projektu systemu kanalizacji zbiorczej (Działanie 4.3).

Zdaniem ewaluatora, biorąc pod uwagę powyższe przyczyny przekroczenia zakładanych wartości wskaźników można uznać, że w większości przypadków odnoszą się one do **wyższej od pierwotnie zakładanej liczby uczestników projektów**. Sytuacja ta wynika głównie z **wysokiego zapotrzebowania** na działania oferowane w ramach interwencji oraz **promocji i współpracy** z innymi podmiotami na etapie prowadzonej rekrutacji do projektów.

Zdanie to podzielili również uczestnicy wywiadów pogłębionych, wg których wysokie wartości wskaźników wynikały przede wszystkim z **dużego zapotrzebowania na określone formy wsparcia**, przekładającego się na zwiększone zainteresowanie beneficjentów oraz uczestników projektów (np. chęcią uzyskania kwalifikacji językowych czy z zakresu ICT). Ważną rolę odegrało także **zaangażowanie instytucji** wdrażających Program.

Wykres 7. Czy udało się osiągnąć planowane do osiągnięcia wartości wskaźników w projekcie?





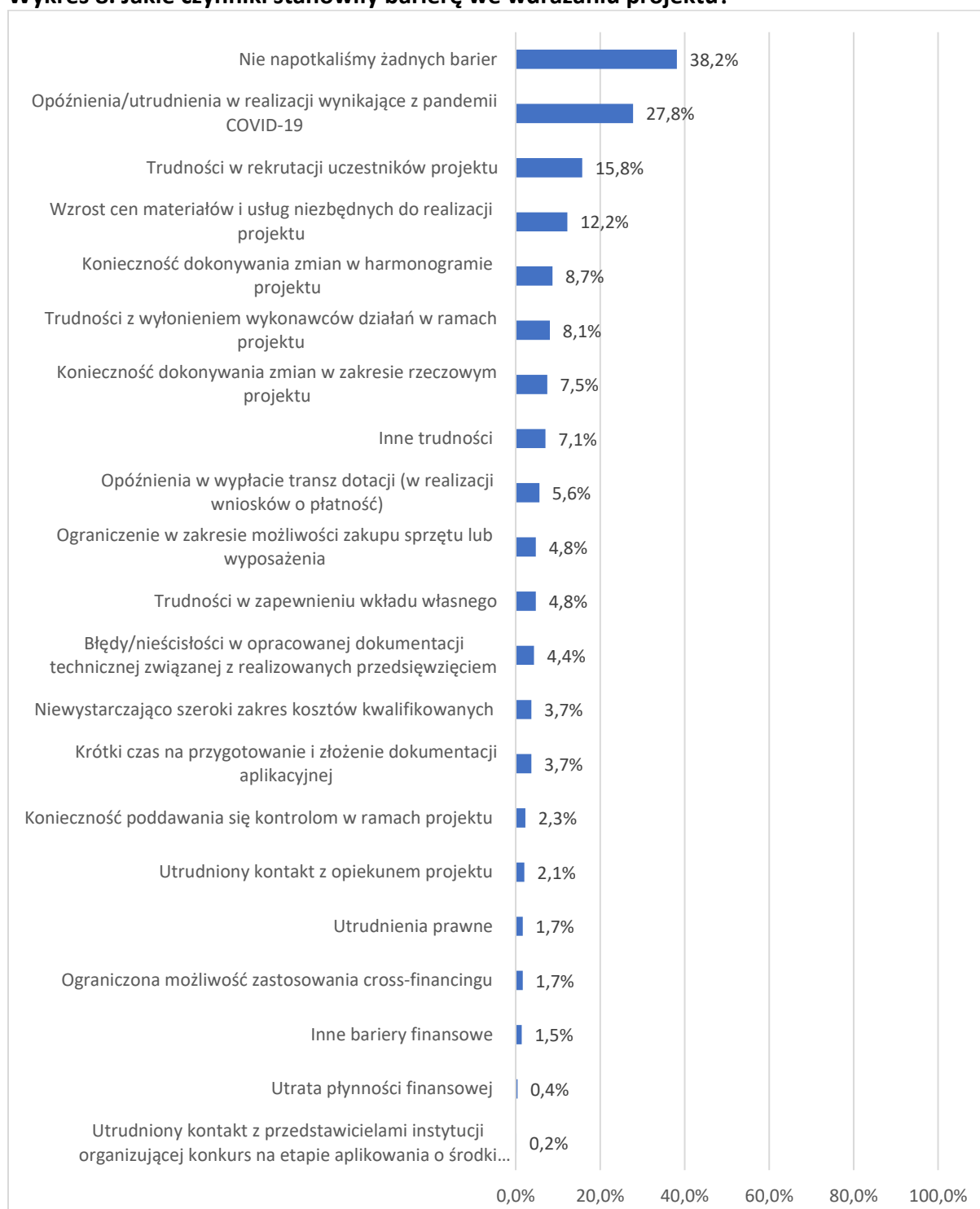
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N=484)

Wskazane we wcześniejszym fragmencie przyczyny niezrealizowania zakładanych wartości wskaźników przez badanych beneficjentów projektów potwierdzają również wyniki pytania dot. **barier napotykaných we wdrażaniu projektów**. Co prawda **ponad 38% badanych przyznało, że nie napotkało żadnych trudności**, lecz blisko 28% respondentów borykało się z **opóźnieniami/trudnościami wynikającymi z pandemii COVID-19** (udział ten był stosunkowo wyższy (o niemal 4 p.p.) w przypadku beneficjentów realizujących projekty w ramach EFS). Na kolejnej pozycji w poniższym zestawieniu znalazły się **trudności w rekrutacji uczestników projektów** (które to napotkało niemal 16% badanych). Stosunkowo istotny okazał się być

również **wzrost cen materiałów i usług** niezbędnych do realizacji projektu (12,2%) oraz **konieczność wprowadzania zmian w harmonogramie projektu** (8,7%, przy czym szczególnie dotkliwie odczuli to beneficjenci realizujący projekty w ramach EFRR, wśród których udział ten był wyższy o niemal 6 p.p.), lecz można te aspekty również po części wiązać z negatywnym wpływem pandemii. Warto również wskazać, że nieco ponad 8% badanych napotkało **trudność z wyłonieniem wykonawców** działań w ramach projektu. Problem ten nie jest jednak specyficzny dla województwa lubuskiego – w latach 2016-2018, w wyniku nałożenia się realizacji wielu projektów wspartych ze środków unijnych (finansowanych zarówno z poziomu krajowego, jak i regionalnego) beneficjenci odczuwali istotne trudności w znalezieniu wykonawców w ramach ogłaszanych zamówień publicznych (głównie w odniesieniu do robót budowlanych).

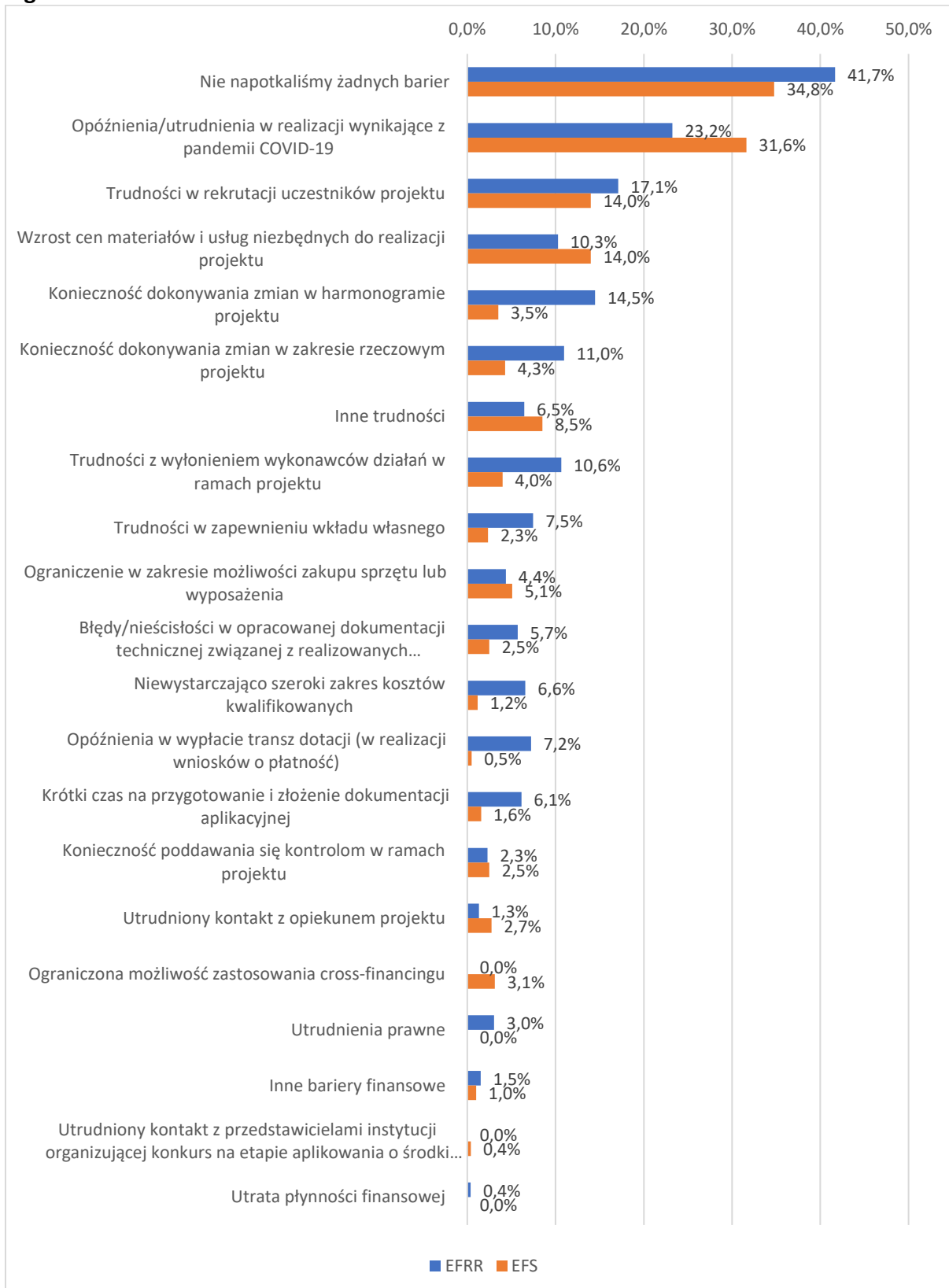
Warto również zaznaczyć, że w ramach kategorii „inne trudności”, które wybrało nieco ponad 7% ogółu badanych wskazywano kwestie specyficzne dla realizowanych projektów m.in. problemy w rekrutacji uczestników projektu oraz pracowników, rosnącą inflację, dużą liczbę wymaganej dokumentacji, odkryte na miejscu realizacji projektu zasoby o charakterze historycznym czy spory z podwykonawcami.

Wykres 8. Jakie czynniki stanowiły barierę we wdrażaniu projektu?



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N= 484)

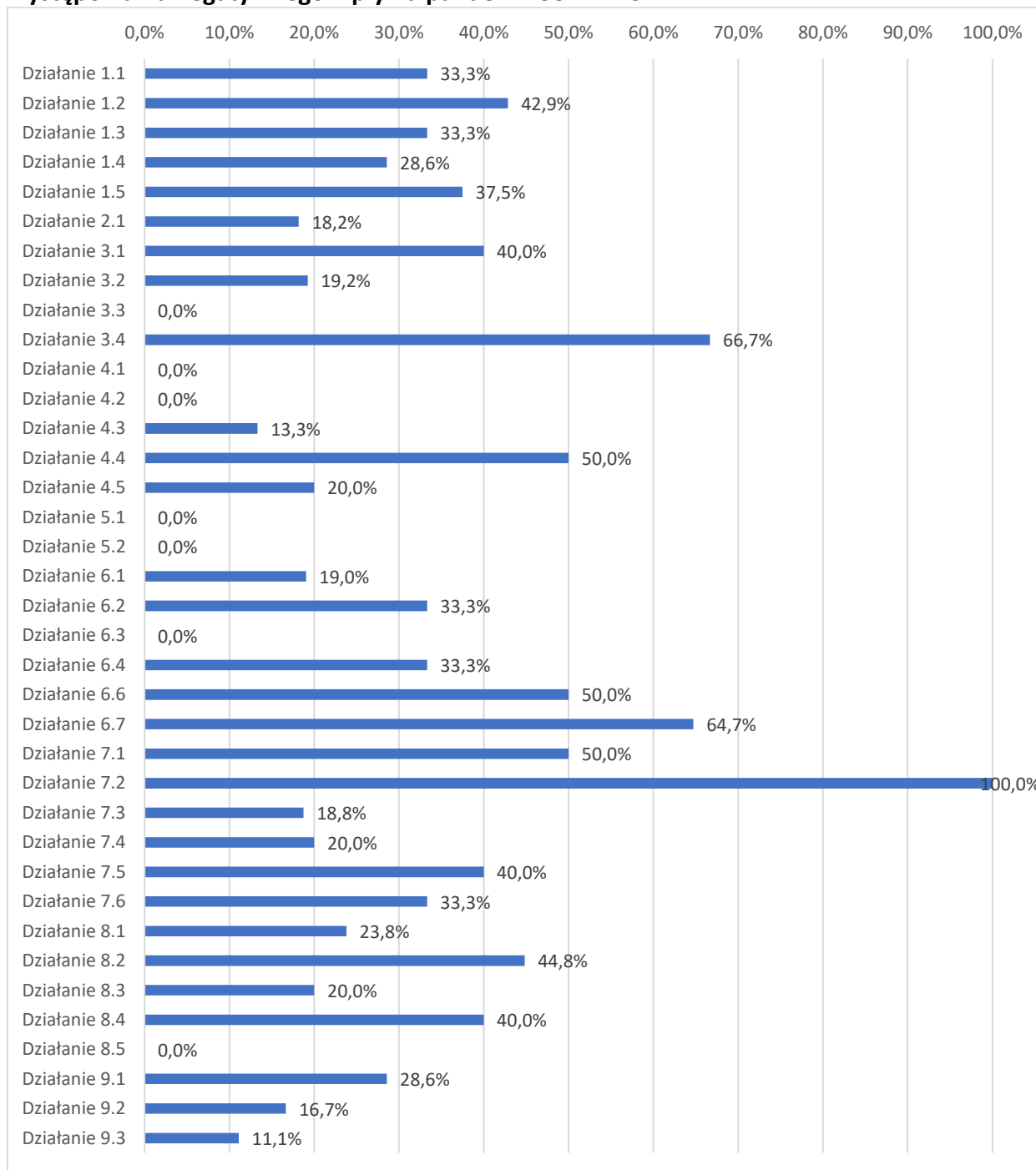
Wykres 9. Jakie czynniki stanowiły barierę we wdrażaniu projektu? – podział odpowiedzi wg funduszu



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N= 484)

Ze względu na istotny **wpływ pandemii COVID-19** na realizowane projekty, poniżej przedstawiono zestawienie prezentujące udział badanych beneficjentów, którzy **napotkali tego rodzaju trudności w podziale na poszczególne Działania**. Szczególnie powszechny wpływ pandemii odnotowano wśród beneficjentów Działania 7.2 (100%), 3.4 (67%), 6.7 (65%) oraz 4.4, 6.6 i 7.1 (po 50%). Ze względu na charakter projektów realizowanych w ramach ww. Działań trudności wynikały głównie z problemów w rekrutacji uczestników projektu oraz utrudnień w możliwości zakupu potrzebnego sprzętu i wyposażenia. W głównej mierze beneficjenci radzili sobie z ww. problemami poprzez dokonywanie zmian w harmonogramie projektu (wydłużenie terminu realizacji), przechodzenie na formułę on-line w ramach organizowanych wydarzeń lub zmniejszanie liczby uczestników (bardziej indywidualny charakter wsparcia) oraz powtarzanie postępowań przetargowych.

Wykres 10. Jakie czynniki stanowiły barierę we wdrażaniu projektu? – wskazania dot. występowania negatywnego wpływu pandemii COVID-19



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N=484)

Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonej analizy, poniżej przedstawiono zestawienie prezentujące czynniki pozytywnie i negatywnie wpływające na skuteczność interwencji, w podziale na zewnętrzne, wewnętrzne oraz regulacje prawne.

Tabela 9. Czynniki wpływające na skuteczność interwencji

	Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Regulacje prawne
Czynniki negatywnie wpływające na skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> • Pandemia COVID-19; • Wojna w Ukrainie; • Rosnąca inflacja, w tym wzrost cen materiałów i usług (w początkowym etapie wdrażania interwencji spowodowany dużym i nagłym napływem środków unijnych na rynek); • Trudności w zakupie sprzętu i materiałów ze względu na problemy w światowych łańcuchach dostaw; • Konieczność powtarzania postępowań przetargowych; • Niski poziom zainteresowania wnioskodawców (w tym Działanie 6.7 - w zakresie RPZ związanego z profilaktyką cukrzycy); • „Konkurowanie” o uczestników projektów w ramach realizowanych projektów, w tym również finansowanych z poziomu krajowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • Przeszacowane bądź niedoszacowane przez wnioskodawców zainteresowanie potencjalnych uczestników projektów; • Wydłużenie okresu weryfikacji wniosków o płatność; • Trudności w zapewnieniu wkładu własnego przez beneficjentów; • Niewystarczający zakres kosztów kwalifikowalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obostrzenia wprowadzane w ramach przeciwdziałania pandemii COVID-19; • Początkowe wstrzymanie procesu realizacji RPO-L2020 w wielu obszarach z powodu opóźnień w przyjmowaniu dokumentów na szczeblu krajowym i regionalnym, które tworzyć miały ramy prawno-formalne dla regionalnego programu operacyjnego; • Zmiana podmiotu realizującego zadania w zakresie gospodarowania wodami (2018 r.); • Negatywna weryfikacja aktualizacji Programu Gospodarowania Wodami dokonana przez KE.

	Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Regulacje prawne
	<ul style="list-style-type: none"> Niedostateczny poziom zainteresowania potencjalnych uczestników; Niski poziom stóp procentowych (w pierwszej połowie okresu interwencji), wpływający negatywnie na poziom atrakcyjności IF względem oferty komercyjnej; Brak aktywności podmiotów skłonnych do składania ofert w ramach ogłoszonych przez BGK postępowań przetargowych i zawarcia umów na pośredniczenie w udzielaniu pożyczek w regionie w obszarze efektywności energetycznej. 		
Czynniki pozytywnie wpływające na skuteczność	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost zapotrzebowania na rozwój usług społecznych, w tym na zmienioną formę usług o charakterze opiekuńczym ze względu na skutki pandemii COVID-19 Wzrost liczby mieszkańców na obszarze objętym projektem wpływający na wzrost liczby osób korzystających z efektów projektu; 	<ul style="list-style-type: none"> Współpraca z urzędem pracy i partnerami działającymi na rynku pracy na etapie prowadzonej rekrutacji uczestników; Wysokie zaangażowanie instytucji wdrażających Program; Intensywna i dobrze przemyślana promocja efektów projektu 	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzane ułatwienia w ramach realizowanych projektów w związku z przeciwdziałaniem negatywnemu wpływowi pandemii COVID-19 (korzystanie z zapisów ustawy o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w

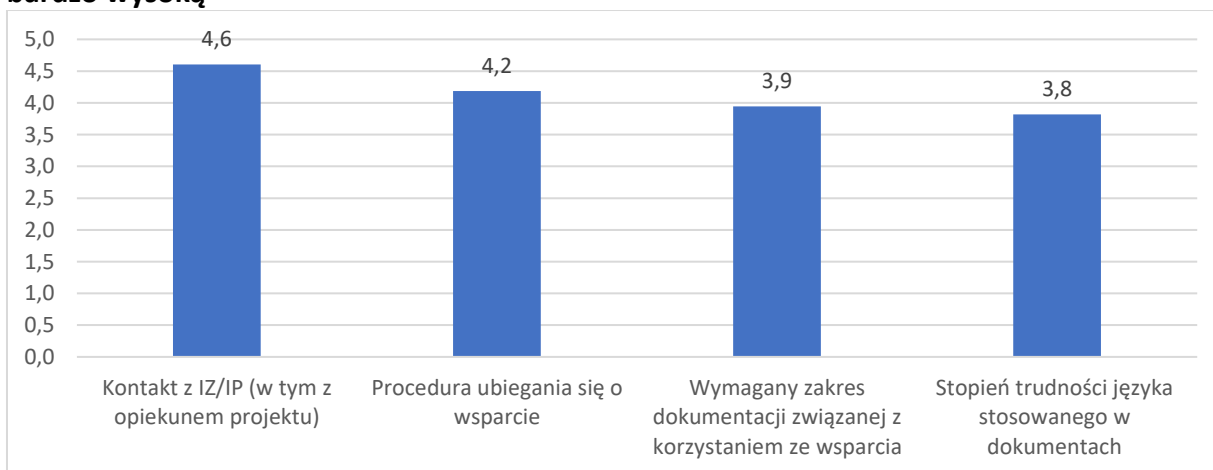
	Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Regulacje prawne
	<ul style="list-style-type: none"> • Duże zapotrzebowanie na działania projektowe np. w obszarze wsparcia seniorów i jednocześnie brak alternatywnych podmiotów świadczących tego typu wsparcie w okolicy. 	<p>zwiększająca liczbę ostatecznych odbiorców;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szeroka oferta szkoleniowa i wysoka jakość kursów skutkująca wysokim zainteresowaniem potencjalnych uczestników; • Wysoka atrakcyjność zajęć projektowych wpływająca na wyższą (od przewidywanej) liczbę chętnych uczestników; • Możliwość wprowadzania zmian w zakresie projektów w związku z pandemią COVID-19 (np. zmiana formuły zajęć na online (w tym szkoleń i doradztwa), wydłużanie okresu realizacji projektu); • Zmiany w zapisach Programu wprowadzane na potrzeby przeciwdziałania napotykanym trudnościom. 	<p>związku z wystąpieniem pandemii COVID-19).</p>

Źródło: opracowanie własne

6.1.6. Czy i w jakim stopniu system instytucjonalny skutecznie wspiera realizację interwencji, czy potrzebne są dostosowania w zakresie wsparcia instytucjonalnego?

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego z beneficjentami uzyskano **ocenę aspektu administracyjnego** związanego z korzystaniem ze wsparcia. **Najwyższa średnia ocen** (w skali 5 stopniowej, gdzie 5 oznacza ocenę bardzo dobrą) przypadła na **kontakt z IZ/IP**, w tym z opiekunem projektu (średnia 4,61). Stosunkowo wysoka średnia ocen przypadła również na samą **procedurę ubiegania się o wsparcie** (4,18). Nieco gorzej oceniono natomiast **zakres wymaganej dokumentacji** (3,94). Jednocześnie najstąbiej oceniono **stopień trudności języka stosowanego w dokumentach** (3,82). Warto dodać, że najwyższy udział ocen negatywnych w tym aspekcie odnotowano wśród beneficjentów realizujących projekty w ramach Działania 1.5 oraz Poddziałania 7.4.1 (przy czym badani wskazywali na skomplikowane definicje wskaźników, trudności w zrozumieniu sposobu ich pomiaru i zbyt duży zakres wymaganej dokumentacji). Można więc wnioskować o **potrzebie kontynuowania organizowania w przyszłości szkoleń dla wnioskodawców i beneficjentów**, w tym głównie skierowanych ku przedsiębiorcom i reprezentantom organizacji pozarządowych. Należy przy tym zaznaczyć, że dotychczas tego typu szkolenia były już organizowane, niemniej jednak nie zawsze wnioskodawcy decydują się na korzystanie z nich.

Wykres 11. Jak Pan/Pani ocenia aspekt administracyjny związany z korzystaniem ze wsparcia? Średnia z ocen - odpowiedzi w skali 1-5, gdzie 1 oznacza ocenę bardzo niską, a 5 bardzo wysoką



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N=484)

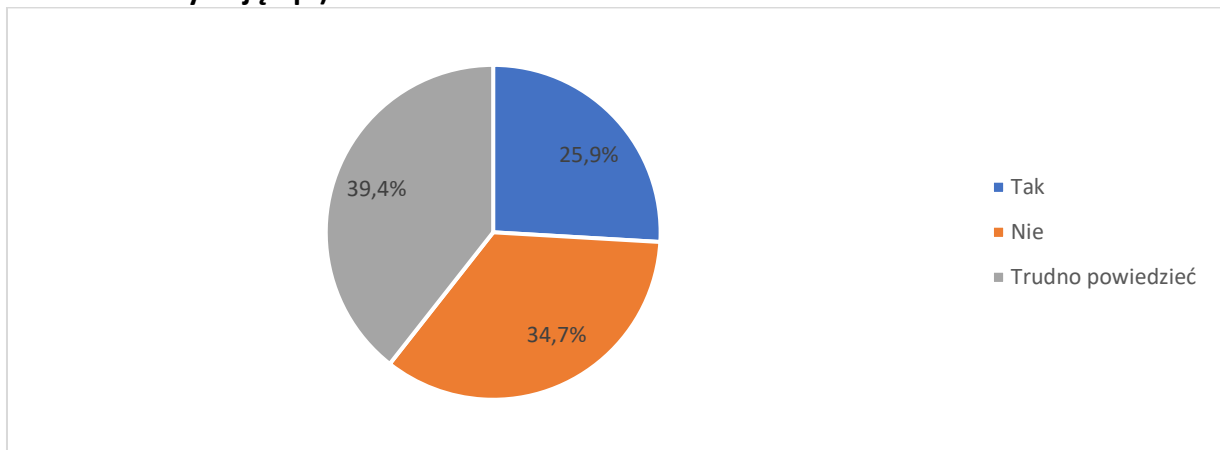
Co czwarty badany beneficjent wskazał, iż w kontekście wdrażania kolejnego wsparcia warto byłoby rozważyć wprowadzenie zmian w aspekcie organizacyjnym. Respondenci wskazywali przede wszystkim na:

- Uproszczenie i zmniejszenie zakresu wymaganej dokumentacji (w szczególności załączników do wniosku o dofinansowanie);

- Skrócenie okresu wyboru projektów w ramach organizowanych naborów;
- Uściślenie we wzorze umów o dofinansowanie takich aspektów, jak maksymalny czas przewidziany na weryfikację wniosków o płatność oraz możliwość wprowadzania zmian w projekcie;
- Zwiększenie liczby szkoleń z zakresu przygotowania dokumentacji;
- Zwiększenie liczby opiekunów projektów (w celu zmniejszenia ich obciążenia obowiązkami).

Należy jednocześnie zaznaczyć, że to właśnie **uproszczenie procedur i zmniejszenie zakresu wymaganej dokumentacji** było zdecydowanie najczęściej wskazywana potrzebą.

Wykres 12. Czy Pana/Pani zdaniem, biorąc pod uwagę wsparcie planowane do udzielenia w przyszłej perspektywie finansowej, potrzebne są jakieś zmiany w kontekście aspektu administracyjnego RPO (wymagana dokumentacja, procedura ubiegania się o wsparcie, kontakt z instytucją itp.)?



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N=484)

Podczas wywiadów pogłębionych przedstawiciele IZ wskazywali, że podział zadań i kompetencji w ramach poszczególnych departamentów opierał się o stałą strukturę, w związku z czym **żadne zmiany nie były wprowadzane**. W ich opinii zadania zostały odpowiednio przypisane i są z powodzeniem realizowane. **Pozytywnie oceniono również współpracę** zarówno pomiędzy departamentami IZ, jak też pomiędzy innymi instytucjami. Podkreślono przy tym, że podział zadań i kompetencji pomiędzy departamentami IZ był jasny i przejrzysty – każda jednostka wykonywała zadania zgodnie z założeniami, a w przypadku problemów mogła kontaktować się z przedstawicielami innych departamentów i zawsze otrzymywała dostęp do potrzebnych informacji czy danych. Współpraca między poszczególnymi departamentami przebiegała bez żadnych utrudnień i została wysoko oceniona przez respondentów. Zdaniem badanych w perspektywie 2014-2020 nie zachodziła potrzeba wprowadzania w tym zakresie żadnych modyfikacji.

Jedynie zmiany jakie pojawiły się w strukturze dotyczyły modyfikacji zakresu kompetencji wydziałów w Departamencie EFS (dokonano podziału wydziałów finansowych na osie

tematyczne). Wprowadzona korekta została oceniona w sposób bardzo pozytywny, ponieważ ułatwiła ona pracę opiekunom finansowym.

Również przedstawiciele IP (ZIT) bardzo dobrze ocenili zastosowany podział zadań i kompetencji wszystkich instytucji, które były zaangażowane w instrument ZIT. Respondenci zwrócili również uwagę na to, że kompetencje te nie zostały im odgórnie narzucone, ale zostały ustalone w porozumieniu IP z IZ. Zgodnie z ich wypowiedziami w perspektywie 2014-2020 nie wprowadzano w tym zakresie żadnych modyfikacji, ani nie zidentyfikowano żadnych trudności, które wynikałyby z zastosowania wprowadzonego podziału zadań i kompetencji.

6.1.7. W jakim stopniu formy wsparcia (dotacja/pożyczka) w ramach RPO-L2020 odpowiadały celom Strategii Europa 2020?

W ramach RPO-L2020 w OP1-OP9 zrealizowanych zostało 1 337 umów o dofinansowanie, z czego 1 335 realizowano w formie dotacji, a dwie – z wykorzystaniem narzędzia instrumentów finansowych (pożyczki), gdzie Beneficjentem wsparcia był Bank Gospodarstwa Krajowego.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy (w tym z wyników zaprezentowanych w poprzednich podrozdziałach), środki udostępnione w ramach wszystkich obszarów wsparcia zaplanowano zgodnie z celami Strategii Europa 2020 oraz Umowy Partnerstwa. Biorąc pod uwagę zakres wsparcia oferowanego w ramach dofinansowania oraz w postaci instrumentów finansowych, potwierdzić należy pozytywny wpływ obu form wsparcia na realizację celów Strategii Europa 2020. Ze względu na wysokość alokacji przeznaczanej na poszczególne formy wsparcia stosunkowo wyższy poziom wpływu upatrywać należy jednak w ramach udzielanych dofinansowań, które oddziaływały na szerszy zakres celów ww. Strategii oraz obejmowały zdecydowanie szerszy zakres inwestycji. Należy jednak wziąć pod uwagę odmienne realia gospodarcze panujące w trakcie planowania i wdrażania interwencji względem sytuacji obecnej. Ówczesne bardzo niskie poziomy stóp procentowych niedostatecznie zachęcały do korzystania z instrumentów finansowych – trudno było bowiem konkurować z ofertą rynkową, która już sama w sobie była stosunkowo atrakcyjna. Biorąc pod uwagę szerszy zakres stosowania IF w ramach aktualnego projektu Programu FEWL 2021-2027 oraz wysoki poziom stóp procentowych, można zakładać, że produkty opracowane w ramach przyszłej strategii inwestycyjnej będą znacznie bardziej atrakcyjne dla potencjalnych odbiorców.

6.1.8. Czy funkcjonujący system wskaźników w trafny sposób odzwierciedla wsparcie w ramach RPO-L2020? Czy przyjęte wskaźniki są skorelowane z celami Strategii Europa 2020? Jakie zagadnienia (biorąc pod uwagę m.in. definicję wskaźników, sposób pomiaru, trafność wskaźników) należy wziąć pod uwagę przy realizacji systemu monitorowania przedmiotowego wsparcia w perspektywie 2021-2027?

Jak wynika z przeprowadzonej analizy, Program stanowił odpowiedź na cele i potrzeby zawarte w dokumentach strategicznych, w tym Strategii Europa 2020. Każda z realizowanych OP odpowiadała poszczególnym celom ww. Strategii, a wskaźniki określone dla poszczególnych Działań pozwalają odzwierciedlić poziom tego oddziaływania.

Biorąc pod uwagę ocenę funkcjonującego systemu wskaźników, pierwszą rzeczą, na którą zwrócono uwagę podczas wywiadów pogłębionych były różnice w zakresie wskaźników EFS i EFRR, których systemy/sposoby monitorowania nieznacznie się różnią (np. bardziej szczegółowy podział wskaźników w przypadku EFS – monitorowanie różnych zmiennych dotyczących uczestników projektu; możliwość wykazania wartości wskaźnika w ramach EFRR dopiero po zakończeniu działań projektowych). W opinii respondentów opracowane wskaźniki, zarówno EFS, jak i EFRR są **bardzo dobrze powiązane z celami Strategii Europa 2020**. Ponadto, **stworzony system wskaźników charakteryzował się dużą skutecznością i efektywnością**.

Należy zaznaczyć, że mimo iż zdaniem badanych beneficjentów wsparcia dotychczasowe wskaźniki były dobrze skorelowane z celami Strategii Europa 2020, to **system wskaźników w dotychczasowej perspektywie finansowania był rozbudowany**. Jednakże biorąc już pod uwagę zakres wskaźników zaplanowanych do monitorowania w ramach FEWL 2021-2027 można zauważyć, iż propozycje mierników są dobrze dobrane do zaplanowanej interwencji i odpowiadają skali planowanych inwestycji.

Jak wskazywano podczas wywiadów – definicje niektórych wskaźników podane były w języku angielskim (EFRR), a dodatkowo niektóre z nich były, w opinii beneficjentów, do siebie podobne, przez co wiele osób nie potrafiło ich odróżnić. Jednym z takich wskaźników był wskaźnik dotyczący wzrostu zatrudnienia (*Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI 8)*), który był często mylony przez beneficjentów ze wskaźnikiem odnoszącym się do liczby utrzymanych miejsc pracy (problem powstawał w momencie, gdy w ramach projektu został wsparty dodatkowy etat, ale w trakcie realizacji przedsięwzięcia kilka osób zmieniło pracę (co pomniejszyło stan zatrudnienia); wówczas okazywało się, że pomimo dofinansowania, liczba pracowników przed realizacją inwestycji była wyższa, niż po jej wdrożeniu, a to oznaczało, że nie został odnotowany wzrost zatrudnienia i tym samym wskaźnik nie został osiągnięty). Należy jednak podkreślić, że ww. wątpliwości zgłaszane były przez badanych w odniesieniu wyłącznie do wskaźników właściwych dla wsparcia

kierowanego z EFRR. Jednocześnie w dokumentacjach naboru EFS, IZ wskazywała poszczególne definicje wskaźników, a także wyjaśnienia dotyczące sposobu ich wyliczania

6.1.9. Jakie rozwiązania stosowane są w ramach programów regionalnych innych województw celem zapewnienia wpływu projektów na realizację celów Strategii Europa 2020? Czy któreś z tych rozwiązań można byłoby przyjąć jako dobre praktyki dla lubuskiego?

W ramach identyfikacji rozwiązań, stosowanych w innych programach regionalnych, których celem było zapewnienia wpływu projektów na realizację założeń Strategii Europa 2020, dokonano analizy porównawczej poniższych programów:

- RPO województwa mazowieckiego na lata 2014-2020 (RPO WM 2014-2020);
- RPO województwa zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WZP 2014-2020);
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POLiŚ 2014-2020);
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER 2014-2020).

Miała ona na celu identyfikację dobrych praktyk projektowych i programowych wpływających na wypełnianie celów Strategii Europa 2020 (szczegółowa analiza przedstawiona została w załączniku poświęconym benchmarkingowi).

Zgodnie z wypowiedziami przedstawicieli Instytucji Zarządzających, z którymi przeprowadzono wywiady TDI na potrzeby benchmarkingu – zarówno RPO WM, jak i RPO WZ miały wpływ na realizację celów zawartych w Strategii Europa 2020. W przypadku RPO WM wpływ ten był najbardziej zauważalny w odniesieniu do celu „Zwiększenie inwestycji w działalność badawczo-rozwojową”. Jeśli chodzi o drugi z wymienionych programów (RPO WZ), zwrócono uwagę przede wszystkim na cele dotyczące zwiększania poziomu zatrudnienia, działalności innowacyjnej, wzmacniania konkurencyjności oraz działalności badawczo-rozwojowej.

Wśród rozwiązań stosowanych w ramach analizowanych Programów, które przyczyniły się do realizacji celów Strategii Europa 2020, można wskazać:

- promowanie realizacji działań mających na celu zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł - zwiększenie świadomości ekologicznej;
- obejmowanie wsparciem projektów mających na celu poprawę efektywności energetycznej istniejących budynków;
- zastosowanie instrumentów finansowych, które wpływają pozytywnie na podnoszenie potencjału podmiotów ekonomii społecznej, tj. instytucji oferujących pomoc osobom pozostającym w trudnej sytuacji społecznej i zawodowej.

Uwagę należy zwrócić na wsparcie projektów ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej istniejących budynków. W perspektywie 2014-2020 w ramach RPO-L2020 działania w tym zakresie były ograniczone, ze względu na to, iż alokacja przeznaczona na instrumenty finansowe w obszarze termomodernizacji budynków wielorodzinnych (Poddziałanie 3.2.4) była zbyt niska dla potencjalnych pośredników finansowych, przez co środki w ramach tej interwencji nie trafiły ostatecznie na rynek.

Respondenci zwrócili też uwagę na działania, które w ich opinii mogłyby podnieść skuteczność wdrażanych interwencji, obejmujące:

- systemowe podejście do projektu, tj. brak dzielenia przedsięwzięcia na tzw. „etapy życia projektu”, ale zadbanie o komplementarny charakter wszystkich zadań wdrażanych w ramach danej inwestycji,
- weryfikacja wniosków o dofinansowanie pod kątem przygotowania beneficjentów oraz pod względem możliwości zrealizowania przez nich projektów.

W opinii ewaluatora wskazane rozwiązania (biorąc pod uwagę poziom skuteczności dotychczasowej interwencji) nie są konieczne do wdrożenia w ramach FEWL 2021-2027. Stosowane dotychczas kryteria są wystarczające w celu wyboru wnioskodawców cechujących się wystarczającym potencjałem do realizacji dofinansowanych projektów, a odgórne narzucanie braku możliwości dzielenia planowanych inwestycji na etapy mogłoby stanowić niepotrzebne utrudnienie dla wnioskodawców, którzy posiadają swoją wizję realizacji projektów, dostosowaną do zdiagnozowanych potrzeb, a także opartą o dotychczasowe doświadczenia.

6.1.10. W jaki sposób przedstawione w wyniku badania wnioski należy uwzględnić na etapie wdrażania nowego programu w perspektywie finansowej UE 2021-2027?

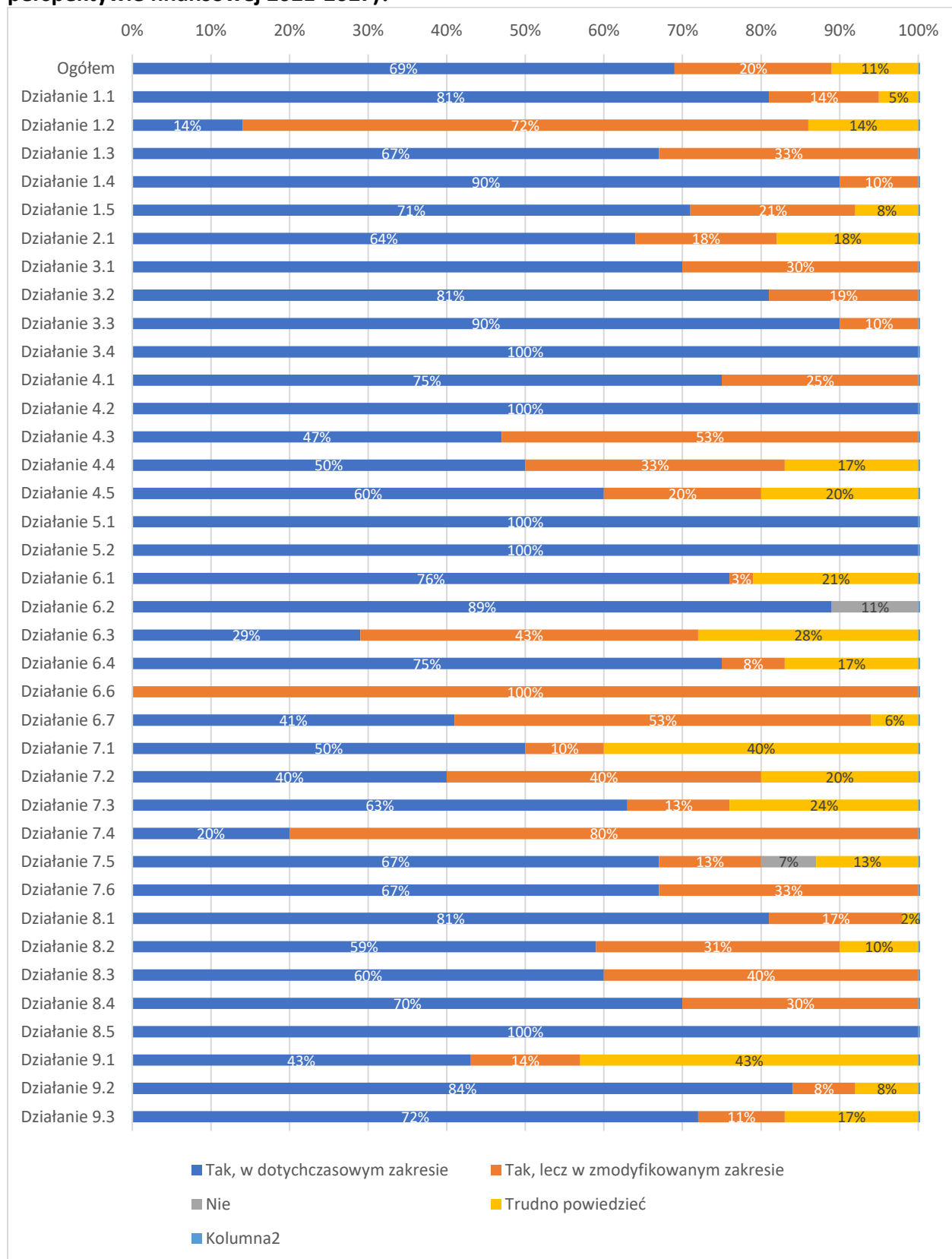
Blisko 90% badanych beneficjentów w ramach przeprowadzonego badania ankietowego przyznało, że **wsparcie z którego skorzystali powinno być dostępne również w przyszłości** (tj. w perspektywie finansowej 2021-2027), z czego 20 p.p. przypadło na wskazania odnoszące się do kontynuowania wsparcia przy jednoczesnym wprowadzeniu pewnych modyfikacji. Jednocześnie tylko 0,4% wskazań (dwóch respondentów) przypadło na wariant wskazujący na brak konieczności kontynuowania wsparcia w przyszłości. Pierwsze wskazanie odnosi się do projektu realizowanego w ramach Działania 6.2 – beneficjent wskazał, że ze względu na aktualną sytuację gospodarczą nie jest już wymagane tak szerokie wsparcie dla osób bez pracy, niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. W drugim przypadku beneficjent realizował projekt stricte nastawiony na przeciwdziałanie pandemii COVID-19, wobec czego w przyszłości nie jest wymagane planowanie analogicznego wsparcia.

W przypadku ww. wskazań odnoszących się do wprowadzenia modyfikacji do udzielanego dotychczas wsparcia wymieniano z kolei:

- Potrzeba zwiększenia maksymalnych wartości projektów (Działania 1.2, 4.3, 6.7);
- Zwiększenie udziału procentowego możliwego do uzyskania dofinansowania (Działania 1.5, 3.1, 3.4, 4.1);
- Uproszczenie procedur i zakresu wymaganej dokumentacji, zarówno w odniesieniu do aplikowania o wsparcie, jak i składania wniosków o płatność (postulat wspólny dla znacznej części Działań);
- Rozszerzenie katalogu wydatków kwalifikowalnych (Działania 1.1, 1.3, 2.1, 3.2, 4.3).

Należy mieć na uwadze, że powyższe elementy stanowią wskazania badanych beneficjentów, jednak ich wdrożenie niekiedy nie jest zależne od IZ (m.in. w zakresie wydatków kwalifikowalnych, które uregulowane są w dokumentach nadrzędnych np. Wytycznych).

Wykres 13. Czy Pana/Pani zdaniem wsparcie, z którego Pan/Pani skorzystał/a w ramach RPO-L2020 powinno być możliwe do uzyskania również w przyszłości (tj. w przyszłej perspektywie finansowej 2021-2027)?



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI

Również według przedstawicieli IZ biorących udział w wywiadach pogłębionych, **założenia i logika interwencji pozostają aktualne w obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej**. Chociaż wdrożone przedsięwzięcia odpowiadały na istniejące potrzeby, to sytuacja geopolityczna i rosnąca inflacja osłabiły skalę osiągniętych rezultatów, w związku z czym **konieczne jest podejmowanie dalszych działań w już wspieranych obszarach**. Jako przykład można wskazać gospodarkę wodno-ściekową. W ramach RPO-L2020 realizowano inwestycje dotyczące tego obszaru, jednak **kolejne gminy zgłaszają potrzebę wdrażania interwencji w tym zakresie**. Zwrócono również uwagę na konieczność kontynuacji działań związanych z gospodarką niskoemisyjną (w tym związanych z wymianą taboru komunikacji zbiorowej, dużym zainteresowaniem JST termomodernizacją czy OZE).

Kolejnym aspektem podjętym podczas prowadzonych wywiadów był **niewystarczający poziom dostępnych środków** - biorąc pod uwagę poziom zainteresowania wnioskodawców, przede wszystkim w obszarze zdrowia (w tym głównie programów zdrowotnych – w zakresie RPZ związanego z rehabilitacją), opieki dla dzieci do lat 3 (szczególnie w drugiej połowie okresu wdrażania interwencji) oraz liczby osób zainteresowanych wsparciem bezzwrotnym na założenie działalności gospodarczej (PI 8i i PI 8iii). Należy jednak zaznaczyć, że część z ww. wsparcia nie będzie już możliwa do wdrażania na poziomie regionalnym (np. działania z zakresu wsparcia samozatrudnienia poza PUP oraz opieki nad dziećmi realizowane będą w ramach Programów krajowych).

Podczas wywiadów indywidualnych przedstawiciele IP (ZIT) również ocenili, że biorąc pod uwagę aktualne warunki społeczno-gospodarcze **dotychczasowe założenia i logika podjętej interwencji były jak najbardziej trafne**. W opinii badanych zidentyfikowane potrzeby MOF zostały w dużej części zaspokojone, jednak również **wciąż konieczne jest wspieranie tych samych obszarów**, m.in. ze względu na zwiększenie liczby gmin w MOF w nowej perspektywie finansowania. Jak wskazywano, szczególnie istotne pozostają potrzeby związane z gospodarką niskoemisyjną, edukacją, obszarem Smart City, gospodarką o obiegu zamkniętym, czy rewitalizacją.

6.2. Obszar II: Ocena efektów wdrażania inwestycji zintegrowanych oraz instrumentów finansowych

6.2.1. Czy wdrażane instrumenty finansowe były spójne/ komplementarne z pozostałymi formami interwencji publicznej dla tego samego rynku? Czy wystąpiły, a jeśli tak, to jakie były najważniejsze bariery w korzystaniu z różnych instrumentów finansowych?

Instrumenty finansowe oferowane były w ramach Poddziałania 1.5.2. i 6.3.2¹⁴. Zrealizowano 2 projekty o łącznej kwocie unijnego dofinansowania 181 178 514,9 PLN. Zgodnie z przeprowadzoną analizą desk research oraz z wypowiedziami respondentów biorących udział w wywiadach pogłębionych **wsparcie udzielone w ramach RPO-L2020 w formie instrumentów finansowych było spójne oraz komplementarne z pozostałymi formami wsparcia** oferowanymi w ramach Programu. Pomimo pewnych trudności w zakresie wykorzystania IF (w związku z niewystarczającym poziomem alokacji), wsparcie oceniono pozytywnie i podkreślono, że **w nowej perspektywie finansowania instrumenty zwrotne będą wykorzystywane na większą skalę**, niż w latach 2014-2020.

Podkreślono również, że wsparcie w formie instrumentów finansowych było bardzo ważnym elementem, który pozwalał na wyższą efektywność realizowanych działań. Jak wskazywali respondenci, wsparcie w formie zwrotnej, w przeciwieństwie do dotacji, wymagało większego mobilizowania rynku, lepszego planowania inwestycji oraz poszczególnych zadań w ramach podejmowanych działań.

Przeprowadzona analiza desk research oraz wyniki badań wskazują, że alokacja przeznaczona na instrumenty finansowe w obszarze termomodernizacji budynków wielorodzinnych (Poddziałanie 3.2.4) była zbyt niska dla potencjalnych pośredników finansowych, w wyniku czego nikt nie zgłosił się do postępowań przetargowych przeprowadzonych przez BGK. Biorąc pod uwagę, że była to jedyna możliwość uzyskania wsparcia w zakresie głębokiej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych, można mówić o pewnym braku komplementarności w zakresie wsparcia modernizacji energetycznej (w przypadku budynków użyteczności publicznej stosowano bowiem wsparcie dotacyjne, wobec którego nie wystąpiły trudności uniemożliwiające wdrożenie interwencji).

W związku z powyższym w nowym okresie programowania planowane jest przeznaczenie większej puli środków na IF oraz stworzenie nowej strategii inwestycyjnej, na podstawie której przygotowane zostaną założenia dotyczące dystrybucji instrumentów finansowych. W

¹⁴ Zaplanowano pierwotnie wsparcie również w ramach Poddziałania 3.2.4, jednak nie spotkało się ono z sukcesem, co zostało opisane w dalszym fragmencie.

konstruowaniu oferty powinny zostać wykorzystane doświadczenia mijającej perspektywy finansowej (wysokość alokacji na IF w zakresie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym). Należy również podjąć próbę zapewnienia większej elastyczności planowanych produktów.

Respondenci stwierdzili, że w nowym okresie programowania należałoby rozważyć możliwość **wprowadzenia bardziej elastycznego podejścia do instrumentów finansowych**, czyli tzw. podejścia mieszanego – z częścią umorzenia. Przy wykorzystaniu tego rodzaju narzędzia z jednoczesnym uwzględnieniem zwiększenia alokacji, zainteresowanie beneficjentów możliwością skorzystania ze wsparcia mogłoby być dużo większe, niż miało to miejsce dotychczas.

Warto w tym miejscu odnieść się do projektu FEWL 2021-2027, który to przewiduje wykorzystanie instrumentów finansowych w takich obszarach, jak: wsparcie B+R, rozwój TIK, wsparcie rozwoju i konkurencyjności MŚP oraz indywidualnej internacjonalizacji MŚP, poprawa efektywności energetycznej (poza budynkami komunalnymi i historycznymi (w tym zabytkowymi) oraz budynkami użyteczności publicznej spełniającymi kryteria warunkujące wsparcie dotacyjne) oraz budowa i rozbudowa OZE¹⁵.

Jak podkreślili badani, dużym zainteresowaniem wnioskodawców cieszyło się również wsparcie w ramach rozwijania przedsiębiorczości, które było szczególnie pożądane w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19, kiedy sytuacja lubuskiego sektora MŚP znacznie się pogorszyła. Wyrażono wówczas zgodę na wprowadzenie dodatkowego celu płynnościowego z dystrybuowanych na terenie województwa pożyczek inwestycyjnych.

6.2.2. Jak zastosowanie instrumentu terytorialnego wpłynęło na realizację celów szczegółowych RPO-L2020?

Działania realizujące inwestycje w ramach ZIT wdrażane były w 23 Poddziałaniach. Łącznie podpisano 97 umów o dofinansowanie projektów.

¹⁵ Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027., Projekt Programu wersja 5.0.

Tabela 10 Wykaz działań i poddziałań zaplanowanych do realizacji w ramach ZIT

Działanie	Poddziałanie	Liczba podpisanych umów
1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	1.3.2 Tereny inwestycyjne - ZIT Gorzów Wlkp.	1
	1.3.3 Tereny inwestycyjne - ZIT Zielona Góra	1
1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP	1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.	2
Działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego	2.1.2 Rozwój społeczeństwa informacyjnego – ZIT Zielona Góra	1
3.2 Efektywność energetyczna	3.2.2 Efektywność energetyczna – ZIT Gorzów Wlkp.	10
	3.2.3 Efektywność energetyczna – ZIT Zielona Góra	15
3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach	3.3.2 Ograniczenie niskiej emisji w miastach – ZIT Gorzów Wlkp.	10
	3.3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach – ZIT Zielona Góra	7
4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego	4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.	4
	4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra	2
4.5 Kapitał przyrodniczy regionu	4.5.2 Kapitał przyrodniczy regionu – ZIT Zielona Góra	6
5.1 Transport drogowy	5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.	1
	5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra	1
7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej	7.4.2 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra	3
8.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej.	8.1.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski	5

Działanie	Poddziałanie	Liczba podpisanych umów
	8.1.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra	4
8.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych	8.2.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Gorzów Wielkopolski	4
	8.2.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra	1
8.4 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego.	8.4.2 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski	2
9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych	9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra	2
9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych	9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.	13
	9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra	1
9.3 Rozwój infrastruktury edukacyjnej	9.3.2 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – ZIT Gorzów Wlkp	1
Razem		97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego

Przedstawiciele IP (ZIT) **bardzo dobrze ocenili poziom zaangażowanych środków względem uzyskanych efektów** w ramach instrumentu terytorialnego. W ich opinii **był on wystarczający do realizacji najistotniejszych potrzeb**, jakie zdiagnozowano w perspektywie finansowania na lata 2014-2020.

Zgodnie z wypowiedziami respondentów nie występowało żadne poddziałanie, które nie cieszyłoby się zainteresowaniem wnioskodawców. Widoczne były jedynie różnice w

obszarach, które cieszyły się szczególnym zainteresowaniem poszczególnych JST, a dokładniej dysproporcje pomiędzy terenami wiejskimi i miejskimi – dla przykładu na obszarach miejskich zaobserwowano znacznie większą potrzebę uzbrajania terenów inwestycyjnych, gminy wiejskie natomiast większą część środków przeznaczały na działania związane z obszarem kultury.

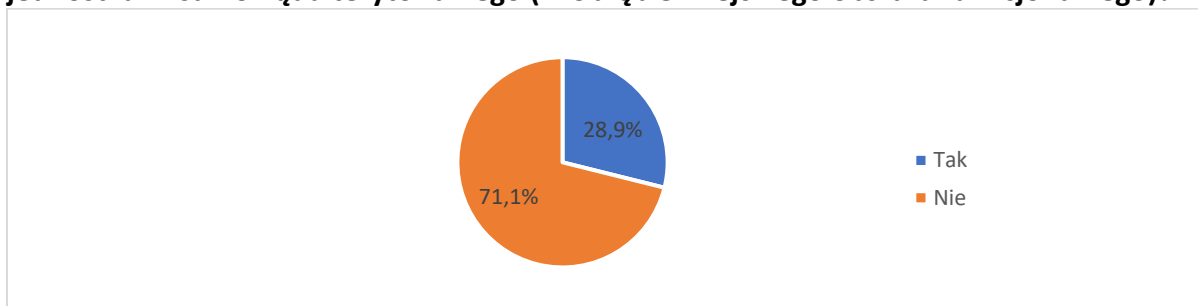
Wśród obszarów, w których zidentyfikowano dalszą potrzebę realizacji przedsięwzięć, wymieniano przede wszystkim te związane z ograniczaniem niskiej emisji (takich jak termomodernizacja, tworzenie dróg rowerowych), rewitalizacją czy umiędzynarodowienie przedsiębiorstw. Należy zaznaczyć, że aktualny projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 uwzględnia szerokie wsparcie wymiaru terytorialnego, także w obszarach, w których zidentyfikowano w badaniu potrzebę kontynuacji interwencji. Projekt Programu zakłada bowiem zastosowanie instrumentów terytorialnych w obszarach wsparcia, takich jak:

- rozwój e-usług,
- wsparcie konkurencyjności sektora MŚP (w tym tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw),
- budowa i rozbudowa OZE,
- przystosowanie się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami,
- ochrona i zachowanie przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury i krajobrazu,
- projekty infrastrukturalne i taborowe na rzecz zrównoważonej mobilności miejskiej,
- wspieranie dostępności i możliwości ukończenia dobrej jakości kształcenia, edukacja dorosłych,
- wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji,
- rewitalizacja, tereny inwestycyjne, kultura i turystyka.

6.2.3. Czy dzięki realizacji ZIT udało się stworzyć trwałe partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego w miejskich obszarach funkcjonalnych? Jak pogłębiać współpracę w obrębie MOF w perspektywie 2021-2027 z wykorzystaniem ZIT?

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, blisko 29% beneficjentów (realizujących projekt w ramach ZIT) potwierdziło, że poprzez realizację projektu udało im się nawiązać partnerstwo z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (w obrębie MOF). Pozostali respondenci wskazali, że realizowany projekt nie przewidywał takiej konieczności, a w toku realizacji również nie została ona zidentyfikowana.

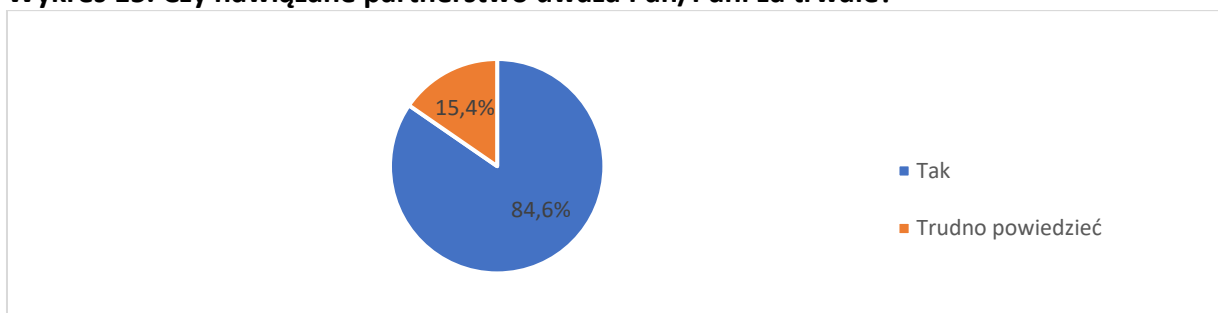
Wykres 14. Czy w wyniku realizacji projektu udało się nawiązać partnerstwo z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (w obrębie miejskiego obszaru funkcjonalnego)?



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N=484)

Co istotne, zdecydowana większość nawiązanych w ten sposób partnerstw okazała się być trwała (niemal 85%). Warto jednocześnie zauważyć, że w przypadku połowy z nich beneficjenci planują podejmowanie kolejnych, wspólnych inicjatyw. Respondenci wskazywali również, że możliwość uzyskania podobnego wsparcia w przyszłości niewątpliwie wpłynęłaby na pogłębienie istniejących partnerstw, podkreślając jednocześnie, że aktualne (pozytywne) doświadczenia skutkować będą ich trwałością.

Wykres 15. Czy nawiązane partnerstwo uważa Pan/Pani za trwałe?



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N= 484)

Respondenci reprezentujący IP (ZIT) w ramach przeprowadzonych wywiadów pogłębionych również **bardzo dobrze ocenili skuteczność oraz trwałość partnerstwa JST** nawiązanego w ramach MOF. Podkreślili, że współpraca pomiędzy samorządami (w ramach obu ZIT) nawiązywana była wcześniej w ramach związku celowego gmin, a w perspektywie finansowania na lata 2014-2020 uległa dalszemu zacieśnieniu i zwiększył się jej dotychczasowy zakres. Poszczególne jednostki były **zadowolone z rezultatów osiągniętych dzięki nawiązanej współpracy, a także z wysokiej jakości komunikacji**. Co więcej, wskazano na realizowanie innych wspólnych projektów, nieobjętych wsparciem w ramach ZIT, co jednoznacznie wskazuje na trwałość utworzonych już partnerstw.

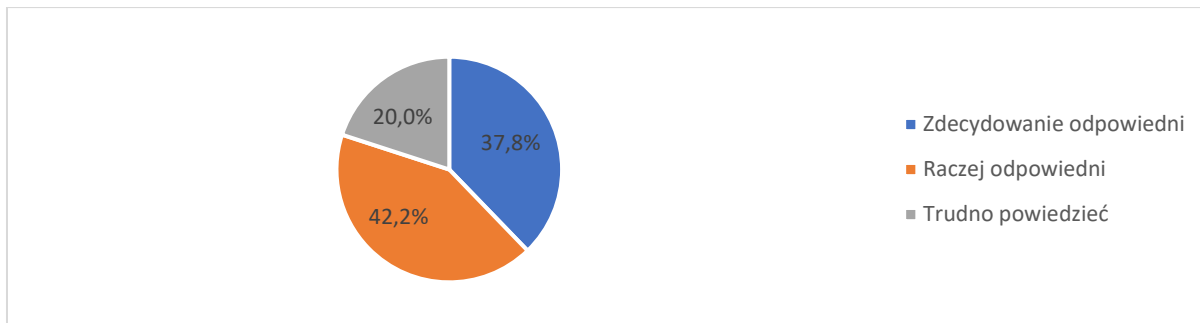
Jak wskazywano podczas wywiadów – w nowym okresie programowania JST **planują dalszą współpracę**. Opracowano już i przyjęto np. Strategię Rozwoju Ponadlokalnego MOF 2030. Aktualnie opracowywany jest także Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla całego obszaru oraz nowa Strategia ZIT, planowane jest także zawiązanie formalnego porozumienia.

Z wypowiedzi przedstawicieli IP (ZIT) wynika również, że czynnikiem, który mógłby przyczynić się do dalszego pogłębienia współpracy gmin są kolejne środki finansowe, z których MOF mógłby skorzystać w nowej perspektywie na lata 2021-2027, a dzięki którym możliwe byłoby zrealizowanie następnych inwestycji. Istotne jest także systematyczne prowadzenie spotkań, konsultacji (online lub w formie bezpośredniej). Podkreślono również, że JST mają wysoką kulturę współpracy, wspólne cele i misję, którą jest rozwój zrównoważony i spójny społecznie oraz przestrzennie.

6.2.4. Czy zdefiniowany zakres tematyczny wsparcia w ramach ZIT był odpowiedni? Dla jakich typów projektów instrument ZIT (lub podobne instrumenty terytorialne) stanowił najbardziej efektywny sposób wdrażania interwencji publicznej?

Posiłkując się opiniami beneficjentów biorących udział w badaniu ankietowym stwierdzić należy, że zakres tematyczny wsparcia możliwego do uzyskania w ramach instrumentu ZIT był wystarczający. Pozytywne oceny w tym zakresie stanowiły 80% ogółu wskazań, przy czym pozostały udział przypadł na respondentów, którzy nie mieli zdania w tym temacie. Tym samym, żaden badany nie udzielił oceny negatywnej.

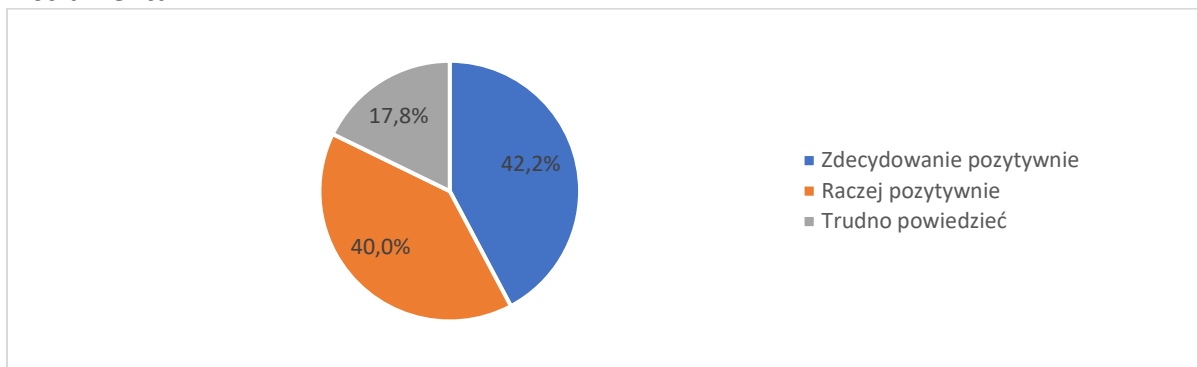
Wykres 16. Jak Pan/Pani ocenia zakres tematyczny wsparcia możliwego do uzyskania w ramach instrumentu ZIT?



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N=484)

Sama efektywność wsparcia z punktu widzenia jego formuły, tj. instrumentu ZIT została również oceniona pozytywnie. Na ocenę tę przypadło ponad 82% ogółu wskazań, przy czym pozostały udział przypadł na respondentów, którzy nie mieli zdania w tym temacie. Tym samym, ponownie żaden badany nie udzielił oceny negatywnej.

Wykres 17. Jak Pan/Pani ocenia efektywność wsparcia z punktu widzenia jego formuły, tj. instrumentu ZIT



Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych CAWI/CATI (N=484)

Badani respondenci reprezentujący IP (ZIT). zgodnie potwierdzili, że **zakres tematyczny wsparcia w ramach ZIT był wystarczająco szeroki**. Oceniono go jako bardzo dobrze dopasowany do zidentyfikowanych potrzeb całego obszaru.

Zgodnie z wypowiedziami badanych w nowym okresie programowania należałoby wdrożyć kolejne inwestycje z zakresu Smart City (np. inteligentnych systemów zarządzania transportem, tworzenia baz danych, podnoszenia jakości obsługi mieszkańców oraz reagowania na sytuacje kryzysowe). Wciąż istnieje także duże zapotrzebowanie na działania związane z podnoszeniem efektywności energetycznej czy rewitalizacją. Jak już zaznaczono we wcześniejszym fragmencie, aktualny projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 uwzględnia szerokie wsparcie w wymiaru terytorialnego, także w obszarach, w których zidentyfikowano w badaniu potrzebę kontynuacji interwencji (zakres planowanej interwencji dla ZIT przedstawiony został we wcześniejszym fragmencie niniejszego opracowania).

7. Tabelaryczne zestawienie syntetycznych odpowiedzi na pytania badawcze

Tabela 11 Tabelaryczne zestawienie syntetycznych odpowiedzi na pytania badawcze

Pytanie badawcze	Odpowiedź
Obszar I: Ocena efektów wdrażania Programu, a także wpływu RPO-L2020 na osiągnięcie celów strategii Europa 2020	
<p>1. Jaka jest skuteczność i efektywność interwencji w zakresie osiągania założonych w programie celów i oczekiwań?</p>	<p>Analiza wykazała, że interwencja spełniła swoje założenia i pozwoliła osiągnąć oczekiwane efekty, odzwierciedlone wartościami wskaźników. Wszystkie założenia są systematycznie realizowane i na etapie dokonywania ewaluacji znajdowały się na satysfakcjonującym poziomie. Uznać należy, że poziom środków zaangażowanych w ramach interwencji był adekwatny do uzyskanych efektów, co wynikało przede wszystkim z dużej dokładności stworzonej metodologii wskaźników. Przeprowadzone badania wykazały jednocześnie, że podobnych efektów nie można byłoby uzyskać przy zaangażowaniu mniejszych nakładów finansowych i organizacyjnych.</p>
<p>2. Czy i w jakim zakresie wsparcie świadczone w ramach Programu/Osi priorytetowej przyczynia się do osiągania celów zawartych w Strategii Europa 2020 i Umowie Partnerstwa?</p>	<p>Program stanowił odpowiedź na cele i potrzeby zawarte w dokumentach strategicznych, nie tylko na poziomie wojewódzkim czy krajowym, ale także wykazywał się wysoką spójnością z zapisami Strategii Europa 2020 oraz Umowy Partnerstwa. W związku z powyższym środki udostępnione w ramach wszystkim obszarów wsparcia zaplanowano zgodnie z celami tych dokumentów. Interwencja oddziałuje na nie głównie poprzez wsparcie w obszarze przedsiębiorczości i rozwoju konkurencyjności sektora MŚP, cyfryzacji, OZE, efektywności energetycznej, transportu, aktywizacji społecznej i zawodowej, ekonomii społecznej oraz edukacji.</p>
<p>3. Jaki jest obecny stan realizacji wskaźników (produktu i rezultatu bezpośredniego i długoterminowego), w tym wskaźników ram wykonania, w kontekście osiągnięcia wartości docelowych? Czy aktualny stan wdrażania zapewnia realizację wartości docelowych wskaźników określonych na rok 2023?</p>	<p>Obecny stan realizacji wskaźników ocenić należy pozytywnie. Zdecydowana większość wskaźników została już osiągnięta, bądź zostanie osiągnięta na podstawie zawartych umów (w tym również w odniesieniu do wskaźników ram wykonania). Biorąc pod uwagę dotychczas osiągnięte wartości wskaźników, ewentualne zagrożenie realizacji wartości docelowych wystąpić może w przypadku 4 z nich:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem

Pytanie badawcze	Odpowiedź
	<p>dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu (OP 6, PI 8iv);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS (OP 6, PI 8vi); • Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne (OP 6, PI 8vi); • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (OP 7, PI 9i). <p>W przypadku ww. wskaźników osiągnięte dotychczas wartości wahały się w granicach 26-59% (dane na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność).</p>
<p>4. Jakie są podstawowe przyczyny przekroczenia i/lub zagrożenia nieosiągnięcia zakładanych wielkości wskaźników ram wykonania, wskaźników rezultatu i pozostałych wskaźników produktu założonych na etapie programowania interwencji? Odpowiadając na to pytanie Wykonawca zidentyfikuje, w jakim stopniu na skuteczność interwencji oddziaływały:</p> <p>4.1. Czynniki wewnętrzne, tj.: kontekst instytucjonalny, system wdrażania i realizacji projektów, wybierane projekty, wnioskodawcy (Beneficjenci, Beneficjenci nieskuteczni, potencjalni wnioskodawcy), realizowane projekty;</p> <p>4.2. Czynniki zewnętrzne, tj.: społeczne, gospodarcze, środowiskowe, geopolityczne, epidemiczne; Wykonawca powinien również przeanalizować kluczowe zmiany w warunkach zewnętrznych, które oddziałują na proces</p>	<p>Przyczyny słabej realizacji wskaźników mogą wynikać z negatywnego wpływu pandemii COVID-19 (ograniczającej m.in. możliwość sprawnej realizacji programów zdrowotnych) oraz niskiego poziomu zainteresowania wnioskodawców realizacją niektórych projektów w tym zakresie (problem ten, odnoszący się do Działania 6.7, został wskazany już w badaniu mid-term, przy czym trudności występowały w zakresie RPZ związanego z profilaktyką cukrzycy).</p> <p>Również przedstawiciele IZ oraz IP (WUP) zwrócili uwagę w ramach przeprowadzanych wywiadów pogłębionych na istotny wpływ czynników zewnętrznych na podjętą interwencję (m.in. pandemia, wojna, wzrost cen), które doprowadziły do wstrzymania części projektów, zmiany ich zakresów lub celów (np. w związku z koniecznością ponoszenia kosztów związanych ze środkami ochrony osobistej, dezynfekcji, z ograniczeniami dotyczącymi realizacji zadań w formule bezpośredniej, itd.). Zdarzały się również konkursy, w których nie składano żadnych wniosków, a także te, w których zgłaszał się jeden czy dwóch wnioskodawców, jednak po podpisaniu umowy, podejmowali oni decyzję o jej rozwiązaniu.</p> <p>Z kolei wśród przyczyn przekroczenia zakładanych wartości wskaźników znalazły się przede wszystkim wyższa od zakładanej liczba uczestników projektów (EFS), co wynikało głównie z wysokiej skali zapotrzebowania na działania</p>

Pytanie badawcze	Odpowiedź
<p>realizowania interwencji oraz ustalić w jakim stopniu założenia/logika interwencji jest spójna względem innych podejmowanych działań i trafna względem obecnych warunków społeczno-gospodarczych; 4.3. Regulacje prawne.</p>	<p>oferowane w ramach interwencji oraz promocji i współpracy z innymi podmiotami na etapie rekrutacji do udziału w projektach.</p>
<p>5. Czy i w jakim stopniu system instytucjonalny skutecznie wspiera realizację interwencji, czy potrzebne są dostosowania w zakresie wsparcia instytucjonalnego?</p>	<p>W ramach przeprowadzonego badania ankietowego z beneficjentami uzyskano ocenę aspektu administracyjnego związanego z korzystaniem ze wsparcia. Najwyższa średnia ocen (w skali 5 stopniowej, gdzie 5 oznacza ocenę bardzo dobrą) przypadła na kontakt z IZ/IP, w tym z opiekunem projektu (średnia 4,61). Stosunkowo wysoka średnia ocen przypadła również na samą procedurę ubiegania się o wsparcie (4,18). Nieco gorzej oceniono natomiast zakres wymaganej dokumentacji (3,94). Jednocześnie stosunkowo najgorzej oceniono stopień trudności języka stosowanego w dokumentach (3,82). Wśród wymaganych zmian najczęściej wskazywano na uproszczenie procedur i zmniejszenie zakresu wymaganej dokumentacji. Jak wynika z przeprowadzonych badań w przypadku podziału zadań pomiędzy instytucje oraz zakresu i sposobu prowadzonej w tym obszarze komunikacji nie są wymagane zmiany.</p>
<p>6. W jakim stopniu formy wsparcia (dotacja/pożyczka) w ramach RPO-L2020 odpowiadały celom Strategii Europa 2020?</p>	<p>Jak wynika z przeprowadzonej analizy, środki udostępnione w ramach wszystkim obszarów wsparcia zaplanowano zgodnie z celami Strategii Europa 2020 oraz Umowy Partnerstwa. Biorąc pod uwagę zakres wsparcia oferowanego w ramach dofinansowania oraz w postaci instrumentów finansowych, potwierdzić należy pozytywny wpływ obu form wsparcia na realizację celów Strategii Europa 2020. Ze względu na wysokość alokacji przeznaczonej na poszczególne formy wsparcia stosunkowo wyższy poziom wpływu upatrywać należy jednak w ramach udzielanych dofinansowań, które oddziaływały na szerszy zakres celów ww. Strategii oraz obejmowały zdecydowanie szerszy zakres inwestycji. Należy jednak wziąć pod uwagę odmienne realia gospodarcze panujące w trakcie planowania i wdrażania</p>

Pytanie badawcze	Odpowiedź
	<p>interwencji względem sytuacji obecnej. Ówczesne bardzo niskie poziomy stóp procentowych niedostatecznie zachęcały do korzystania z instrumentów finansowych – trudno było bowiem konkurować z ofertą rynkową, która już sama w sobie była stosunkowo atrakcyjna. Biorąc pod uwagę szerszy zakres stosowania IF w ramach aktualnego projektu Programu FEWL oraz wysoki poziom stóp procentowych, można zakładać, że produkty opracowane w ramach przyszłej strategii inwestycyjnej będą znacznie bardziej atrakcyjne dla potencjalnych odbiorców.</p>
<p>7. Jak realizacja RPO-L2020 wpłynęła m.in. na poziom konkurencyjności województwa, rozwój jego potencjałów endogenicznych, inteligentnych specjalizacji regionalnych, zróżnicowania wewnątrzregionalne?</p>	<p>Jak wynika z przeprowadzonej analizy desk research, na poziom konkurencyjności województwa wpływ w szczególności miała realizacja projektów w ramach 1 i 6 osi priorytetowej.</p> <p>Jak jednocześnie wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, blisko połowa badanych beneficjentów potwierdziła, że realizowany projekt wpłynął na rozwój gospodarczy województwa. Co istotne jednak, blisko 45% badanych nie miało zdania na ten temat, poprzez co jedynie niecałe 6% badanych było zdania, że ich projekt nie cechował się tego typu wpływem.</p> <p>Jak podkreślano również podczas wywiadów z przedstawicielami IZ, interwencję opracowano w taki sposób, aby odpowiadała na potrzeby regionu, uwzględnione w dokumentach strategicznych, a dofinansowane projekty musiały być powiązane ze zdiagnozowanymi potrzebami. Z tego względu wsparcie udzielone w ramach RPO-L2020 miało znaczący wpływ na rozwój województwa, w tym na wzrost konkurencyjności czy rozwój potencjałów . Badani podkreślili jednak, że mimo znaczącego wpływu interwencji na sytuację województwa w dalszym ciągu istnieją duże potrzeby w regionie, a tym samym zapotrzebowanie na zewnętrzne środki.</p>
<p>8. Czy funkcjonujący system wskaźników w trafny sposób odzwierciedla wsparcie w ramach RPO-L2020? Czy przyjęte wskaźniki są skorelowane z celami Strategii</p>	<p>Jak wynika z przeprowadzonej analizy, Program stanowił odpowiedź na cele i potrzeby zawarte w dokumentach strategicznych, w tym Strategii Europa 2020. Każda z realizowanych OP odpowiadała poszczególnym celom ww. Strategii, a wskaźniki określone dla poszczególnych Działań pozwalają odzwierciedlić poziom tego oddziaływania.</p>

Pytanie badawcze	Odpowiedź
<p>Europa 2020? Jakie zagadnienia (biorąc pod uwagę m.in. definicję wskaźników, sposób pomiaru, trafność wskaźników) należy wziąć pod uwagę przy realizacji systemu monitorowania przedmiotowego wsparcia w perspektywie 2021-2027?</p>	<p>Analiza wykazała, że opracowane mierniki, zarówno EFS, jak i EFRR są bardzo dobrze powiązane z celami ww. dokumentu i nie wymagają zmian, natomiast stworzony system monitorowania charakteryzował się dużą skutecznością i efektywnością.</p> <p>Należy zaznaczyć, że mimo iż zdaniem badanych dotychczasowe indykatory były dobrze skorelowane z celami Strategii Europa 2020, system wskaźników w perspektywie finansowania 2014-2020 był stosunkowo rozbudowany.</p>
<p>9. Jakie rozwiązania stosowane są w ramach programów regionalnych innych województw celem zapewnienia wpływu projektów na realizację celów Strategii Europa 2020? Czy któreś z tych rozwiązań można byłoby przyjąć jako dobre praktyki dla lubuskiego?</p>	<p>Rozwiązania stosowane w ramach innych Programów celem zapewnienia wpływu projektów na realizację celów Strategii Europa 2020 w znacznej mierze występują już w ramach RPO-L2020 bądź też nie są konieczne do wdrożenia w ramach FEWL 2021-2027 (ze względu na dotychczasową skuteczność interwencji). Uwagę zwrócić należy jednak na wsparcie projektów ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej istniejących budynków. W perspektywie 2014-2020 w ramach RPO-L2020 działania w tym zakresie były ograniczone, ze względu na to, iż alokacja przeznaczona na instrumenty finansowe w obszarze termomodernizacji budynków wielorodzinnych (Poddziałanie 3.2.4) była zbyt niska dla potencjalnych pośredników finansowych, przez co środki w ramach tej interwencji nie trafiły ostatecznie na rynek. Objęcie wsparciem tego obszaru wraz z wydzieleniem większej alokacji w ramach przyszłej perspektywy finansowej mogłoby więc docelowo wpłynąć na zwiększenie wpływu interwencji na analizowane cele.</p>
<p>10. W jaki sposób przedstawione w wyniku badania wnioski należy uwzględnić na etapie wdrażania nowego programu w perspektywie finansowej UE 2021-2027?</p>	<p>Blisko 90% badanych beneficjentów w ramach przeprowadzonego badania ankietowego przyznało, że wsparcie z którego skorzystali powinno być dostępne również w przyszłości. Badani zwracali również uwagę na uproszczenie procedur i zakresu wymaganej dokumentacji, zarówno w odniesieniu do aplikowania o wsparcie, jak i składania wniosków o płatność.</p> <p>Również według przedstawicieli IZ biorących udział w wywiadach pogłębionych, założenia i logika interwencji pozostają aktualne w obecnej sytuacji społeczno-</p>

Pytanie badawcze	Odpowiedź
	<p>gospodarczej. Chociaż wdrożone przedsięwzięcia odpowiadały na istniejące potrzeby, to sytuacja geopolityczna i rosnąca inflacja osłabiły skalę osiągniętych rezultatów, w związku z czym konieczne jest podejmowanie dalszych działań w wielu dotychczasowych obszarach.</p>
<p>Obszar II: Ocena efektów wdrażania inwestycji zintegrowanych oraz instrumentów finansowych</p>	
<p>1. Czy wdrażane instrumenty finansowe były spójne/ komplementarne z pozostałymi formami interwencji publicznej dla tego samego rynku? 2. Czy wystąpiły, a jeśli tak, to jakie były najważniejsze bariery w korzystaniu z różnych instrumentów finansowych?</p>	<p>Zgodnie z przeprowadzoną analizą desk research oraz z wypowiedziami respondentów biorących udział w wywiadach pogłębionych wsparcie udzielone w ramach RPO-L2020 w formie instrumentów finansowych było spójne oraz komplementarne z pozostałymi formami wsparcia oferowanymi w ramach Programu. Pomimo pewnych trudności w zakresie wykorzystania IF (w związku z niewystarczającym poziomem alokacji), wsparcie oceniono pozytywnie i podkreślono, że w nowej perspektywie finansowania instrumenty zwrotne będą wykorzystywane na większą skalę, niż w latach 2014-2020. Analiza desk research oraz wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że alokacja przeznaczona na instrumenty finansowe w obszarze termomodernizacji budynków wielorodzinnych (Poddziałanie 3.2.4) była zbyt niska dla potencjalnych pośredników finansowych, w wyniku czego nikt nie zgłosił się do postępowań przetargowych przeprowadzonych przez BGK. W związku z powyższym, biorąc pod uwagę wyniki badania rekomendowane jest stworzenie nowej strategii inwestycyjnej, na podstawie której przygotowane zostaną założenia dotyczące dystrybucji instrumentów finansowych. W konstruowaniu oferty powinny zostać wykorzystane doświadczenia mijającej perspektywy finansowej (wysokość alokacji na IF w zakresie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym). Należy również podjąć próbę zapewnienia większej elastyczności planowanych produktów.</p>
<p>3. Jak zastosowanie instrumentu terytorialnego wpłynęło na realizację celów szczegółowych RPO-L2020?</p>	<p>Działania realizujące inwestycje w ramach ZIT wdrażane były w 23 Poddziałaniach. Łącznie podpisano 97 umów o dofinansowanie projektów. Respondenci wywiadów pogłębionych bardzo dobrze ocenili poziom zaangażowanych środków względem uzyskanych efektów</p>

Pytanie badawcze	Odpowiedź
	<p>w ramach instrumentu terytorialnego. W ich opinii był on wystarczający do realizacji najistotniejszych potrzeb, jakie zdiagnozowano w perspektywie finansowania 2014-2020. Nie występowało żadne poddziałanie, które nie cieszyłoby się zainteresowaniem wnioskodawców. Widoczne były jedynie różnice w obszarach, które cieszyły się szczególnym zainteresowaniem poszczególnych JST, a dokładniej dysproporcje pomiędzy terenami wiejskimi i miejskimi (ze względu na zainteresowanie różnymi typami wsparcia). Wśród obszarów, w których identyfikowano dalszą potrzebę realizacji przedsięwzięć, wymieniano przede wszystkim te związane z ograniczaniem niskiej emisji (takich jak termomodernizacja, tworzenie dróg rowerowych), rewitalizacją czy umiędzynarodowieniem przedsiębiorstw. Należy zaznaczyć, że aktualny projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 uwzględnia szerokie wsparcie wymiaru terytorialnego, także w obszarach, w których zidentyfikowano w badaniu potrzebę kontynuowania interwencji.</p>
<p>4. Czy dzięki realizacji ZIT udało się stworzyć trwałe partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego w miejskich obszarach funkcjonalnych? Jak pogłębić współpracę w obrębie MOF w perspektywie 2021-2027 z wykorzystaniem ZIT?</p>	<p>Blisko 29% beneficjentów (realizujących projekt w ramach ZIT) potwierdziło, że poprzez realizację projektu udało im się nawiązać partnerstwo z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (w obrębie MOF). Zdecydowana większość nawiązanych w ten sposób partnerstw okazała się być trwała (niemal 85%). Warto jednocześnie zauważyć, że w przypadku połowy z nich beneficjenci planują podejmowanie kolejnych, wspólnych inicjatyw. Respondenci wskazywali również, że możliwość uzyskania podobnego wsparcia w przyszłości niewątpliwie wpłynęłaby na pogłębienie istniejących partnerstw, podkreślając jednocześnie, że aktualne (pozytywne) doświadczenia skutkować będą ich trwałością. Jak wskazywano podczas wywiadów pogłębionych – w nowym okresie programowania JST planują dalszą współpracę. Przykładowo MOF ZIT GW planuje zwiększenie liczby gmin wchodzących w skład partnerstwa. Opracowano już i przyjęto Strategię Rozwoju Ponadlokalnego MOF 2030. Aktualnie opracowywany jest także Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla całego</p>

Pytanie badawcze	Odpowiedź
5. Czy zdefiniowany zakres tematyczny wsparcia w ramach ZIT był odpowiedni? Dla jakich typów projektów instrument ZIT (lub podobne instrumenty terytorialne) stanowił najbardziej efektywny sposób wdrażania interwencji publicznej?	<p>obszaru oraz nowa Strategia ZIT, planowane jest także zawiązanie formalnego porozumienia.</p> <p>Posiłkując się opiniami beneficjentów biorących udział w badaniu ankietowym stwierdzić należy, że zakres tematyczny wsparcia możliwego do uzyskania w ramach instrumentu ZIT był wystarczający. Pozytywne oceny w tym zakresie stanowiły 80% ogółu wskazań.</p> <p>Również w ramach prowadzonych wywiadów pogłębionych potwierdzono, że zakres tematyczny wsparcia w ramach ZIT był wystarczająco szeroki. Oceniono go jako bardzo dobrze dopasowany do zidentyfikowanych potrzeb całego obszaru. Zgodnie z wypowiedziami badanych w nowym okresie programowania należałoby wdrożyć kolejne inwestycje z zakresu Smart City, (np. inteligentnych systemów zarządzania transportem, tworzenia baz danych, podnoszenia jakości obsługi mieszkańców oraz reagowania na sytuacje kryzysowe). Wciąż istnieje także duże zapotrzebowanie na działania związane z podnoszeniem efektywności energetycznej czy rewitalizacją.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań i analiz

8. Tabelaryczne zestawienie wniosków i rekomendacji

Poniżej przedstawione zostały wnioski i rekomendacje wynikające z przeprowadzonego badania.

Tabela 12 Wnioski i rekomendacje

L.p.	Wniosek (nr strony w raporcie)	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia	Sposób wdrożenia	Klasa rekomendacji
1.	Założenia i logika interwencji pozostają aktualne w obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Choć wdrożone przedsięwzięcia odpowiadały na istniejące potrzeby, to sytuacja geopolityczna i rosnąca inflacja osłabiły skalę osiągniętych rezultatów, w związku z czym konieczne jest podejmowanie dalszych działań w wielu dotychczasowych obszarach wsparcia. Analiza wykazała jednocześnie, że dotychczasowe środki wydatkowane w większości działań programu nie rozwiązały wszystkich problemów występujących w regionie. (strona 81).	Realizacja przyszłego wsparcia w oparciu o zakres wskazany w aktualnym projekcie programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 przy jednoczesnym podjęciu działań w zakresie uproszczenia stosowanych procedur (np. w zakresie aplikowania o środki oraz rozliczania projektu).	IZ programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	31.12.2023	Zgodnie z zapisami projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, który został przekazany do akceptacji KE, w zakresie planowanego wsparcia wchodzi obszary cechujące się wysokim zainteresowaniem potencjalnych beneficjentów (warunkowanym przez wysoką skalę potrzeb regionu). W związku z tym IZ, po otrzymaniu akceptacji KE, powinna przystąpić do opracowania niezbędnej dokumentacji naborów	Programowa operacyjna

L.p.	Wniosek (nr strony w raporcie)	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia	Sposób wdrożenia	Klasa rekomendacji
					tak, aby jak najszybciej możliwe było realizowanie kolejnych projektów w zaplanowanych obszarach.,	
2.	<p>Wsparcie udzielone w ramach RPO-L2020 w formie instrumentów finansowych było spójne oraz komplementarne z pozostałymi formami wsparcia. Wsparcie to było bardzo ważnym elementem, które pozwalało na wyższą efektywność realizowanych działań. Dotychczasowe pozytywne doświadczenia oraz występująca luka finansowania sugerują, że w nowej perspektywie finansowania instrumenty zwrotne powinny być wykorzystywane na większą skalę niż dotychczas. Należy również zaznaczyć, że przeprowadzona analiza desk research oraz wyniki badań</p>	<p>Rekomenduje się stworzenie nowej strategii inwestycyjnej, na podstawie której przygotowane zostaną założenia dotyczące dystrybucji instrumentów finansowych. W konstruowaniu oferty powinny zostać wykorzystane doświadczenia mijającej perspektywy finansowej (wysokość alokacji na IF w zakresie</p>	<p>IZ programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027</p>	<p>31.12.2023</p>	<p>Zgodnie z zapisami projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, który został przekazany do akceptacji KE, zaplanowano szerszy niż dotychczas poziom oraz katalog obszarów dla zastosowania instrumentów finansowych. W związku z tym IZ, po otrzymaniu akceptacji KE, powinna przystąpić do konstruowania założeń dla poszczególnych instrumentów finansowych, aby jak</p>	<p>Programowa strategiczna</p>

L.p.	Wniosek (nr strony w raporcie)	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia	Sposób wdrożenia	Klasa rekomendacji
	wskazują, że alokacja przeznaczona na instrumenty finansowe w obszarze termomodernizacji budynków wielorodzinnych (Poddziałanie 3.2.4) była zbyt niska dla potencjalnych pośredników finansowych, w wyniku czego nikt nie zgłosił się w postępowaniach przetargowych przeprowadzonych przez BGK (strony 82-83).	efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym). Należy również podjąć próbę zapewnienia większej elastyczności planowanych produktów.			najszybciej możliwe było uruchomienie wsparcia.	
3.	Przeprowadzona analiza wykazała, że stosunkowo niekorzystnie został przez beneficjentów oceniony aspekt dot. stopnia trudności języka stosowanego w dokumentach. Zdaniem badanych, ich zrozumienie może być stosunkowo trudne dla osób nierealizujących wcześniej projektów ze wsparciem unijnym (strona 73).	Tam, gdzie to możliwe rekomenduje się uproszczenie języka stosowanego w dokumentacji konkursowej (w szczególności zakres załączników do wniosku o dofinansowanie) oraz kontynuację realizacji szkoleń dla wnioskodawców i	IZ programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	31.12.2023	Na etapie wdrażania Programu FEWL 2021-2027 niezbędne jest kontynuowanie szkoleń dla wnioskodawców programu. Ponadto, na etapie tworzenia dokumentacji konkursowej należy dążyć do uproszczenia stosowanego w niej języka, jeśli jest to możliwe.	Programowa operacyjna

L.p.	Wniosek (nr strony w raporcie)	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia	Sposób wdrożenia	Klasa rekomendacji
		beneficjentów z zakresu właściwego wypełnienia dokumentacji oraz rozliczania projektów.				

Źródło: opracowanie własne

9. Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Spis wykorzystanych skrótów	17
Tabela 2. Struktura próby badawczej.....	20
Tabela 3 Liczba podpisanych umów w ramach programu RPO L2020	25
Tabela 4. Proszę ocenić w jakim stopniu, w wyniku realizacji projektu, udało się zrealizować poniższy cel szczegółowy – przypisany Działaniu, w ramach którego projekt ten był realizowany (ocena w skali 1-5, gdzie 1 oznacza bardzo niski stopień, a 5 bardzo wysoki stopień).....	28
Tabela 5 Powiązanie celów UP, Strategii Europa 2020 i OP RPO L2020	35
Tabela 6 Powiązanie celów UP i OP RPO L2020	36
Tabela 7. Wskaźniki produktu i rezultatu bezpośredniego – wartości aktualne, szacowane oraz docelowe wg stanu za II kwartał 2022 r. w podziale na PI.....	46
Tabela 8. Realizacja ram wykonania – wartości aktualne, szacowane oraz docelowe wg stanu za II kwartał 2022 r. w podziale na PI.....	58
Tabela 9. Czynniki wpływające na skuteczność interwencji	70
Tabela 10 Wykaz działań i poddziałań zaplanowanych do realizacji w ramach ZIT.....	84
Tabela 11 Tabelaryczne zestawienie syntetycznych odpowiedzi na pytania badawcze	90
Tabela 12 Wnioski i rekomendacje	98
Tabela 13. Benchmarking	107
Wykres 1. Czy podobne efekty wsparcia udałoby się Pana/Pani zdaniem osiągnąć przy mniejszych zasobach finansowych?	31
Wykres 2. Czy podobne efekty wsparcia udałoby się Pana/Pani zdaniem osiągnąć przy mniejszych zasobach organizacyjnych (ludzkich, kadrowych)?	31
Wykres 3. Czy potrafi Pan/Pani wskazać, czy w Państwa projekcie wystąpiły jakieś dobre praktyki.....	33
Wykres 4. Proszę ocenić w jakim stopniu realizowany przez Państwa projekt wpływa/wpływał na następujące aspekty związane z celami Strategii Europa 2020? - średnia z ocen w skali 1-5, gdzie 1 oznacza bardzo niski wpływ, a 5 bardzo wysoki wpływ	39
Wykres 5. Czy w Pana/Pani opinii zrealizowany projekt wpłynął na rozwój gospodarczy województwa?	42
Wykres 6. Czy w Pana/Pani opinii zrealizowany projekt wpłynął na rozwój gospodarczy województwa (w tym poziom konkurencyjności województwa, rozwój jego potencjałów endogenicznych, inteligentnych specjalizacji regionalnych, zróżnicowania wewnątrzregionalne)? – podział na Działania, suma dla wskazań „zdecydowanie tak” oraz „raczej tak”	43
Wykres 7. Czy udało się osiągnąć planowane do osiągnięcia wartości wskaźników w projekcie?	63
Wykres 8. Jakie czynniki stanowiły barierę we wdrażaniu projektu?	66

Wykres 9. Jakie czynniki stanowiły barierę we wdrażaniu projektu? – podział odpowiedzi wg funduszu	67
Wykres 10. Jakie czynniki stanowiły barierę we wdrażaniu projektu? – wskazania dot. występowania negatywnego wpływu pandemii COVID-19	69
Wykres 11. Jak Pan/Pani ocenia aspekt administracyjny związany z korzystaniem ze wsparcia? Średnia z ocen - odpowiedzi w skali 1-5, gdzie 1 oznacza ocenę bardzo niską, a 5 bardzo wysoką.....	73
Wykres 12. Czy Pana/Pani zdaniem, biorąc pod uwagę wsparcie planowane do udzielenia w przyszłej perspektywie finansowej, potrzebne są jakieś zmiany w kontekście aspektu administracyjnego RPO (wymagana dokumentacja, procedura ubiegania się o wsparcie, kontakt z instytucją itp.)?	74
Wykres 13. Czy Pana/Pani zdaniem wsparcie, z którego Pan/Pani skorzystał/a w ramach RPO-L2020 powinno być możliwe do uzyskania również w przyszłości (tj. w przyszłej perspektywie finansowej 2021-2027)?	80
Wykres 14. Czy w wyniku realizacji projektu udało się nawiązać partnerstwo z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (w obrębie miejskiego obszaru funkcjonalnego)?....	87
Wykres 15. Czy nawiązane partnerstwo uważa Pan/Pani za trwałe?.....	87
Wykres 16. Jak Pan/Pani ocenia zakres tematyczny wsparcia możliwego do uzyskania w ramach instrumentu ZIT?	88
Wykres 17. Jak Pan/Pani ocenia efektywność wsparcia z punktu widzenia jego formuły, tj. instrumentu ZIT	89

10. Bibliografia

- **Rozporządzenia i dokumenty wyższego szczebla:**
 - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. U. UE L Nr 347/320, ze zm.);
 - Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz. U. UE L Nr 69/65);
 - Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/276 z dnia 23 lutego 2018 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 215/2014 w odniesieniu do zmian sposobu określania celów pośrednich i końcowych dla wartości wskaźników produktu na potrzeby ram wykonania w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz. U. UE L Nr 54/4);
 - EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu;
 - Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa, MliR, 21 maja 2014 r. z późn. zm.
 - Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów operacyjnych polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 818);
 - Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U.2021, poz. 1057 z późn. zm.);
 - Wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020;

- Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie ewaluacji polityki spójności 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020;
- Pakiet Wytycznych obszarowych dla perspektywy 2014-2020;
- Pakiet rozporządzeń dot. polityki spójności na okres perspektywy finansowej 2021-2027;
- Umowa Partnerstwa na lata 2021—2027, MFiPR, Warszawa 30.06.2022 r.;
- Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, Projekt Programu wersja 5.0;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności;
- Strategia Rozwoju Kraju 2020;
- Strategia Sprawne Państwo 2020;
- **Dokumenty programowe:**
 - Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020;
 - Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 (z Załącznikami);
 - Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 oraz Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030;
 - Program Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego;
 - Plan Inwestycyjny i Promocji Gospodarczej Województwa Lubuskiego;
 - Program Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego;
 - Analiza ex-ante w zakresie możliwości zastosowania instrumentów finansowych w ramach Regionalnego Programu dla województwa lubuskiego na lata 2021-2027;
 - Instrukcja Wykonawcza Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym – Lubuskie 2020;
 - Opis funkcji i procedur instytucji realizujących Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020;
 - Dane pochodzące z SL2014 – niezbędne do realizacji badania, udostępnione przez IZ RPO-L2020 (w tym dane dot. beneficjentów i zawartych umów o dofinansowanie);
 - Dokumentacja konkursowa naborów oraz informacje dostępne na portalu IZ RPO-L2020 (w tym w zakresie dot. organizowanych naborów i ich wyników);
 - Informacje kwartalne z realizacji RPO-L2020;
 - Sprawozdania roczne z realizacji Programu Rozwoju Innowacji (PRI);

- Badania ewaluacyjne zrealizowane na poziomie krajowych i regionalnych programów operacyjnych, których baza dostępna jest na stronie Ewaluacja¹⁶;
- Dane pochodzące ze statystyki publicznej (m.in. dane GUS, BDL, Eurostat, system Strateg);
- **Inne źródła przydatne z punktu widzenia badanej tematyki:**
 - Z. Bednarska, Desk research – wykorzystanie potencjału danych zastanych w prowadzeniu badań marketingowych i społecznych, Marketing i Rynek 7/2015;
 - Ewaluacja – Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012;
 - Badania jako podstawa projektowania User Experience, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa 2015;
 - Balicka A., Benchmarking a konkurencyjność przedsiębiorstwa, Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 343/2014.

¹⁶ W tym:

- Ewaluacja mid-term dotycząca postępu rzeczowego i finansowego Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania;
- Ewaluacja ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020;
- Ewaluacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020;
- Analiza ex-ante w zakresie możliwości zastosowania instrumentów finansowych w ramach Regionalnego Programu dla województwa lubuskiego na lata 2021-2027;
- Ocena wpływu wsparcia w zakresie inwestycji realizowanych w ramach OP 5 RPO-L2020 na powiązania sieci drogowej i kolejowej (wewnętrznej i zewnętrznej) oraz spójności terytorialnej województwa;
- Ocena wpływu projektów realizowanych w obszarach infrastruktury zdrowotnej i usług społecznych oraz rewitalizacji na zmianę sytuacji województwa lubuskiego w tych obszarach;
- Ocena efektów ekologicznych, społecznych, kulturowych i gospodarczych inwestycji wspartych w ramach OP 4 Środowisko i kultura;
- Ocena efektów działań RPO-L2020 realizowanych w ramach Osi Priorytetowej 2. Rozwój cyfrowy;
- Ocena efektów działań RPO-L2020 realizowanych w ramach Osi Priorytetowej 7 Równowaga społeczna;
- Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020.

11. Załączniki - Benchmarking

Tabela 13. Benchmarking

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POLIŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
Wartość alokacji [EUR]	1 601 239 216	1 964 449 730	27 410 746 885	5 533 628 088	906 900 000
Poziom dofinansowania	Najczęściej 85% (najniższe 83% dla OP I. najwyższe 100% dla OP XI). Średni poziom dofinansowania projektów wynosi 76,85%.	Średni poziom dofinansowania projektów wynosi 81,72%.	Dla 15 województw średnio 85%, dla Mazowsza na poziomie 80%. Średni poziom dofinansowania projektów wynosi 76,16%.	Średni poziom dofinansowania projektów wynosi 85,64%.	Średni poziom dofinansowania projektów wynosi 79,91%.
Wartość dofinansowanych projektów [EUR]¹⁷	1 507 085 793	1 937 842 402	24 823 957 082	4 762 198 638	840 175 002,4
Stopień wykorzystania alokacji	94%	99%	91%	86%	93%
Ocena dotychczasowych	Z uwagi na czynniki zewnętrzne (sytuację epidemiologiczną, wojnę w Ukrainie)	Dotychczasowe założenia i logika podjętej interwencji były właściwe. Trudno	Dotychczasowe założenia oraz logika interwencji, które	Dotychczasowe założenia i logika podjętej interwencji	Założenia i logika interwencji pozostają aktualne w obecnej

¹⁷ W przypadku konieczności przewalutowania wartości przyjęto kurs 1 EUR = 4,6806 PLN (kurs z dnia 30.06.2022 r.)

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POIiŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
założeń i logiki podjętej interwencji	<p>interwencja trafiła w bardzo trudny okres, w związku z czym wdrażane przedsięwzięcia napotkały na liczne trudności. Pomimo to założenia oraz przyjęta logika interwencji zostały ocenione jako trafne do zdiagnozowanych potrzeb województwa.</p> <p>W obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej trudno przewidzieć jakie będzie zainteresowanie potencjalnych beneficjentów realizacją inwestycji przy wsparciu środków UE, mimo, iż wiele potrzeb zdiagnozowanych na</p>	<p>jednak ocenić dokładnie ich trafność w odniesieniu do aktualnej, bardzo specyficznej, sytuacji społecznej i gospodarczej.</p> <p>Ważne pozostaje wspieranie przedsiębiorstw w zatrudnianiu wysokiej klasy specjalistów oraz podnoszeniu kwalifikacji i kompetencji osób zatrudnionych i poszukujących zatrudnienia.</p>	<p>stanowiły odpowiedź na potrzeby zidentyfikowane przed uruchomieniem Programu pozostają aktualne w świetle dzisiejszych wyzwań społecznych, gospodarczych i środowiskowych.</p>	<p>pozostają aktualne w obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Z uwagi na pandemię COVID-19, wojnę w Ukrainie oraz postępującą inflację wiele potrzeb grup docelowych uwzględnionych w ramach perspektywy finansowania na lata 2014-2020 pozostaje niezaspokojonych.</p>	<p>sytuacji społeczno-gospodarczej. Chociaż wdrożone przedsięwzięcia odpowiadały na istniejące potrzeby, to sytuacja geopolityczna i rosnąca inflacja osłabiły skalę osiągniętych rezultatów, w związku z czym konieczne jest podejmowanie dalszych działań w wielu dotychczasowych obszarach.</p>

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POIiŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
	potrzeby programowania na lata 2014-2020, pozostaje aktualnych. Można do nich zaliczyć m.in. inwestycje związane z ochroną środowiska, kształcenie zawodowe, w tym osób dorosłych, pod kątem zapotrzebowania na rynku pracy, włączanie społeczne oraz dofinansowanie szpitali.				
Zakres wykorzystania instrumentów finansowych	Instrumenty finansowe oferowane były w ramach działania 1.9 i 6.4. Zrealizowano 2 projekty o łącznej kwocie unijnego dofinansowania 381 406 817,5 PLN.	Instrumenty finansowe oferowane były w ramach działania 3.3, 4.1, 4.2 i 6.2 Zrealizowano 4 projekty o łącznej kwocie unijnego dofinansowania 359 644 172,1 PLN.	W ramach programu jedynymi formami finansowania były dotacje zwrotne i bezzwrotne.	Instrumenty finansowe oferowane były w ramach działania 2.9 i 4.1. Zrealizowano 2 projekty o łącznej kwocie unijnego dofinansowania 146 920 200 PLN.	Instrumenty finansowe oferowane były (skutecznie) w ramach Poddziałania 1.5.2. i 6.3.2. Zrealizowano 2 projekty o łącznej kwocie unijnego dofinansowania 181 178 514,9 PLN.

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POIiŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
Ocena wsparcia w formie instrumentów finansowych	<p>W województwie zachodniopomorskim doświadczenia związane z wykorzystaniem wsparcia zwrotnego zdobyto już w okresie programowania na lata 2007-2013. Z uwagi na duży sukces tego rodzaju wsparcia również w perspektywie na lata 2014-2020 przeznaczono część alokacji Programu na instrumenty finansowe w ramach projektu „Jeremie 2”, w trzech działaniach:</p> <p>1) Działanie 1.9 Inwestycje w przedsiębiorstwach poprzez</p>	<p>Wsparcie w formie zwrotnej (preferencyjne pożyczki) w ramach Programu obejmowało następujące obszary:</p> <p>1) Działanie 3.3 Innowacje w MŚP; 2) Działanie 4.2 Efektywność energetyczna; 3) Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych.</p> <p>Wsparcie spełniło oczekiwania beneficjentów, ponieważ cieszyło się ich dużym zainteresowaniem.</p>	<p>W ramach Programu oferowano wsparcie w formie instrumentów finansowych (pożyczka, poręczenie, gwarancja, wejście kapitałowe) w ramach OP I, na realizację inwestycji obejmujących efektywność energetyczną oraz produkcję energii z OZE.</p> <p>Z uwagi na brak doświadczeń w zakresie wykorzystania tego rodzaju wsparcia w poprzednim okresie finansowania, wiązało się to z dużymi wyzwaniem i trudnościami.</p>	<p>Wsparcie w formie instrumentów finansowych spotkało się z zainteresowaniem grupy docelowej i wypełniło istniejącą lukę na rynku. Dużą popularnością cieszyły się np. pożyczki dla podmiotów ekonomii społecznej (Działanie 2.9), dzięki którym beneficjenci pozyskiwali środki na rozwój działalności na etapie startowym.</p> <p>Trudności związane z wykorzystaniem instrumentów finansowych wynikały m.in. z wystąpienia pandemii COVID-19, która znacznie pogorszyła kondycję</p>	<p>Wsparcie udzielone w ramach RPO-L2020 w formie instrumentów finansowych było spójne oraz komplementarne z pozostałymi formami wsparcia oferowanymi w ramach Programu. Pomimo pewnych trudności w zakresie wykorzystania IF (w związku niewystarczającym poziomem alokacji), wsparcie ocenić należy pozytywnie. W związku z sukcesem IF, w nowej perspektywie finansowania instrumenty zwrotne będą wykorzystywane na większą skalę, niż dotychczas.</p>

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POLIŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
	<p>instrumenty finansowe;</p> <p>2) Działanie 1.17 Wzmocnienie procesu wsparcia firm w początkowej fazie rozwoju;</p> <p>3) Działanie 6.4 Wsparcie przedsiębiorczości, samozatrudnienia oraz tworzenia nowych miejsc pracy.</p> <p>Wsparcie w formie instrumentów finansowych było komplementarne i spójne z innymi formami pomocy, oferowanymi w ramach Programu, a także stanowiło odpowiedź na</p>			<p>podmiotów wspartych w ramach Programu i ograniczyła możliwości ich funkcjonowania. Utrudnienia związane były również z postępującą inflacją, która doprowadziła do sytuacji, w której beneficjenci byli zmuszeni zaciągać pożyczki na większe kwoty, niż pierwotnie zaplanowano. Ostatecznie skutkowało to niższą wartością wskaźnika dotyczącego liczby udzielonych pożyczek, ponieważ zaplanowana alokacja pozwoliła na wsparcie mniejszej liczby beneficjentów.</p>	

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POIiŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
	zidentyfikowane potrzeby w regionie.				
Instrumenty terytorialne zastosowane w ramach interwencji	ZIT (243 projekty dla 2 ZIT)	ZIT (198 projektów dla 1 ZIT)	Brak projektów realizowanych w ramach terytorialnych mechanizmów wdrażania.	Brak projektów realizowanych w ramach terytorialnych mechanizmów wdrażania.	ZIT (97 projektów dla 2 ZIT)
Wartość dofinansowanych projektów skorelowanych ze zwiększeniem inwestycji w działalność badawczo-rozwojową	304 583 544,40 (4% alokacji)	671 440 501,30 (7% alokacji)	-	44 079 886,63 (0,2% alokacji)	741 959 635,65 (17% alokacji) ¹⁸
Wartość dofinansowanych projektów skorelowanych ze wzrostem zatrudnienia	287 018 705,81 (4% alokacji)	1 272 427 452,00 (14% alokacji)	-	8 735 694 313,00 (34% alokacji)	1 353 610 138,87 (32% alokacji) ¹⁹

¹⁸ Projekty wchodzące w skład OP 1.

¹⁹ Projekty wchodzące w skład OP 1, 6 i 7.

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POIiŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
Wartość dofinansowanych projektów skorelowanych ze zmniejszeniem stopnia wykluczenia społecznego	336 150 187,30 (4% alokacji)	808 148 136,50 (9% alokacji)	-	362 417 766,10 (1% alokacji)	473 559 567,33 (11% alokacji) ²⁰
Wartość dofinansowanych projektów skorelowanych ze wzrostem udziału odnawialnych źródeł energii	158 399 151,45 (2% alokacji)	444 164 677,20 (5% alokacji)	2 062 607 604,35 (2% alokacji)	16 098 394,56 (0,06% alokacji)	521 508 510,63 (12% alokacji) ²¹
Wartość dofinansowanych projektów skorelowanych ze	225 342 528,70 (3% alokacji)	170 348 777,90 (2% alokacji)	666 613 932,40 (1% alokacji)	251 164,99 (0,001% alokacji)	1 406 138 827,70 (33% alokacji) ²²

²⁰ Projekty wchodzące w skład OP 2 i 7.

²¹ Projekty wchodzące w skład OP 3.

²² Projekty wchodzące w skład OP 3, 4 i 5.

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	Poliś 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
spadkiem emisji gazów cieplarnianych					
Wartość dofinansowanych projektów skorelowanych ze wzrostem efektywności energetycznej	6 276 125,00 (0,1% alokacji)	843 432 259,00 (9% alokacji)	3 406 224 971,00 (3% alokacji)	-	521 508 510,63 (12% alokacji) ²³
Wartość dofinansowanych projektów skorelowanych ze zmniejszeniem poziomu ubóstwa	9 870 569,46 (0,1% alokacji)	498 289 539,50 (5% alokacji)	-	37 658 437,07 (0,15% alokacji)	286 606 370,26 (12% alokacji) ²⁴
Wartość dofinansowanych projektów skorelowanych z	1 698 920,15 (0,02% alokacji)	1 517 860,06 (0,02% alokacji)	-	-	834 379 605,81 (20% alokacji) ²⁵

²³ Projekty wchodzące w skład OP 3.

²⁴ Projekty wchodzące w skład OP 7.

²⁵ Projekty wchodzące w skład OP 8 i 9.

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POIiŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
ograniczeniem przedwczesnego kończenia nauki					
Wartość dofinansowanych projektów skorelowanych ze wzrostem zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata	23 274 565,77 (0,3% alokacji)	1 272 427 452,00 (14% alokacji)	-	437 194 211,40 (2% alokacji)	611 650 503,22 (14% alokacji) ²⁶
Wpływ interwencji na cele zawarte w Strategii Europa 2020 i Umowie Partnerstwa	Realizowana interwencja w dużym stopniu odpowiadała na cele Strategii Europa 2020 oraz Umowy Partnerstwa. W wielu obszarach, takich jak zwiększanie poziomu zatrudnienia, działalność innowacyjna, wzmacnianie	Interwencja ma wpływ na realizację celów zawartych w Strategii Europa 2020 oraz w Umowie Partnerstwa. Wpływ ten jest najbardziej istotny w przypadku celów dotyczących „Zwiększenia inwestycji w działalność badawczo-rozwojową”	Interwencja odpowiada celom zawartym w Strategii Europa 2020 oraz w Umowie Partnerstwa w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz podnoszenia szeroko rozumianej innowacyjności. Szczególnie duży wpływ interwencji	Projekty realizowane w ramach Programu miały duży wpływ na cele zawarte w Strategii Europa 2020 i w Umowie Partnerstwa, przede wszystkim te dotyczące wzrostu zatrudnienia oraz mobilności mieszkańców, zmniejszenia stopnia	Program stanowił odpowiedź na cele i potrzeby zawarte w dokumentach strategicznych, nie tylko na poziomie wojewódzkim czy krajowym, ale także wykazywał się wysoką spójnością z zapisami Strategii Europa 2020 oraz Umowy

²⁶ Projekty wchodzące w skład OP 6 i 7.

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POIiŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
	<p>konkurencyjności czy inwestycje w działalność badawczo-rozwojową, komplementarność ta była bardzo wysoka.</p> <p>W związku z powyższym Program miał pozytywny wpływ na realizację celów zawartych we wskazanych dokumentach.</p>	<p>(Strategia Europa 2020) i „Wzmacniania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji” (Umowa Partnerstwa).</p>	<p>widoczny był w obszarze efektywności energetycznej i OZE.</p>	<p>wykluczenia społecznego, walki z ubóstwem i dyskryminacją.</p>	<p>Partnerstwa. W związku z powyższym środki udostępnione w ramach wszystkich obszarów wsparcia zaplanowano zgodnie z celami tych dokumentów. Realizacja RPO-L2020 w dużym stopniu przyczyniła się do osiągnięcia celów zawartych w Strategii Europa 2020 i Umowie Partnerstwa, wzmacniając jednocześnie potencjały regionu.</p>
<p>Skorelowanie wskaźników programowych z celami Strategii Europa 2020</p>	<p>Wskaźniki odnoszące się do celów interwencji spójnych z celami Strategii Europa 2020 są z nimi w wysokim stopniu</p>	<p>Wskaźniki programowe przyjęte w ramach RPO WM są skorelowane z celami Strategii Europa 2020.</p>	<p>Wskaźniki skorelowane były w istotny sposób z celami Strategii Europa 2020. Ponadto przyjęte w ramach Programu uznać należy za proste,</p>	<p>Wskaźniki były skorelowane z celami Strategii Europa 2020 i stanowiły kontynuację systemu wskaźników określonych na</p>	<p>Wskaźniki, zarówno EFS, jak i EFRR są bardzo dobrze powiązane z celami Strategii Europa 2020. Jednocześnie</p>

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POIiŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
	skorelowane. Dotyczy to m.in. takich obszarów jak: wzmacnianie badań naukowych, wzmacnianie konkurencyjności, zwiększenie działalności B+R, wzrost zatrudnienia. Wskaźniki są w odpowiedni sposób dobrane, jasne, przejrzyste, łatwe do zmierzenia i dobrze zdefiniowane, część z nich została przeniesiona z perspektywy finansowania na lata 2007-2013.		łatwe do agregowania i zrozumiałe dla beneficjentów.	potrzeby perspektywy finansowej na lata 2007-2013 (PO KL).	stworzony system monitorowania charakteryzował się dużą skutecznością i efektywnością.
Planowane zmiany w systemie monitorowania wsparcia w	<ul style="list-style-type: none"> Zastosowanie w pierwszej kolejności adekwatnych wskaźników 	<ul style="list-style-type: none"> Zastosowanie w pierwszej kolejności adekwatnych wskaźników 	<ul style="list-style-type: none"> Zastosowanie w pierwszej kolejności adekwatnych wskaźników 	<ul style="list-style-type: none"> Zastosowanie w pierwszej kolejności adekwatnych wskaźników 	<ul style="list-style-type: none"> Zastosowanie w pierwszej kolejności adekwatnych wskaźników

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POIiŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
perspektywie 2021-2027 (np. w zakresie definicji wskaźników, sposób pomiaru, trafności wskaźników)	<p>pochodzących z LWK 2021;</p> <ul style="list-style-type: none"> Zaplanowana lista wskaźników jest jasna, przejrzysta i dotychczas umożliwiła skuteczne monitorowanie postępów realizacji postanowień Strategii. 	<p>pochodzących z LWK 2021.</p>	<p>pochodzących z LWK 2021;</p> <ul style="list-style-type: none"> Zastosowanie listy wskaźników, których pomiar nie będzie sprawiał trudności, a zebrane dane będą łatwo agregowane. 	<p>pochodzących z LWK 2021.</p>	<p>pochodzących z LWK 2021.</p>
Zidentyfikowane dobre praktyki w obszarze realizacji celów Strategii Europa 2020					
1.	<p>łączenie projektów inwestycyjnych z projektami tzw. miękkimi - zakresy tych działań uzupełniają się i pozwalają osiągnąć lepsze rezultaty, w tym identyfikowalne w uzyskiwanych wartościach wskaźników.</p>	<p>Skonstruowanie kryteriów dostępu, w taki sposób by w przypadku gdy beneficjent uzyska określoną liczbę punktów na wcześniejszych etapach, nie musiał przechodzić przez kolejne i uzyskiwał</p>	<p>Obejmowanie wsparciem projektów mających na celu poprawę efektywności energetycznej istniejących budynków.</p>	<p>Zastosowanie instrumentów finansowych, które wpływają pozytywnie na podnoszenie potencjału podmiotów ekonomii społecznej, tj. instytucji oferujących pomoc osobom pozostającym w trudnej sytuacji</p>	<p>Zastosowanie szerokiego zakresu wskaźników, odpowiadających celom koniecznym do osiągnięcia w ramach Strategii Europa 2020.</p>

Kategoria benchmarkingu	RPO WZP 2014-2020	RPO WM 2014-2020	POIiŚ 2014-2020	PO WER 2014-2020	RPO-L2020
		dofinansowanie. Takie rozwiązanie ma wpływ na skrócenie czasu oczekiwania na decyzję.		społecznej i zawodowej.	
2.	Przejęcie na elektroniczną formę komunikacji, co znacznie ułatwia i przyspiesza proces gromadzenia danych oraz obsługi beneficjentów. Uczestnicy badania wskazali, że forma ta powinna być dalej rozszerzana m.in. o podpis kwalifikowany.	-	Promowanie realizacji działań z programów mających na celu zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł. Zwiększenie świadomości ekologicznej.	-	Kompleksowe wsparcie (EFS) skierowane na wzrost zatrudnienia, zmniejszenie problemu wykluczenia społecznego i ograniczenie zjawiska ubóstwa.

Źródło: Opracowanie własne